

Kultura w województwie małopolskim w 2009 roku

Kultura

w województwie
małopolskim
w 2009 roku

Wydawca

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Raławicka 56, 30-017 Kraków
www.malopolskie.pl

Teksty

Opracowano przy współpracy z Ośrodkiem Statystyki Kultury
Urzędu Statystycznego w Krakowie
pod kierunkiem dr. Krzysztofa Jakóbika – dyrektora Urzędu Statystycznego
w Krakowie

Dorota Maćkowska-Cichosz, Przemysław Solecki – rozdział 1

Dorota Maćkowska-Cichosz – rozdział 2

Barbara Nowak – podrozdział 3.1

Bożena Jędrychowska – podrozdział 3.2

Agnieszka Zastawny – podrozdział 3.3

Magdalena Czwartkowska – podrozdział 3.4

oraz

Lidia Skrzyniarz – rozdział 4

Ryszard Filas – rozdział 5

Rozdział 6 opracowano we współpracy z Zespołem ds. przestrzeni kulturowej
Departamentu Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMWM
oraz z Wydziałem Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMK

Nadzór merytoryczny

Agnieszka Chochorowska

Adriana Lechowicz

Michał Sapeta

Mirosława Zięba

Wykresy i mapy

Ośrodek Statystyki Kultury

Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMWM

Opracowanie graficzne, łamanie

JAK – studio graficzne

Jakub Michniowski

e-mail: biuro@jakstudio.pl

www.jakstudio.pl

ISBN 978-83-60538-51-7

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
Spis tabel	6
Spis wykresów	8
Objaśnienia znaków umownych	9
Ważniejsze skróty	9
Uwagi ogólne	10
Rozdział 1. Wydatki publiczne na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	16
Rozdział 2. Finanse instytucji kultury	21
Rozdział 3. Instytucje kultury	25
3.1. Wystawiennictwo.....	25
3.1.1. Galerie.....	25
3.1.2. Muzea i instytucje paramuzealne.....	33
3.2. Działalność widowiskowo-sceniczna.....	42
3.2.1. Teatry.....	42
3.2.2. Kina.....	48
3.3. Biblioteki	56
3.3.1. Biblioteki publiczne	56
3.3.2. Biblioteki specjalistyczne	66
3.4. Domy Kultury, Ośrodki Kultury, Kluby, Świetlice.....	71
Rozdział 4. Szkolnictwo artystyczne w województwie małopolskim	82
Rozdział 5. Rynek mediów w Małopolsce	85
Rozdział 6. Przedsięwzięcia kulturalne, które uzyskały wsparcie finansowe z budżetów: Województwa Małopolskiego i Gminy Miejskiej Kraków w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych z dziedziny kultury w 2009 r.	93
6.1. Przedsięwzięcia dofinansowane przez Gminę Miejską Kraków w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych Gminy w dziedzinie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji	93
6.2. Przedsięwzięcia dofinansowane z budżetu Województwa Małopolskiego w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych Województwa w dziedzinie kultury	102

WSTĘP

Niniejsza publikacja stanowi kolejną edycję raportu pod tytułem *Kultura w województwie małopolskim*, w którym zawarto opis najważniejszych przejawów życia kulturalnego mieszkańców Małopolski oraz przedstawiono tendencje w działalności instytucji kultury w województwie małopolskim w latach 2001–2009. Celem niniejszej publikacji, podobnie jak w latach ubiegłych, jest monitorowanie zmian zachodzących w dziedzinie kultury w województwie małopolskim na potrzeby informacji bieżącej wykorzystywanej m.in. do oceny realizowanej polityki kulturalnej w regionie.

Informacje zawarte w publikacji ilustrują udział poszczególnych podmiotów sektora publicznego w finansowaniu kultury. W 2009 r. wydatki z budżetu państwa na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 1592,8 mln zł, czyli o 8,6% więcej niż w 2008 r. Natomiast wojewoda małopolski z budżetu państwa na zadania z obszaru kultury i ochrony dziedzictwa narodowego otrzymał blisko 13 mln zł, czyli o $\frac{1}{5}$ mniej niż w roku 2008.

Zadania w zakresie finansowania kultury i ochrony dziedzictwa narodowego podejmują również jednostki samorządu terytorialnego. Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w budżetach samorządów terytorialnych w Małopolsce w 2009 r. wyniosły łącznie 664,1 mln zł (w tym transfery pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego). Stanowiło to wzrost wydatków o 34,6% w stosunku do roku poprzedniego. Gminy, podobnie jak w roku poprzednim, poniosły największe nakłady finansowe na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego.

W tej edycji raportu przedstawiono również dane ukazujące kondycję finansową instytucji kultury z województwa małopolskiego. Największe przychody ogółem osiągnęły instytucje prowadzące działalność artystyczną i rozrywkową (373,4 mln zł) oraz muzea (161,9 mln zł).

Działalność w dziedzinie kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego prowadzą w województwie małopolskim liczne instytucje i placówki kulturalne.

W województwie małopolskim w 2009 r. działalność prowadziło 22 teatry i instytucje muzyczne: 15 teatrów dramatycznych (w tym 3 lalkowe), 2 teatry muzyczne (2 opery), 4 orkiestry i chóry i 1 filharmonia. Na tle całego kraju województwo małopolskie plasuje się na drugiej pozycji po województwie mazowieckim pod względem liczby teatrów i instytucji muzycznych mających tutaj swoją siedzibę.

Powszechnie dostępną i najlepiej zorganizowaną formę uczestnictwa ludności w kulturze stanowi sieć bibliotek publicznych – 762 biblioteki publiczne i filie biblioteczne. Poziom dostępności bibliotek publicznych w Małopolsce przewyższył nieznacznie ogólnopolską średnią. W 2009 r. na 1 placówkę biblioteczną w Małopolsce przypadało 3998 mieszkańców, co daje większą średnią niż ogólnopolska (3871).

Muzealnictwo małopolskie charakteryzuje się wolnym, ale systematycznym rozwojem koherentnym z ogólnopolskim trendem w tej dziedzinie. Województwo małopolskie ze względu na liczbę instytucji muzealnych zajęło drugie miejsce w skali ogólnokrajowej, ustępując jedynie województwu mazowieckiemu. W 2009 r. na terenie województwa działało 111 muzeów (w tym 33 oddziałów), z czego aż 77,5% należała do sektora publicznego. Znajdowały się one w większości w gestii władz samorządowych – 58,1%. Natomiast zaledwie 25 instytucji tego typu prowadzonych było przez organizacje społeczne oraz kościelne (22,5%).

Małopolska również pod względem liczby instytucji wystawienniczych plasuje się w czołówce województw. W 2009 r. w województwie małopolskim działały 69 galerie, z czego 30 placówek w sektorze publicznym, a 39 – prywatnym. Stanowi to odmienną tendencję niż właściwą w innych częściach naszego kraju.

Sytuacja Małopolskich kin nie zmieniła się istotnie w porównaniu z rokiem poprzednim. Na terenie województwa w 2009 r. działały 43 kina, co stanowi 9,6% kin w Polsce. W Małopolsce dominują dwa rodzaje kin. Zdecydowana większość kin to kina jednosalowe, wśród których znajdują się zarówno prężnie działające kina, jak i takie, które nie wyświetlają więcej niż 100 seansów rocznie i stanowią 74,4% kin województwa, posiadając 29,1% ogółu sal oraz 35,0% miejsc na widowni. Drugim dominującym typem są krakowskie multipleksy, które stanowią tylko 11,6% kin Małopolski, ale dysponują 56,4% sal i 54,4% miejsc.

W niniejszej edycji zamieszczono informację o działalności domów kultury, ośrodków kultury, klubów oraz świetlic, których badanie prowadzone jest co dwa lata. W województwie małopolskim w 2009 r. działało 480 tego typu instytucji kultury, z czego najwięcej stanowiły domy kultury – 143, następnie ośrodki kultury – 142, świetlice – 123 oraz kluby – 72. W 2009 r. na terenie województwa małopolskiego zorganizowały one łącznie 29,6 tys. imprez, z czego najwięcej odbyło się prelekcji, spotkań i wykładów – 20,3% i prawie tyle samo występów zespołów amatorskich – 20,1%.

W raporcie tym zamieszczono również dane o rynku mediów, a także informacje o wydarzeniach (imprezach) kulturalnych na terenie województwa małopolskiego, które otrzymały dofinansowanie w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych z zakresu kultury organizowanych przez Województwo Małopolskie oraz Gminę Miejską Kraków.

Przedstawione w opracowaniu informacje statystyczne świadczą o efektywnych działaniach jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w regionie, dzięki czemu województwo małopolskie jest jednym z centrów aktywności kulturalnej w Polsce, miejscem wielu wydarzeń kulturalnych, które przyciągają licznych turystów krajowych i zagranicznych pragnących łączyć poznawanie walorów przyrodniczych i architektonicznych z dobrą rozrywką i doznaniem artystycznymi.

SPIS TABEL

Tabela 1.	Wydatki wojewody małopolskiego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego z budżetu państwa w 2009 r.	16
Tabela 2.	Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego według rodzajów w województwie małopolskim w 2009 r.	16
Tabela 3.	Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa małopolskiego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego według rodzajów i rozdziałów klasyfikacji budżetowej w 2009 r.	17
Tabela 4.	Wydatki miast na prawach powiatu na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego na tle ogółu wydatków jednostek samorządu terytorialnego w województwie małopolskim w 2009 r.	19
Tabela 5.	Podstawowe kategorie finansowe wybranych instytucji kultury w miastach na prawach powiatu w 2009 r.	21
Tabela 6.	Przychody i koszty z całokształtu działalności instytucji kultury według powiatów w województwie małopolskim w 2009 r.	22
Tabela 7.	Zbiory własne galerii publicznych według rodzajów w latach 2005–2009	26
Tabela 8.	Zbiory małopolskich galerii publicznych według podregionów w 2009 r.	27
Tabela 9.	Wystawy galerii małopolskich według rodzajów wystaw, organizatorów i podregionów w 2009 r.	28
Tabela 10.	Działalność oświatowa galerii małopolskich w latach 2006–2009.	30
Tabela 11.	Działalność wydawnicza galerii małopolskich według organizatorów w 2009 r.	30
Tabela 12.	Wybrane wskaźniki charakteryzujące muzea	34
Tabela 13.	Muzea w województwie małopolskim w latach 2001–2009	34
Tabela 14.	Działalność muzeów w miastach i na wsi w 2009 r.	38
Tabela 15.	Działalność muzeów według podregionów i powiatów w 2009 r.	40
Tabela 16.	Instytucje paramuzealne w latach 2005–2009	42
Tabela 17.	Teatry i instytucje muzyczne województwa małopolskiego według podregionów w 2009 r.	43
Tabela 18.	Teatry oraz instytucje muzyczne w województwie małopolskim w 2009 r.	44
Tabela 19.	Podstawowe dane na temat kin w Małopolsce w 2009 r.	48
Tabela 20.	Struktura małopolskich kin w 2009 r.	49
Tabela 21.	Średnia liczba miejsc na kino oraz średnia liczba miejsc w salach kin małopolskich w 2009 r.	51
Tabela 22.	Działalność kin w Małopolsce w 2009 r.	52
Tabela 23.	Podstawowe dane kin według podregionów w 2009 r.	54
Tabela 24.	Ranking kin wielosalowych w Małopolsce w 2009 r.	55
Tabela 25.	Ranking kin jednosalowych w Małopolsce w 2009 r.	56
Tabela 26.	Najważniejsze dane na temat sieci małopolskich bibliotek w 2009 r.	57
Tabela 27.	Powierzchnia i liczba miejsc dla czytelników w małopolskich placówkach bibliotecznych	58
Tabela 28.	Zbiory małopolskich bibliotek publicznych w 2009 r.	59
Tabela 29.	Księgozbiór i zbiory małopolskich bibliotek publicznych w 2009 r.	60
Tabela 30.	Zakupy materiałów bibliotecznych w Małopolsce w 2009 r.	61
Tabela 31.	Komputeryzacja małopolskich bibliotek publicznych w 2009 r. według powiatów	62

Tabela 32.	Struktura wykształcenia i zatrudnienia pracowników małopolskich bibliotek publicznych w 2009 r.	63
Tabela 33.	Wypożyczenia na zewnątrz i udostępnienia na miejscu w małopolskich bibliotekach publicznych w latach 2005–2009.	64
Tabela 34.	Wybrane dane z działalności placówek informacyjno-bibliotecznych w latach 2005–2009. ...	67
Tabela 35.	Sieć i działalność placówek informacyjno-bibliotecznych w 2009 r.	67
Tabela 36.	Zbiory biblioteczne i wypożyczenia międzybiblioteczne w 2009 r.	68
Tabela 37.	Komputeryzacja placówek informacyjno-bibliotecznych w latach 2007–2009	69
Tabela 38.	Komputeryzacja placówek informacyjno-bibliotecznych w 2009 r.	70
Tabela 39.	Pracujący w placówkach informacyjno-bibliotecznych w 2009 r.	70
Tabela 40.	Liczba i rodzaj instytucji kultury w województwie małopolskim według podregionów w 2009 r.	71
Tabela 41.	Pracownicy instytucji kultury w 2009 r.	73
Tabela 42.	Imprezy organizowane przez instytucje kultury w 2009 r.	73
Tabela 43.	Uczestnicy imprez według rodzaju instytucji kultury w 2009 r. (w tys.)	74
Tabela 44.	Liczba zespołów artystycznych oraz ich członków według rodzaju instytucji kultury w 2009 r.	75
Tabela 45.	Liczba kół (klubów) oraz ich członków według instytucji kultury w 2009 r.	76
Tabela 46.	Liczba kursów oraz ich absolwentów według instytucji kultury w 2009 r.	78
Tabela 47.	Instytucje kultury przystosowane dla osób na wózkach inwalidzkich	79
Tabela 48.	Zatrudnienie w działalności podstawowej instytucji kultury	79
Tabela 49.	Liczba imprez, uczestników imprez, zespołów artystycznych oraz członków zespołów artystycznych w przekroju regionalnym i czasowym	80
Tabela 50.	Książki według typu w latach 2006–2009	86
Tabela 51.	Książki według treści w roku 2005 oraz w latach 2007–2009	87
Tabela 52.	Gazety i czasopisma w Małopolsce w latach 2008–2009 według częstości ukazywania się i łącznego jednorazowego nakładu (przeciętnego) w tys. egz.	88
Tabela 53.	Wydawnictwa periodyczne (czasopisma) według treści w 2009 r.	89
Tabela 54.	Gazety i czasopisma według typów w 2009 r.	90
Tabela 55.	Objętość (globalna liczba arkuszy druku) gazet i czasopism według typów w 2009 r.	90

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Wydatki Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa	20
Wykres 2. Dotacje do działalności instytucji kultury w województwie małopolskim według powiatów w 2009 r.	23
Wykres 3. Galerie małopolskie według organizatorów w latach 2000–2009	25
Wykres 4. Wybrane formy działalności oświatowej małopolskich galerii w 2009 r.	29
Wykres 5. Działalność wydawnicza galerii według podregionów w latach 2008 i 2009	31
Wykres 6. Galerie małopolskie według podregionów w 2009 r.	31
Wykres 7. Wystawy w kraju i zwiedzający według podregionów w 2009 r.....	32
Wykres 8. Struktura małopolskich muzeów według profilu działalności w 2009 r.	35
Wykres 9. Zwiedzający muzea według rodzajów muzeów w 2009 r.	36
Wykres 10. Struktura muzealiów w 2009 r.	36
Wykres 11. Działalność oświatowa muzeów w latach 2008–2009	37
Wykres 12. Liczba muzeów i zwiedzających według podregionów	38
Wykres 13. Zwiedzający instytucje paramuzealne w Małopolsce w latach 2008–2009.....	41
Wykres 14. Teatry i instytucje muzyczne w województwie małopolskim w 2009 r.	43
Wykres 15. Przedstawienia teatrów i instytucji muzycznych wg siedziby w województwie małopolskim w 2009 r.	45
Wykres 16. Widzowie teatrów i instytucji muzycznych wg siedziby w województwie małopolskim w 2009 r.	45
Wykres 17. Miejsca na widowni oraz ludność na 1 miejsce w teatrach i instytucjach kultury w latach 2003–2009	46
Wykres 18. Liczba przedstawień w teatrach i instytucjach muzycznych w latach 2003–2009 w województwie małopolskim	46
Wykres 19. Liczba widzów w teatrach i instytucjach muzycznych w latach 2003–2009.....	47
Wykres 20. Przedstawienia zrealizowane za granicą przez teatry i instytucje muzyczne z województwa małopolskiego w latach 2003–2009	47
Wykres 21. Liczba widzów oraz liczba przedstawień i koncertów wykonanych przez artystów zagranicznych w województwie małopolskim w latach 2003–2009	47
Wykres 22. Kina stałe w Małopolsce wg liczby sal w latach 2004–2009.....	50
Wykres 23. Infrastruktura kin w Małopolsce w latach 2003–2009	50
Wykres 24. Liczba seansów i widzów w Małopolsce w latach 2003–2009	51
Wykres 25. Działalność kin w Małopolsce w 2009 r.	52
Wykres 26. Kina i widzowie w województwie małopolskim według podregionów	53
Wykres 27. Struktura kin w Małopolsce w 2009 r. według podregionów	55
Wykres 28. Małopolska sieć bibliotek publicznych w latach 2005–2009	57
Wykres 29. Struktura wykształcenia pracowników bibliotek publicznych w Małopolsce w latach 2005–2009	63
Wykres 30. Struktura czytelników małopolskich bibliotek publicznych według wieku w 2009 r.	65
Wykres 31. Struktura czytelników małopolskich bibliotek publicznych według zajęcia w 2009 r.	65
Wykres 32. Placówki informacyjno-biblioteczne w latach 2005–2009	66
Wykres 33. Pracownie specjalistyczne działające w instytucjach kultury w 2009 r.	72

Wykres 34. Instytucje kultury prowadzące salę widowiskową lub bibliotekę w 2009 r.	72
Wykres 35. Liczba kół, członków kół, kursów oraz absolwentów w przekroju czasowym.....	81
Wykres 36. Ilość zdań dofinansowanych z budżetu Województwa Małopolskiego w ramach trzech edycji otwartego konkursu ofert pn. <i>Mecenat Małopolski w 2009 r.</i> w podziale na powiaty	114

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska (-) – zjawisko nie wystąpiło

Zero: (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5

(0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05

Kropka (.) – zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych

Znak x – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe

„W tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

tys. = tysiąc

mln = milion

zł = złoty

egz. = egzemplarz

kpl. = komplet

szt. = sztuka

wol. = wolumin

m² = metr kwadratowy

r. = rok

str. = strona

tabl. = tabela

PKD = Polska Klasyfikacja Działalności

JST = jednostki samorządu terytorialnego

UWAGI OGÓLNE

Prezentowane w publikacji dane o działalności instytucji kultury dotyczą podmiotów gospodarki narodowej zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego.

Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż w podanych tabelach.

Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych badanych w stanie na koniec roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia. Współczynniki charakteryzujące wielkości w ciągu roku ustalono przy wykorzystaniu liczby ludności według stanu w dniu 31 czerwca.

Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

W tabelach, jeżeli nie zaznaczono inaczej, wykorzystano dane gromadzone przez Główny Urząd Statystyczny. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następujących publikacjach Urzędu Statystycznego.

W części dotyczącej wydatków publicznych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego zastosowano podział wydatków zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. Nr 107, poz. 726 z dnia 27.06.2006 r. z późniejszymi zmianami).

Wydatki budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządów terytorialnych podano w milionach złotych stosując przy zaokrągleniu reguły matematyczne.

W niniejszej publikacji dane w układzie podregionów zaprezentowano z uwzględnieniem zmian w Nomenklaturze Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych wprowadzonej Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 listopada 2007 r. (Dz. U. Nr 214, poz.1573). W województwie małopolskim wyróżniono 5 podregionów:

- Podregion krakowski obejmujący powiaty: bocheński, krakowski, miechowski, myślenicki, proszowicki, wielicki;
- Podregion nowosądecki obejmujący powiaty: gorlicki, limanowski, nowosądecki, nowotarski, tatrzański oraz powiat m. Nowy Sącz;
- Podregion oświęcimski obejmujący powiaty: chrzanowski, olkuski, oświęcimski, suski, wadowicki;
- Podregion tarnowski obejmujący powiaty: brzeski, dąbrowski, tarnowski oraz powiat m. Tarnów;
- Podregion m. Kraków obejmujący powiat m. Kraków.

Definicje

Przez **wydatki publiczne** na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w niniejszej publikacji rozumie się wydatki budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatu i województw).

Galerie i salony sztuki to jednostki, których podstawowym (lub jednym z głównych) rodzajów działalności jest wystawiennictwo. Wśród galerii i salonów sztuki wyodrębniamy działalność galerii państwowych i samorządowych oraz innych galerii i salonów sztuki. Nie uwzględnia się galerii i salonów sztuki, które są oddziałami muzealnymi, ani jednostek, które zajmują się handlem dziełami sztuki, nie prowadząc przy tym działalności wystawienniczej. Zbiory własne galerii zostały podane tylko dla galerii państwowych i samorządowych i pogrupowane według dyscyplin. W niniejszej publikacji zastosowano pojęcie galerii jako kategorii zbiorczej, nie wyodrębniając salonów sztuki.

Jako **wystawę** rozumie się zorganizowane na czas określony udostępnianie dla publiczności (osób zwiedzających) zestawu dzieł sztuki, objętych odpowiednim tytułem. Jeden tytuł stanowi jedną wystawę. **Ekspozycją** jest każdorazowe wystawienie w różnych miejscach tego samego zestawu eksponatów pod tym samym tytułem. Wystawa eksponowana tylko w jednym miejscu stanowi jedną ekspozycję

Muzea to instytucje kultury, które gromadzą, rejestrują, konserwują i przechowują oraz udostępniają publiczności w formie wystaw zabytki i wytwory kultury w zakresie sztuki, wiedzy, techniki i przyrody oraz prowadzą działalność naukową, oświatową i popularyzatorską (m.in. poprzez prowadzenie działalności wydawniczej). Ich działalność reguluje ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 1997 r. Nr 5, poz. 24 z późniejszymi zmianami). **Oddziały muzealne** są interpretowane przez jednostkę sprawozdawczą zgodnie ze statutem danego muzeum. W niniejszej publikacji pojęcie muzea zostało użyte obejmując również oddziały muzealne.

Instytucja paramuzealna to nie będąca muzeum jednostka organizacyjna, nie nastawiona na osiągnięcie zysku, której celem jest trwała ochrona dóbr kultury, nauki i techniki oraz przyrody; zgodnie z rekomendacjami UNESCO może nią być rezerwat przyrody udostępniany zwiedzającym w sposób rejestrowany, w szczególności: jaskinia, grotta, akwen, park, a także planetarium, centrum techniki, stała ekspozycja prezentująca osiągnięcia, odkrycia i ciekawostki z dziedziny historii, archeologii, kultury, przyrody, techniki itp.

Muzeum artystyczne to takie, które gromadzi zbiory z dziedziny malarstwa, grafiki, rzeźby, sztuki zdobniczej (rzemiosła artystycznego); do tej grupy należą też muzea wewnątrz eksponujące zbiory z dziedziny sztuki i kultury materialnej w formie urzędowych wnętrz mieszkalnych.

Muzeum archeologiczne to muzeum gromadzące zbiory z dziedziny historii kultury materialnej z okresu poprzedzającego relacje piśmienne; do grupy tej zalicza się także rezerwaty archeologiczne.

Muzeum etnograficzne gromadzi zbiory z dziedziny kultury wsi Polski, krajów europejskich i pozaeuropejskich oraz wytwory kultury ludów pierwotnych; do grupy tej zalicza się także parki etnograficzne i skanseny.

Muzeum historyczne gromadzi zbiory dotyczące dziejów kraju, miast oraz historii ruchów społecznych i niepodległościowych.

Muzeum biograficzne to muzeum, które posiada zbiory związane z życiem i działalnością wybitnych postaci (np. pisarzy, artystów, naukowców, polityków).

Muzeum martyrologiczne zajmuje się ochroną obiektów i urządzeń byłych obozów koncentracyjnych i jenieckich, więzień i miejsc straceń oraz przedmiotów związanych z tymi obiektami i urządzeniami.

Muzeum przyrodnicze gromadzi zbiory okazów przyrody.

Muzeum techniki gromadzi zbiory z dziedziny techniki poszczególnych działów i gałęzi produkcji, np. transportu, rolnictwa, włókiennictwa itp.

Muzeum regionalne – posiada zbiory o znaczeniu historycznym dla regionu z zakresu sztuki, archeologii, etnografii, techniki, przyrody i innych dyscyplin, z uwzględnieniem zbiorów regionalnych pamiątek historycznych.

Inne muzea to takie, które nie mogą być zaklasyfikowane do żadnego z wyżej wymienionych rodzajów muzeów ze względu na brak zdecydowanej przewagi jednego z rodzajów zbiorów.

Wystawa to zorganizowane na czas określony i objęte odpowiednim tytułem udostępnianie dla publiczności (osób zwiedzających) zestawu dzieł sztuki (eksponatów muzealnych). **Wystawy czasowe** to wystawy urządzone na określony czas i udostępniane jednorazowo.

Prezentując dane dotyczące muzeów przyjęto podział wystaw czasowych na wystawy własne, organizowane w kraju i za granicą oraz wystawy obce, obejmujące wystawy krajowe i te z zagranicy. W części dotyczącej galerii i salonów sztuki zastosowano podział wystaw i ekspozycji na organizowane w Polsce oraz polskie za granicą. Wśród wystaw (ekspozycji) w kraju wyróżniono krajowe, zagraniczne (prezentacje wyłącznie sztuki obcej) oraz międzynarodowe (prezentacje zarówno sztuki zagranicznej jak i polskich artystów).

Eksponatem muzealnym jest przedmiot o trwałej wartości kulturowej (historycznej, naukowej, poznawczej, estetycznej) politycznej lub społecznej, podlegający ochronie prawnej i należący do zbiorów muzealnych, tzn. objęty inwentarzem zabytków w muzeum. **Muzealia** to rzeczy ruchome i nieruchomości stanowiące własność muzeum i wpisane do inwentarza. **Depozyty** to obiekty wypożyczone z innych muzeów, instytucji oraz osób prywatnych, wpisane do księgi depozytów. Eksponaty muzealne (zbiory) zostały pogrupowane według dyscyplin (działów).

Teatr to instytucja lub organizacja zajmująca się profesjonalnie regularnym wystawianiem utworów scenicznych (dramatycznych, lalkowych, muzycznych i rozrywkowych), posiadająca stały zespół (aktorów, śpiewaków, tancerzy, muzyków, reżyserów, scenografów itp.), z reguły posiadająca budynek lub pomieszczenie przystosowane do wystawiania utworów scenicznych, przy wykorzystaniu różnych technik przekazu: słowo, ruch, muzyka, dźwięk, plastyka (niezależnie od liczby występujących w nich osób). Teatr może być stały lub objazdowy, a ze względu na prezentowaną formę sceniczną wyróżnia się: teatr dramatyczny, teatr lalkowy, teatr muzyczny (opera, operetka). Ze względu na rodzaj działalności scenicznej, wśród instytucji artystycznych wyróżniono: teatry dramatyczne (łącznie z satyrycznymi i małych form scenicznych) i teatry lalkowe, teatry muzyczne: opery, operetki (łącznie z teatrami tańca, musicalowymi i baletem), filharmonie, orkiestry (symfoniczne i kameralne) i chóry, zespoły pieśni i tańca oraz przedsiębiorstwa (agencje) estradowe.

Instytucjami muzycznymi są instytucje prowadzące profesjonalną działalność widowiskową.

Informacje dotyczące teatrów i instytucji muzycznych prezentowane są głównie w podziale według siedziby; oznacza to, że wykazano wszystkie przedstawienia i koncerty zorganizowane przez instytucje prowadzące działalność widowiskową według ich województw macierzystych, niezależnie od miejsca realizacji działalności scenicznej. Niektóre dane podawane są w podziale według województwa, czyli wszystkie przedstawienia i koncerty, które odbyły się na terenie danego województwa, wykonane przez instytucje artystyczne i rozrywkowe własne, jak również występy gościnne teatrów, instytucji muzycznych i rozrywkowych z innych województw.

Kino jest to miejsce i zespół urządzeń technicznych służących do publicznego wyświetlania filmu.

Przez **stałą salę** projekcyjną rozumie się własną lub wynajętą salę na okres przynajmniej półroczny, przystosowaną do realizowania projekcji filmowych, niezależnie od jej podstawowego przeznaczenia.

Kina stałe, które mają więcej niż 3 sale, dzielimy w zależności od ich liczby na:

- **multipleksy**, tj. posiadające 8 lub więcej sal,
- **minipleksy**, tj. posiadające od 3 do 7 sal.

Przez **seans** rozumie się ciągłą projekcję filmu długometrażowego, filmu lub kasety wideo, w zamierzonym i z góry określonym czasie trwania. W przypadku projekcji filmu wieloczęściowego podzielonego na odcinki – projekcję każdej części mającej własną czołówkę i określoną długość uważa się za odrębny seans filmowy. Za seans uważa się również wyświetlenie zestawu filmów krótkometrażowych (np. poranki dla dzieci).

Biblioteka jest to jednostka posiadająca uporządkowany (zinwentaryzowany) zbiór książek, czasopism i innych materiałów piśmienniczych, liczący co najmniej 300 jedno-

stek inwentarzowych, udostępniany czytelnikom w sposób kontrolowany. Zasady działania ogólnokrajowej sieci bibliotecznej i poszczególnych rodzajów bibliotek regulują przepisy ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539 z późniejszymi zmianami).

Jednostka biblioteczna jest to placówka (zespół placówek) posiadająca stały księgozbiór objęty wspólną ewidencją i opatrzony wspólnym znakiem własności.

Biblioteka publiczna jest to jednostka służąca rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych ludności. Ustawa o bibliotekach definiuje biblioteki publiczne jako instytucje służące zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych ogółu społeczeństwa oraz uczestniczące w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Zgodnie z funkcją, jaką pełni jednostka wyodrębniono biblioteki: wojewódzkie, powiatowe, miasta na prawach powiatu, gminy miejskiej, gminy wiejskiej, gminy miejsko – wiejskiej. Ponadto w grupie tej odróżniono biblioteki od podporządkowanych im administracyjnie filii bibliotecznych i punktów bibliotecznych. Dodatkowo wyróżniono biblioteki działające w strukturze innych instytucji: w szkołach (biblioteki publiczno – szkolne) lub ośrodkach (domach) kultury.

Filia biblioteczna jest to placówka podporządkowana organizacyjnie bibliotece macierzystej, obsługująca część terenu objętego działalnością tej biblioteki oraz posiadająca stały księgozbiór (często podwójnie rejestrowany – w księdze inwentarzowej biblioteki macierzystej i w księdze inwentarzowej filii). Wśród filii bibliotecznych wyróżniamy filie biblioteczne dla dzieci wyposażone w odpowiedni księgozbiór, o popularyzatorskim profilu działalności, odpowiadającym potrzebom młodego pokolenia.

Prowadzone najczęściej społecznie **punkty biblioteczne** są to placówki, których księgozbiory są wypożyczane na czas nieokreślony z jednostki macierzystej (biblioteki lub filii) i pozostające w ewidencji tej jednostki. Punkty biblioteczne działają w miejscowościach, w których nie ma innych placówek bibliotecznych. Ponieważ nie stanowią one samodzielnych organizacyjnie jednostek, dane o ich działalności podawane są łącznie z danymi dotyczącymi jednostek macierzystych.

Zastosowane w publikacji pojęcie **placówki bibliotecznej** obejmuje swym zakresem biblioteki publiczne wraz z filiami oraz punkty biblioteczne.

Oddziały dla dzieci są to niesamodzielne jednostki istniejące zasadniczo jako komórka organizacyjna większych bibliotek i filii bibliotecznych. Są one przeznaczone do obsługi dzieci i młodzieży szkolnej, pełniąc funkcję filii bibliotecznych dla dzieci.

Wśród **placówek informacyjno-bibliotecznych** (biblioteki specjalistyczne) wyróżnia się biblioteki pedagogiczne, naukowe oraz biblioteki zakładów pracy (fachowe, fachowo-beletrystyczne, towarzystwa naukowego oraz ośrodki informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej).

Biblioteki pedagogiczne są to jednostki służące w szczególności potrzebom kształcących się i doskonalących się nauczycieli, studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela oraz słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli. Księgozbiór tych bibliotek obejmuje literaturę fachową z zakresu pedagogiki i innych dziedzin nauk oraz literaturę piękną i społeczno-ekonomiczną.

Biblioteki naukowe mają na celu zaspokajanie potrzeb nauki i związanych z nią funkcji społecznych. Służą potrzebom nauki i kształcenia, zapewniając dostęp do materiałów bibliotecznych i zasobów informacyjnych niezbędnych do prowadzenia prac naukowo-badawczych oraz zawierających wyniki badań naukowych.

Biblioteki zakładów pracy nie stanowią jednolitej sieci bibliotecznej. Obejmują one *biblioteki fachowe* (instytucji, urzędów, przedsiębiorstw, zakładów usługowych, muzeów, teatrów itp.) oraz *ośrodki informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej* – placówki informatyczno- biblioteczne, wchodzące w skład sieci informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej (inte). *Biblioteki fachowe* zaspokajają potrzeby zakładów pracy w zakresie materiałów i informacji z odpowiednich dziedzin wiedzy niezbędnych do wykony-

wania zadań i doskonalenia zawodowego pracowników. W zakładach pracy działają też *biblioteki fachowo-beletrystyczne*, dysponujące księgozbiorem fachowym właściwym dla charakteru instytucji, która je powołała, i zbiorami z dziedziny beletrystyki.

Zbiory biblioteczne stanowią księgozbiór i zbiory specjalne.

Księgozbiór obejmuje wydawnictwa nieperiodyczne (książki i broszury wydane po 1800 r.) i wydawnictwa periodyczne (gazety i czasopisma). Jednostką obliczeniową księgozbioru jest **wolumin**, czyli tom (zawartość jednej okładki) zarejestrowany w księdze inwentarzowej. W przypadku periodyków za wolumin uważa się zbiór (zazwyczaj roczny) numerów jednego tytułu gazety lub czasopisma, stanowiący jedną pozycję inwentarzową.

Zbiory specjalne są to materiały biblioteczne wyodrębnione ze względu na specyficzne cechy formalne wymagające specjalnego opracowania, magazynowania i udostępniania. Wyróżnia się wśród nich następujące grupy:

- *Rękopisy* są to teksty napisane ręcznie niezależnie od rodzaju pisma, materiału pisarskiego i techniki, także niepowielone maszynopisy;
- *Mikroformy* są to zminiaturyzowane formy dokumentów piśmienniczych: mikrofilmy (utrwalone na taśmie filmowej – zwojowej) i mikrofiszki (utrwalone na materiale fotograficznym w postaci błony płaskiej);
- *Materiały audiowizualne* są to dokumenty zawierające zapis obrazu i/lub dźwięku, jak: filmy, przeźrocza, płyty gramofonowe i kompaktowe, taśmy magnetofonowe, kasetki magnetofonowe, kasetki wideo, DVD, itp.;
- *Dokumenty elektroniczne* – zaliczono tu płyty CD-ROM, dyskietki, taśmy i inne nośniki z danymi i/lub programami komputerowymi wymagającymi odpowiednich urządzeń do ich odczytu.

Czytelnicy są to osoby korzystające z wypożyczalni, tzn. otrzymujące materiały biblioteczne do wykorzystania poza terenem biblioteki. Podstawowym dokumentem służącym do gromadzenia danych o czytelnikach w bibliotece jest aktualna karta wypożyczeń (karta czytelnika) lub inny dokument służący do rejestracji. Za czytelnika uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece przez dokonanie, co najmniej jednego wypożyczenia. Informacje o czytelnikach zostały pogrupowane według wieku i zajęcia.

Udostępnianie zbiorów jest prezentowane w podziale na wypożyczenia na zewnątrz i udostępnienia na miejscu. **Wypożyczenie na zewnątrz** jest to udostępnienie materiałów bibliotecznych poza teren biblioteki. **Wypożyczenia międzybiblioteczne** jako forma wypożyczeń na zewnątrz, obejmują wypożyczenia innym bibliotekom i instytucjom, jak i wypożyczenia z innych bibliotek. Dla bibliotek publicznych nie jest zbierana informacja o wypożyczeniach międzybibliotecznych **Udostępnianie na miejscu** umożliwia czytelnikom korzystanie ze zbiorów tylko w pomieszczeniu bibliotecznym – czytelni, bez możliwości udostępnienia na zewnątrz.

Przez **domy kultury** należy rozumieć instytucje kultury prowadzące wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną, mieszczącą się w odrębnym, specjalnie wzniesionym lub adaptowanym budynku z salą widowiskowo-kinową, z odpowiednio przystosowanymi pomieszczeniami i urządzeniami do prowadzenia specjalistycznej działalności kulturalnej.

Ośrodki kultury są wielofunkcyjnymi instytucjami kultury o charakterze środowiskowym, integrującymi wokół wspólnego programu działalność istniejących w danej miejscowości (gminie) autonomicznych instytucji kultury (domu kultury, biblioteki, klubu, świetlicy, kina, ognisk artystycznych, galerii sztuki, izby regionalnej), jak również urządzeń rekreacyjno-sportowych i zakładu usług gastronomicznych. W ostatnim okresie ośrodki kultury skupiły się przede wszystkim na prowadzeniu własnej działalności, rezygnując z programowych działań koordynacyjnych.

Kluby kultury są to zorganizowane grupy prowadzące w instytucjach kultury systematycznie zajęcia o określonym profilu tematycznym, kierowane przez wykwalifikowanych pracowników instytucji kultury. Posiadają jedno lub więcej pomieszczeń, odpowiednie wyposażenie (sprzęt audiowizualny, telewizor, prasę itd.). Koła (kluby) terapeutyczne prowadzą stałą działalność na rzecz niepełnosprawnych i zagrożonych patologią społeczną. Dane o dyskusyjnych klubach filmowych dotyczą wyłącznie klubów zarejestrowanych w Federacji Dyskusyjnych Klubów Filmowych.

Świetlice są placówkami kulturalnymi posiadającymi z reguły jedno pomieszczenie, niezbędny sprzęt i obejmują swoim zasięgiem działania małe grupy środowiska lokalnego. Działalność prowadzona jest zasadniczo przez działaczy społecznych przy pomocy kierownika świetlicy. Nie uważa się za świetlice jednostek zwyczajowo określanych „świetlicami”, nie prowadzących działalności kulturalnej, których pomieszczenia służą do innych celów, np. do organizowania narad i konferencji, kursów zawodowych itp.

Przez **pracownie specjalistyczne** rozumie się odrębne pomieszczenia działające w jednostce kultury, przystosowane do prowadzenia stałej działalności specjalistycznej o określonej tematyce np. pracownie fotograficzne, plastyczne, politechniczne, komputerowe itd.

Zespoły i koła (kluby) artystyczne są to zorganizowane grupy prowadzące systematycznie zajęcia o określonym profilu tematycznym, kierowane przez wykwalifikowanych pracowników instytucji kultury. Do składu zespołów artystycznych wlicza się także instruktorów, korepetytorów, choreografów, akompaniatorów itd. Członkowie zespołów działający w różnych zespołach liczeni są tyle razy, w ilu zespołach uczestniczą.

Kursy są to zajęcia szkoleniowe według wymienionych specjalności programowych, trwające co najmniej 16 godzin. Nie należy zaliczać tu szkoleń związanych z nabyciem lub podwyższaniem kwalifikacji zawodowych. Do liczby absolwentów kursów wliczono tylko te osoby, które ukończyły kurs według warunków określonych przez organizatora. Dane o absolwentach dotyczą kursów zakończonych w roku sprawozdawczym.

Absolwentami są osoby, które ukończyły kurs według warunków określonych przez organizatora.

Do **szkół podstawowych** zalicza się: szkoły podstawowe, szkoły filialne, szkoły podstawowe sportowe i szkoły podstawowe mistrzostwa sportowego. Są to szkoły sześcioletnie, w których w ostatnim roku nauki przeprowadza się obowiązkowy sprawdzian, weryfikujący opanowanie przez ucznia umiejętności określonych w standardach wymagań dotyczących czytania, pisanie, rozumowania, korzystania z informacji i wykorzystania wiedzy w praktyce. Struktura organizacyjna szkół podstawowych obejmuje klasy I–VI, w których nauka jest obowiązkowa. W tej grupie szkół ujmuje się ponadto: szkoły artystyczne ogólnokształcące niedające uprawnień zawodowych realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej oraz szkoły specjalne.

Szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (I stopnia) dzielą się na szkoły ogólnokształcące oraz kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych. Szkoły artystyczne ogólnokształcące niedające uprawnień zawodowych realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej (szkoły muzyczne i baletowe).

Ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe, do których zalicza się: sześcioletnie ogólnokształcące szkoły muzyczne II stopnia, sześcioletnie ogólnokształcące szkoły sztuk pięknych, czteroletnie licea plastyczne oraz dziewięcioletnie ogólnokształcące szkoły baletowe. Absolwenci ogólnokształcących szkół artystycznych uzyskują wykształcenie średnie, mają możliwość przystępowania do egzaminu maturalnego, po zdaniu którego otrzymują świadectwo dojrzałości. Po ukończeniu szkoły dającej wykształcenie w zawodzie, uczeń otrzymuje dyplom ukończenia szkoły potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego.

ROZDZIAŁ 1.

WYDATKI PUBLICZNE NA KULTURĘ I OCHRONĘ DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Finansowanie działalności związanej z kulturą i dziedzictwem narodowym przez jednostki samorządu terytorialnego oraz inne instytucje, służy poprawie stanu zachowania zabytków, świadczonych usług związanych z kulturą oraz promocji i zwiększeniu dostępności oferty kulturalnej dla mieszkańców i turystów, a tym samym przyczynia się do zwiększania atrakcyjności Małopolski.

Wydatki publiczne z budżetu państwa na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w Polsce w 2009 r. wyniosły 1592,8 mln zł i były wyższe o 8,6% w stosunku do poprzedniego roku. Wydatki te stanowiły 0,5% ogółu wydatków budżetu państwa. W 2009 r. wojewoda małopolski otrzymał z budżetu państwa na finansowanie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego 12.998,5 tys. zł, czyli o $\frac{1}{5}$ mniej niż w roku poprzednim.

Tabela 1. Wydatki wojewody małopolskiego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego z budżetu państwa w 2009 r.

Wyszczególnienie	Wydatki wojewody	
	w tys. zł	w %
Ogółem	12998,5	100,0
biblioteki	32,9	0,3
ochrona zabytków, opieka nad zabytkami	6085,7	46,8
Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków	3276,8	25,2
Zarząd Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Miasta Krakowa	2938,1	22,6
usuwanie skutków klęsk żywiołowych	157,4	1,2
pozostała działalność	507,6	3,9

Źródło: Ministerstwo Finansów

Z powyższej tabeli wynika, że wojewoda małopolski środki wydatkowane na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego skierował prawie w całości na ochronę zabytków, podobnie jak w poprzednim roku. Trzy związane z tym kategorie wydatków stanowiły prawie całość budżetu na cele związane z kulturą. Środki przeznaczone na pozostałe cele stanowiły niewielki odsetek w ogólnej kwocie prawie 13 mln zł.

Tabela 2. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego według rodzajów w województwie małopolskim w 2009 r.

Wyszczególnienie	2008	2009	
	w mln zł	2008=100	
budżety jednostek samorządu terytorialnego	493,4	664,1	134,6
budżet województwa	162,8	232,3	142,7
budżety powiatów	6,5	7,8	120,1
budżety miast na prawach powiatu	154,1	209,5	136,0
budżety gmin	170,0	214,4	126,1

Źródło: Regionalna Izba Obrachunkowa w Krakowie

Jednostki samorządu terytorialnego wspierają zadania państwa w zakresie finansowania kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. W 2009 r. w województwie małopolskim wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (łącznie z transferami pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego) wyniosły 664,1 mln zł. Tym samym nastąpił wzrost tych wydatków o 34,6% w stosunku do 2008 r.

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego Małopolski stanowiły 10,5% wszystkich wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego budżetów jednostek samorządu terytorialnego w Polsce. W 2009 r. kwota wydana przez jednostki samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosła w województwie małopolskim 199 zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca (150 zł w 2008 r.).

Największa część wydatków publicznych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego zrealizowanych w Małopolsce w 2009 r. przez jednostki samorządu terytorialnego stanowiły wydatki budżetu województwa (35%). Kwota ta wzrosła o 42,7% w porównaniu z 2008 r. Wydatki budżetu gmin stanowiły 32,3% ogółu i były wyższe o 26,1% w stosunku do 2008 r. Nieco mniejszą część wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego stanowił budżet miast na prawach powiatu (31,6% ogółu wydatków, kwota ta była wyższa o 36,0% niż przed rokiem). Najmniejszy odsetek (1,2%) wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego stanowiły wydatki powiatów. W stosunku do roku poprzedniego były one wyższe o 20,1%.

Tabela 3. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa małopolskiego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego według rodzajów i rozdziałów klasyfikacji budżetowej w 2009 r.

Wyszczególnienie	Jednostki samorządu terytorialnego województwa małopolskiego	Województwo	Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Gminy
		w mln zł			
Ogółem	664,1	232,3	209,5	7,8	214,4
teatry	76,9	51,3	25,0	0,6	0,0
filharmonie, orkiestry, chóry i kapele	20,7	13,5	7,2	0,0	0,0
domy i ośrodki kultury, świetlice, kluby	155,6	28,0	27,9	0,8	98,9
galerie i biura wystaw artystycznych	4,3	1,0	2,4	0,1	0,8
centra kultury i sztuki	7,3	1,2	2,0	0,6	3,6
pozostałe instytucje kultury	42,8	0,0	39,7	0,5	2,6
biblioteki	82,6	8,2	17,6	1,7	55,1
muzea	120,5	74,8	40,1	1,0	4,6
ochrona zabytków, opieka nad zabytkami	61,8	24,8	28,1	0,8	8,1
usuwanie skutków klęsk żywiołowych	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2
pozostała działalność	63,3	20,1	5,9	1,0	36,2
pozostałe zadania w zakresie kultury	28,1	9,4	13,5	0,8	4,3

Źródło: Regionalna Izba Obrachunkowa w Krakowie

Na podstawie danych zaprezentowanych w powyższej tabeli możemy stwierdzić, że jednostki samorządu terytorialnego w województwie małopolskim poniosły w 2009 r. największe wydatki na działalność domów i ośrodków kultury, świetlic i klubów – 155,6 mln zł (o 30,6% więcej niż przed rokiem). Znaczne kwoty zostały przeznaczone na działalność muzeów 120,5 mln zł (o 62,0% więcej niż w roku poprzednim). Na działalność bibliotek jednostki samorządu terytorialnego przeznaczyły 82,5 mln zł (wzrost o 4,2% w porównaniu z rokiem 2008). W porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyły się o 22,8% wydatki na dofinansowanie teatrów do wysokości 76,9 mln zł. Prawie dwukrotnie większą w stosunku do roku poprzedniego kwotę przeznaczono na finansowanie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami – 61,8 mln zł (wzrost o 175,7%).

W 2009 r. wydatki budżetu województwa małopolskiego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 232,3 mln zł (162,8 mln zł w 2008 r.). Największą sumę przeznaczono na działalność muzeów – 74,8 mln zł, co stanowiło prawie $\frac{1}{3}$ środków z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Kwota ta była o 85% większa niż w roku poprzednim. Wydatki na działalność teatrów stanowiły 22,1%, natomiast na funkcjonowanie domów i ośrodków kultury, świetlic i klubów przeznaczono 12,1% ogółu wydatków budżetu województwa. Prawie dwukrotnie większą kwotą niż w 2008 r. dofinansowano ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami. Udział tych wydatków stanowił 10,7% ogólnych wydatków budżetu województwa małopolskiego. Na funkcjonowanie bibliotek przeznaczono 3,5% ogółu wydatków (8,2 mln zł), co w porównaniu z rokiem poprzednim oznacza spadek wielkości środków o 35,0%. Relatywnie niewielkie kwoty przeznaczono w budżecie województwa małopolskiego na działalność centrów kultury i sztuki (0,5%) oraz na dofinansowanie działalności galerii i biur wystaw artystycznych (0,4%).

Powiaty w Małopolsce przeznaczyły na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2009 r. 7,8 mln zł (o 20,1% więcej niż przed rokiem). Najwięcej środków wydano na działalność bibliotek (1,7 mln zł) i na dofinansowanie działalności muzeów (1,0 mln zł). W porównaniu z 2008 r. w największym stopniu powiaty zwiększyły wydatki na działalność domów i ośrodków kultury, świetlic i klubów (o 174,0%). Mniejsze kwoty przeznaczono na finansowanie działalności muzeów (spadek o 6,9%) oraz na funkcjonowanie centrów kultury i sztuki (spadek o 20,8%).

Gminy przeznaczyły z budżetu na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2009 r. 214,4 mln zł, tj. o 26,1% więcej niż w roku poprzednim. Domy i ośrodki kultury, świetlice oraz kluby na swoją działalność otrzymały 98,9 mln zł (46,1% ogółu środków gminnych wydatkowanych na cele kulturalne). Znaczną kwotę otrzymały biblioteki (25,7%). Nieco mniej dofinansowano zadania z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (3,8%) oraz działalność prowadzoną przez centra kultury i sztuki (1,7%).

Poniższa tabela przedstawia wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego miast na prawach powiatu w województwie małopolskim w 2009 r. Łącznie miasta na prawach powiatu przeznaczyły na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego 209,5 mln zł. Wydatki te stanowiły 31,6% ogółu wszystkich wydatków jednostek samorządu terytorialnego w 2009 r. i były większe o 36,0% w porównaniu z 2008 r.

Tabela 4. Wydatki miast na prawach powiatu na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego na tle ogółu wydatków jednostek samorządu terytorialnego w województwie małopolskim w 2009 r.

Wyszczególnienie	Jednostki samorządu terytorialnego woj. małopolskiego	Miasta na prawach powiatu			
		ogółem	Kraków	Nowy Sącz	Tarnów
	w mln zł				
Ogółem	664,1	209,5	191,9	5,6	12,0
domy i ośrodki kultury, świetlice, kluby	155,6	27,9	26,8	1,1	–
muzea	120,5	40,1	40,1	–	–
biblioteki	82,6	17,6	12,9	2,5	2,3
teatry	76,9	25,0	22,1	–	2,9
ochrona zabytków, opieka nad zabytkami	61,8	28,1	27,4	0,1	0,6
filharmonie, orkiestry, chóry i kapele	20,7	7,2	7,2	–	–
centra kultury i sztuki	7,3	2,0	0,5	–	1,4
galerie i biura wystaw artystycznych	4,3	2,4	1,9	–	0,5
usuwanie skutków klęsk żywiołowych	0,2	–	–	–	–
pozostała działalność	63,3	5,9	1,3	0,7	3,9
pozostałe instytucje kultury	42,8	39,7	39,7	–	–
pozostałe zadania w zakresie kultury	28,1	13,5	11,9	1,2	0,4

Źródło: Regionalna Izba Obrachunkowa w Krakowie

Największy udział w wydatkach na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wśród miast na prawach powiatu stanowiły, podobnie jak przed rokiem wydatki miasta Krakowa (91,6% ogółu). Kraków jest uznawany za najbardziej atrakcyjne miasto w Polsce w obszarze kultury. Skupia najwięcej instytucji kultury i jest kolebką dziedzictwa narodowego.

Zdecydowanie największą kwotę przeznaczono tu w 2009 r. na działalność muzeów – 40,1 mln zł (20,9% ogółu). Na funkcjonowanie pozostałych instytucji kultury przeznaczono 39,7 mln zł (20,7%). Ponadto miasto przekazało znaczną kwotę na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami – 27,4 mln zł (14,3%). Domy i ośrodki kultury, świetlice oraz kluby otrzymały od miasta Krakowa na swoją działalność 26,8 mln zł (14,0%), natomiast teatry – 22,1 mln zł (11,5%). Z kolei biblioteki dofinansowano kwotą 12,9 mln zł (6,7%).

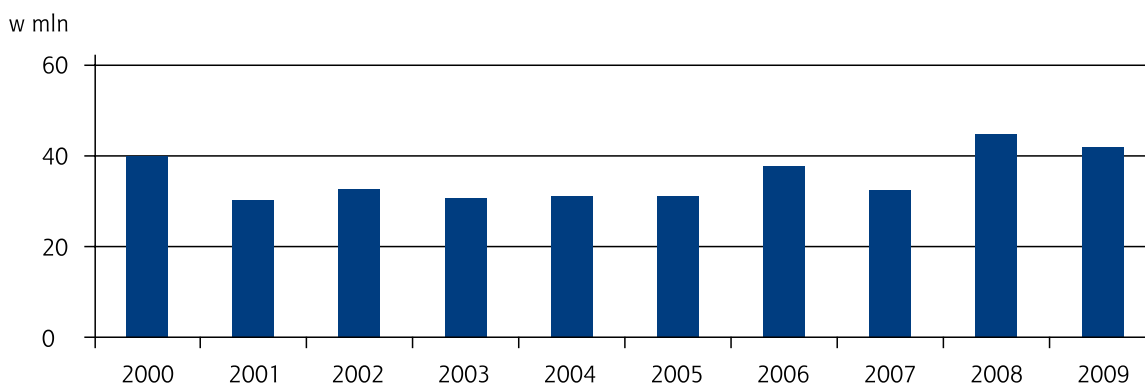
Miasto Tarnów przeznaczyło na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego 12 mln zł. Ponad połowę tych środków stanowiły łącznie wydatki na biblioteki, działalność teatrów oraz centrów kultury i sztuki. Udział Tarnowa w ogólnych wydatkach miast na prawach powiatu w województwie stanowił 5,7% ogółu. Kwota, którą Tarnów miał

do rozdysponowania w 2009 r. była większa o 29,6% w stosunku do 2008 r. Miasto rozdysponowało większą kwotę na pozostałą działalność związaną z kulturą w wysokości 3,9 mln zł (32,0% ogółu). Ponadto na działalność teatrów przeznaczyło 2,9 mln zł (24,1%). Działalność bibliotek dofinansowano w wysokości 2,3 mln zł (19,4%). Wydatki na działalność centrów kultury i sztuki wyniosły natomiast 1,4 mln zł (12,0%).

Dwukrotnie mniejsze wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego poniosło w 2009 r. miasto Nowy Sącz, które rozdysponowało na ten cel 5,6 mln zł. Wydatki Nowego Sącza stanowiły 2,7% wydatków miast na prawach powiatów w województwie. Kwota ta była wyższa o 20,4% w stosunku do ubiegłego roku. Prawie połowę wydatków przeznaczono na dofinansowanie działalności bibliotek – 2,5 mln zł (43,9%). Znaczącą pozycją w wydatkach miasta było dofinansowanie działalności domów i ośrodków kultury, świetlic i klubów – 1,1 mln zł (19,8%). Na finansowanie pozostałej działalności związanej z kulturą miasto przeznaczyło 0,7 mln zł (13,3%).

Dodatkowym źródłem finansowania ochrony dziedzictwa narodowego w Krakowie oprócz funduszy samorządów terytorialnych są środki Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa. Szczegółowe informacje na temat zmian wydatków w latach 2000–2009 obrazuje wykres 1.

Wykres 1. Wydatki Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa

Źródło: Biuletyn Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa

Wielkość kwoty, którą operuje Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa ulega w ostatnich latach pewnym wahaniom (praktycznie nie zmieniała się ona w latach 2001–2005). W 2009 r. na ochronę zabytków przeznaczono z funduszu 41,8 mln zł, czyli o 6,8% mniej niż w 2008 r. Zrealizowano jednocześnie 110 zadań w ramach odnowy zabytków¹.

¹ Biuletyn Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa

ROZDZIAŁ 2. FINANSE INSTYTUCJI KULTURY

Niniejszy rozdział został opracowany na podstawie danych uzyskanych z rocznych sprawozdań finansowych (F-02/dk).

Zbadane instytucje w województwie małopolskim stanowiły 8,8% ogółu instytucji kultury działających w kraju. Dominowały wśród nich jednostki małe, tj. zatrudniające do 49 pracujących, stanowiły one 89,6% ogólnej liczby instytucji kultury w województwie małopolskim. Z kolei w grupie jednostek średnich, o liczbie pracujących od 50 do 249 osób, znalazło się 9,3% całej zbiorowości. Jednostki duże, o liczbie pracujących 250 i więcej osób, stanowiły 1,1% badanych instytucji kultury. Dla porównania w 2009 r. było w Polsce 4167 instytucji kultury, z których jednostki małe stanowiły 92,6% ogółu, jednostki średnie – 6,9% a jednostki duże – 0,5%.

Liczba pracujących w małopolskich instytucjach kultury w końcu 2009 r. wyniosła 8089 osób (8002 osoby w 2008 r.), co stanowiło 10,6% wszystkich pracujących w tych instytucjach w Polsce. W jednostkach małych pracowało 3413 (3391 osób w 2008 r.), w jednostkach średnich 3119 osób (3088), a w dużych 1557 osób (1523). W całym kraju w instytucjach kultury pracowało w 2009 r. 76284 osób, odpowiednio: 39746 osób w jednostkach małych, 27744 osób w jednostkach średnich oraz 8794 osób w jednostkach dużych.

Tabela 5. Podstawowe kategorie finansowe wybranych instytucji kultury w miastach na prawach powiatu w 2009 r.

Wyszczególnienie	Województwo małopolskie	Kraków	Nowy Sącz	Tarnów
liczba instytucji	365	41	6	8
liczba pracujących	8089	3948	260	275
przychody z całokształtu działalności w mln zł	608,7	349,4	20,4	19,4
koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności w mln zł	600,9	343,3	21,4	18,9
aktywa trwałe w mln zł	808,3	574,3	57,8	30,5
aktywa obrotowe w mln zł	118,8	80,4	3,0	4,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania F-02/dk

W 2009 r. instytucje kultury w województwie małopolskim osiągnęły przychody z całokształtu działalności w wysokości 608,7 mln zł (w 2008 r. 546,5 mln zł), które stanowiły 10,8% przychodów wszystkich instytucji kultury w kraju. Małopolskie instytucje kultury pod względem wielkości przychodów z całokształtu działalności zajmowały w 2009 r. drugie miejsce w kraju po województwie mazowieckim (1528,0 mln zł).

Tabela 6. Przychody i koszty z całokształtu działalności instytucji kultury według powiatów w województwie małopolskim w 2009 r.

Wyszczególnienie	Liczba jednostek	Przychody z całokształtu działalności w mln zł	Koszty całokształtu działalności w mln zł
Ogółem	365	608,7	600,9
powiat bocheński	18	9,7	9,8
powiat brzeski	11	7,0	7,1
powiat chrzanowski	13	19,2	19,2
powiat dąbrowski	10	2,6	2,6
powiat gorlicki	17	8,7	8,5
powiat krakowski	27	17,0	17,0
powiat limanowski	17	6,5	6,3
powiat m. Kraków	41	349,4	343,3
powiat m. Nowy Sącz	6	20,4	21,4
powiat m. Tarnów	8	19,4	18,9
powiat miechowski	10	2,9	2,9
powiat myślenicki	17	8,4	8,5
powiat nowosądecki	29	12,7	12,7
powiat nowotarski	31	12,2	12,3
powiat olkuski	10	10,7	10,6
powiat oświęcimski	13	46,0	44,8
powiat proszowicki	9	2,3	2,3
powiat suski	16	5,2	5,1
powiat tarnowski	27	11,6	11,6
powiat tatrzański	12	10,2	10,2
powiat wadowicki	15	12,7	12,0
powiat wielicki	8	14,1	13,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania F-02/dk

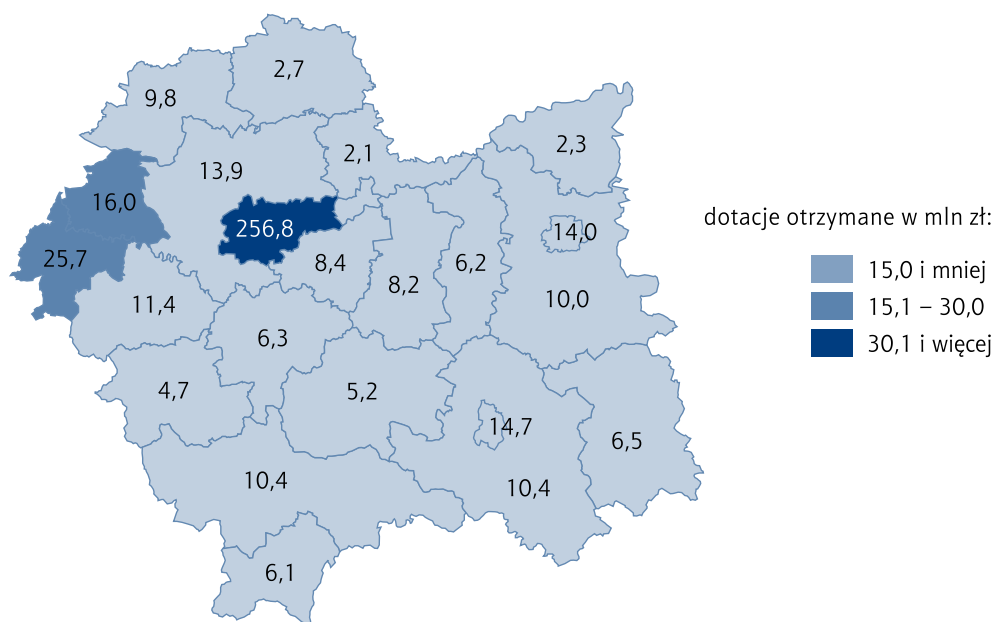
Największe przychody z całokształtu działalności osiągnęły instytucje kultury działają-

ce na terenie miasta Krakowa. Wyniosły one 349,4 mln zł, co stanowiło 57,4% ogółu wszystkich przychodów małopolskich instytucji kultury. Oprócz miasta Krakowa największe przychody odnotowały instytucje kultury działające na terenie powiatu oświęcimskiego (46,0 mln zł), Nowego Sącza (20,4 mln zł), Tarnowa (19,4 mln zł) i powiatu chrzanowskiego (19,2 mln zł). Niewielkie przychody z całokształtu działalności uzyskały instytucje kultury z terenu powiatu dąbrowskiego (2,6 mln zł) i powiatu proszowickiego (2,3 mln zł). W 2009 r. pośród wszystkich instytucji kultury prowadzących działalność na obszarze województwa małopolskiego największe przychody osiągnęły jednostki zajmujące się działalnością artystyczną i rozrywkową (373,4 mln zł) oraz muzealną (161,9 mln zł). Biblioteki uzyskały przychody w wysokości 72,9 mln zł.

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności małopolskich instytucji kultury wyniosły 600,9 mln zł (343,3 mln zł dla instytucji kultury miasta Krakowa), co stanowiło 10,6% ogółu kosztów w kraju. Wskaźnik poziomu kosztów małopolskich instytucji kultury z całokształtu działalności wyniósł 98,7% (100,7% w kraju).

Wynik finansowy brutto małopolskich instytucji kultury wyniósł 7,7 mln zł. Z kolei wynik finansowy netto badanych jednostek miał saldo dodatnie (7,5 mln zł).

Wykres 2. Dotacje do działalności instytucji kultury w województwie małopolskim według powiatów w 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania F-02/dk

W 2009 r. małopolskie instytucje kultury otrzymały dotacje w wysokości 452,0 mln zł, co stanowiło 10,1% ogółu dotacji, jakie uzyskały wszystkie instytucje kultury w kraju. Zdecydowanie największe dotacje otrzymały instytucje kultury działające w Krakowie (256,8 mln zł), następnie w powiecie oświęcimskim (25,7 mln zł), w powiecie chrzanowskim (16,0 mln zł), Nowym Sączu (14,7 mln zł) oraz Tarnowie (14,0 mln zł). Największa część dotacji, jaką otrzymały małopolskie instytucje kultury, przypadła jednostkom zajmującym się działalnością artystyczną i rozrywkową (61,1%), następnie działalnością muzealną (23,3%) oraz bibliotekom (15,5%).

Wartość aktywów ogółem instytucji kultury w województwie małopolskim w końcu 2009 r. wyniosła 927,1 mln zł (wzrost o 15,8% w stosunku do ubiegłego roku), z czego 87,2% stanowiły aktywa trwałe, a 12,8% aktywa obrotowe. Aktywa ogółem stanowiły 11,2% wszystkich aktywów instytucji kultury w Polsce.

Na koniec 2009 r. wartość aktywów trwałych małopolskich instytucji kultury wyniosła 808,3 mln zł (rok wcześniej 691,1mln zł), z czego najwięcej (71,0% ogółu) było w samym Krakowie, następnie w Nowym Sączu (7,1%), w powiecie oświęcimskim (6,2%) oraz w Tarnowie (3,8%). W strukturze aktywów trwałych ogółem środki trwałe stanowiły 81,2%, z czego ponad połowa (56,9%) przypadła na budynki i lokale. Natomiast wartość aktywów obrotowych małopolskich instytucji kultury wyniosła 118,8 mln zł (109,8 mln zł w roku 2008), i tu również największa ich część znajdowała się w instytucjach kultury w Krakowie i stanowiła 67,7% ogółu, następnie w powiecie oświęcimskim (15,7%), w Tarnowie (3,7%) oraz w Nowym Sączu (2,5%). W aktywach obrotowych dominowały inwestycje krótkoterminowe (83,4 mln zł) oraz należności krótkoterminowe (22,4 mln zł). Najwięcej aktywów ogółem odnotowano w instytucjach kultury, które zajmowały się działalnością muzealną (490,3 mln zł) oraz działalnością artystyczną i rozrywkową (287,6 mln zł).

W strukturze pasywów małopolskich instytucji kultury 79,8% stanowiły kapitały (fundusze) własne, a 20,2% zobowiązania i rezerwy na zobowiązania (w 2008 r. odpowiednio 77,3% i 22,7%).

Kapitały (fundusze) własne małopolskich instytucji kultury na koniec 2009 r. wyniosły 739,6 mln zł. Największy kapitał własny posiadały instytucje kultury działające w Krakowie (499,4 mln zł), następnie w Nowym Sączu (59,4 mln zł), w powiecie oświęcimskim (50,4 mln zł) oraz w Tarnowie (32,3 mln zł).

Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania na koniec roku wyniosły 187,5 mln zł, (wzrost o 3,2% w stosunku do roku ubiegłego), z czego zobowiązania krótkoterminowe stanowiły 28,5% (53,5 mln zł), a zobowiązania długoterminowe 1,1% (2,1 mln zł).

Największym kapitałem (funduszem) własnym dysponowały muzea (425,6 mln zł), następnie instytucje zajmujące się działalnością artystyczną i rozrywkową (283,2 mln zł) oraz biblioteki (30,6 mln zł).

ROZDZIAŁ 3. INSTYTUCJE KULTURY

3.1. Wystawiennictwo

3.1.1. Galerie

Galerie i salony sztuki Małopolski nie tylko prezentują i promują różnorodną twórczość, ale jednocześnie spełniają istotną rolę w szeroko rozumianej edukacji kulturalnej społeczeństwa. W 2009 r. w województwie małopolskim działało 69 galerii i salonów sztuki (346 w całym kraju), co sytuuje Małopolskę podobnie jak rok wcześniej, na pierwszym miejscu w kraju. Co piąta działająca w kraju galeria funkcjonowała w Małopolsce.

Przeciętnie przez jedną galerię w naszym województwie zorganizowanych było – podobnie jak w Polsce – 12 wystaw. Jedna małopolska galeria zorganizowała średnio 44 imprezy edukacyjne (wobec 36 w skali kraju) oraz wydała 19 tytułów wydawniczych (wobec 17 w skali kraju). Przepiętnie jedną galerię w Małopolsce odwiedziło 6820 zwiedzających, podczas gdy w kraju 11531 osób. W jednej imprezie związanej z działalnością wystawienniczą wzięło udział średnio 37 osób (w stosunku do 54 w Polsce). Średni nakład jednego tytułu wydawniczego w województwie małopolskim wyniósł 306 egz., wobec 371 w kraju.

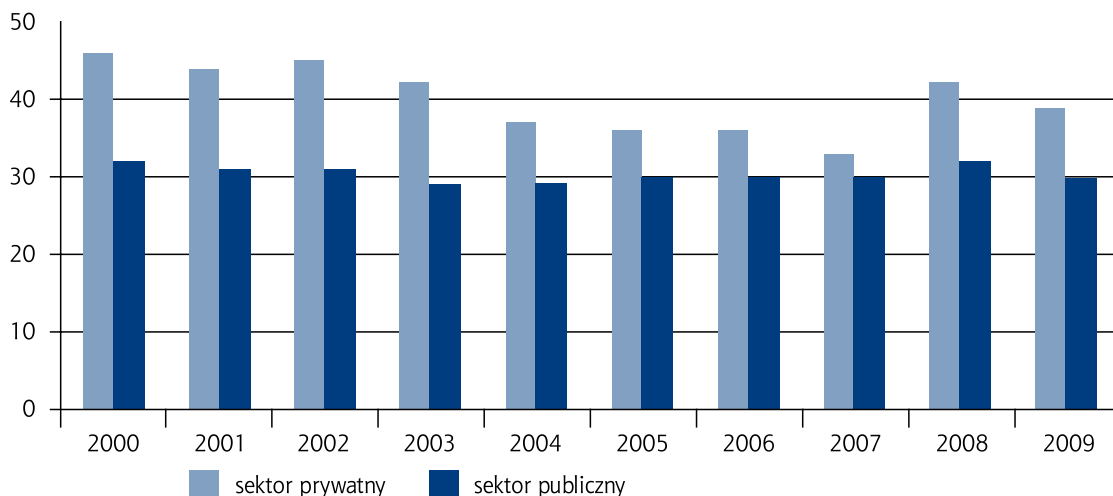
W 2009 r. większość galerii w Polsce należała do sektora publicznego (51,7%), natomiast galerie sektora prywatnego stanowiły 48,3% ogółu. Tymczasem w województwie małopolskim większość, czyli 39 galerii sztuki, działało, podobnie jak w latach poprzednich, w sektorze prywatnym (56,5%), podczas gdy 30 galerii i salonów sztuki należało do sektora publicznego (43,5%).

W sektorze prywatnym galerie sztuki należały głównie do osób fizycznych (22). Do różnych organizacji społecznych, politycznych i związków zawodowych należało 8 galerii, natomiast fundacje były właścicielami 4 galerii sztuki. Galerie sektora publicznego należały głównie do instytucji samorządowych.

Na przestrzeni ostatnich lat zwiększa się w Małopolsce liczba galerii przystosowanych dla potrzeb osób niepełnosprawnych. W 2009 r. stanowiły one 31,9% wszystkich instytucji tego rodzaju (w 2008 r. – 25,7%).

Wykres 3. Galerie małopolskie według organizatorów w latach 2000–2009

liczba galerii

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-05

Galerie w województwie małopolskim – pomimo dużej liczby galerii publicznych – były w posiadaniu, podobnie jak w 2008 r., 5,2% wszystkich zbiorów państwowych.

Tabela 7. Zbiory własne galerii publicznych według rodzajów w latach 2005–2009^a

Wyszczególnienie	Zbiory własne galerii				
	2005	2006	2007	2008	2009
	w liczbach bezwzględnych				
Ogółem	18062	19512	20834	33426	35775
w tym					
malarstwo	467	484	484	960	872
rzeźba	130	100	107	50	50
grafika	310	316	372	406	420
rysunek	133	133	134	178	191
tkanina	15	15	31	27	27
szkło i ceramika	15	17	22	28	29
fotografia	8725	9362	10252	10777	10864
nowe media ^b	8185	9000	9363	20938	23247
filmy o sztuce	69	69	69	61	64

^aStan w dniu 31 XII

^bNowe media, czyli nietradycyjne eksponaty, formy i techniki – animacje komputerowe, aranżacje przestrzeni (instalacje), design, wideo itp.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-05

Zbiory własne galerii państwowych i samorządowych (w tym biura wystaw artystycznych) liczyły 35,8 tys. sztuk i były większe – w porównaniu z 2008 r. – o 7,0%. Największą część zbiorów stanowiły, podobnie jak rok wcześniej, tzw. nowe media – 65,0% oraz zbiory fotografii – 30,4% ogółu. Najmniejsze ilościowo zbiory obejmowały dziedziny: tkaninę, szkło i ceramikę, rzeźbę oraz filmy o sztuce – łącznie 0,5%. Dla porównania we wszystkich polskich galeriach publicznych największą część zbiorów stanowiło w 2009 r. malarstwo (62,7%) oraz grafika (27,8%).

Zbiory tzw. nowych mediów zgromadzone w galeriach publicznych małopolski stanowiły 97,8% wszystkich tego typu zbiorów w Polsce. Natomiast zbiory fotografii małopolskich galerii stanowiły ponad połowę zbiorów krajowych (54,1% ogółu). Zbiory tzw. nowych mediów w galeriach państwowych i samorządowych Małopolski wynosiły 23,2 tys. sztuk, co dawało wzrost o 11,0% w porównaniu do roku poprzedniego. Zbiory fotografii liczyły 10,9 tys. sztuk, czyli wzrosły w stosunku do 2008 r. o 0,8%. Wzrost liczby zbiorów obserwujemy także w dziedzinie grafiki (o 3,4%) oraz rysunku (o 7,3%). Zmniejszył się (o 9,2%) w porównaniu do 2008 r. zbiór malarstwa. W 2009 r. liczył 0,9 tys. jednostek.

Tabela 8. Zbiory małopolskich galerii publicznych według podregionów w 2009 r.^a

Wyszczególnienie	Ogółem	Malarstwo	Rzeźba	Grafika	Rysunek	Tkanina	Szkoło i ceramika	Fotografia	Nowe media	Filmy o sztuce
Polska	682433	427547	2160	189555	13547	483	1241	20090	23782	3309
Małopolska	35775	872	50	420	191	27	29	10864	23247	64
podregion krakowski	278	146	7	19	57	4	1	12	15	6
podregion nowosądecki	706	337	25	79	46	7	3	156	3	50
podregion oświęcimski	181	118	4	15	30	0	1	13	0	0
podregion tarnowski	142	99	0	18	23	0	2	0	0	0
podregion m. Kraków	34468	172	14	289	35	16	22	10683	23229	8

^aStan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-05

Podstawową formą działalności galerii jest organizowanie wystaw. W 2009 r. galerie małopolskie zorganizowały łącznie 859 wystaw (o 12,0% więcej niż w 2008 r.), w tym 826 to wystawy w kraju (o 11,3% więcej niż w roku poprzednim). Liczba wystaw krajowych własnych wynosiła 710 (czyli 86,0% ogółu), wystaw zagranicznych 80 (9,7%), międzynarodowych 36 (4,4%), a za granicą 33 (3,8%). W 2009 r., podobnie jak rok wcześniej, 96,2% wszystkich wystaw w Małopolsce stanowiły ekspozycje w kraju. Większość wystaw zorganizowanych w kraju, zarówno przez galerie publiczne jak i prywatne, stanowiły wystawy własne (82,7%). Pomimo mniejszej liczby galerii w porównaniu z 2008 r., o 17,0% wzrosła liczba zwiedzających wystawy (ich liczba wyniosła 470,6 tys. osób). Wystawy krajowe obejrzało 338,3 tys. osób (71,9% ogółu zwiedzających), zagraniczne w Polsce 98,8 tys. osób, (21,0% ogółu zwiedzających), wystawy międzynarodowe w Polsce 33,4 tys. (7,1% ogółu zwiedzających). Przeciętnie, jedną wystawę obejrzało w galeriach małopolskich 548 osób (w 2008 r. 524 osoby).

Tabela 9. Wystawy galerii małopolskich według rodzajów wystaw, organizatorów i podregionów w 2009 r.^a

Wyszczególnienie	Liczba galerii ogółem	Wystawy w kraju						Wystawy za granicą ^b
		własne		międzynarodowe		zagraniczne		
		wystawy	zwiedzający (w tys.)	wystawy	zwiedzający (w tys.)	wystawy	zwiedzający (w tys.)	
Polska	346	3713	3191,6	175	323,0	344	475,3	116
publiczne	179	2500	2410,8	142	284,9	234	289,3	75
prywatne	167	1213	780,8	33	38,1	110	86,0	41
Małopolska	69	710	338,3	36	33,4	80	98,8	33
publiczne	30	454	251,7	28	30,7	44	83,2	15
prywatne	39	256	86,6	8	2,7	36	15,6	18
podregion krakowski	4	64	24,1	10	3,9	7	2,5	2
publiczne	4	64	24,1	10	3,9	7	2,5	2
prywatne	–	–	–	–	–	–	–	–
podregion nowosądecki	6	70	41,5	5	3,4	6	4,1	1
publiczne	5	69	41,1	5	3,4	6	4,1	1
prywatne	1	1	0,4	–	–	–	–	–
podregion oświęcimski	3	30	5,0	5	1,8	1	0,2	–
publiczne	3	30	5,0	5	1,8	1	0,2	–
prywatne	–	–	–	–	–	–	–	–
podregion tarnowski	4	64	16,6	–	–	1	1,5	2
publiczne	2	59	14,9	–	–	–	–	2
prywatne	2	5	1,7	–	–	1	1,5	–
podregion m. Kraków	52	482	251,1	16	24,3	65	90,5	28
publiczne	16	232	166,6	8	21,6	30	76,4	10
prywatne	36	250	84,5	8	2,7	35	14,1	18

^aStan w dniu 31 XII.

^bGalerie nie wykazują zwiedzających na wystawach zorganizowanych za granicą.

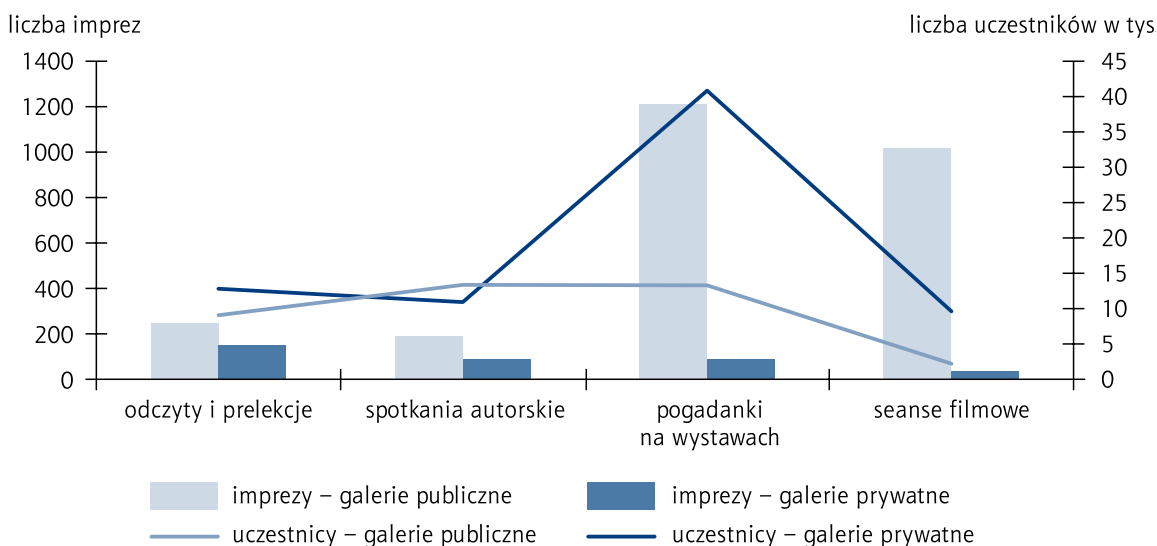
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-05

Pod względem działalności wystawienniczej bardziej aktywne były galerie publiczne, które zorganizowały 63,9% wystaw własnych krajowych, 55,0% wystaw zagranicznych w kraju oraz 77,8% wystaw międzynarodowych w kraju. Natomiast galerie sektora pry-

watnego były bardziej aktywne w organizowaniu wystaw za granicą, gdzie udostępniły zwiedzającym 18 wystaw (działające w sektorze publicznym – 15).

Oprócz działalności wystawienniczej, galerie prowadziły również działalność edukacyjną, która obejmowała: odczyty i prelekcje, spotkania autorskie, pogadanki na wystawach, oraz seanse filmowe. W 2009 r. galerie małopolskie zorganizowały łącznie 3029 tego typu imprez dla 112,3 tys. uczestników. W strukturze imprez organizowanych przez galerie dominowały pogadanki na wystawach, które stanowiły 42,6% ogółu imprez, natomiast seanse filmowe stanowiły 35,1%, odczyty i prelekcje 13,0%, a spotkania autorskie – 9,3%. Najwięcej uczestników zgromadziły pogadanki na wystawach – łącznie 54,2 tys., a więc średnio 42 osoby na jedną imprezę (o 9 osób więcej niż w 2008 r.). W spotkaniach autorskich uczestniczyło 24,2 tys. osób, w odczytach i prelekcjach 21,8 tys. W porównaniu do 2008 r. o 30,4% zmniejszyła się liczba widzów na seansach filmowych, wzrosło natomiast zainteresowanie spotkaniem autorskimi (o 38,4%) oraz odczytami i prelekcjami (o 35,7%).

Wykres 4. Wybrane formy działalności oświatowej małopolskich galerii w 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-05

W 2009 r. galerie państwowe i samorządowe zorganizowały łącznie 2666 imprez (o 41,1% więcej niż w 2008 r.), w tym najczęściej pogadank na wystawach – 1206 oraz seansów filmowych – 1024. Najmniej odbyło się odczytów i prelekcji – 244 oraz spotkań autorskich – 192. Najwięcej uczestników zgromadziły pogadanki na wystawach 40,8 tys., najmniejsze powodzenie wśród uczestników miały seanse filmowe, w których uczestniczyło 9,6 tys. widzów.

Galerie prywatne w porównaniu do galerii publicznych były mniej aktywne w prowadzeniu działalności oświatowej. W 2009 r. zorganizowały łącznie 363 imprezy, o 13,6% mniej niż rok wcześniej. Najwięcej zorganizowały odczytów i prelekcji – 149, a najmniej seansów filmowych – 38. Największą popularnością wśród uczestników cieszyły się pogadanki na wystawach, w których brało udział 13,4 tys. osób oraz spotkania autorskie (13,2tys.uczestników). W galeriach prywatnych, w porównaniu do 2008 r., spadła liczba pogadank na wystawach oraz spotkań autorskich, natomiast blisko dwukrotnie wzrosła liczba uczestników pogadank na wystawach (o 50,4%) i spotkaniach autorskich (o 94,3%). Również liczba uczestników imprez oświatowych zorganizowanych w 2009 r. przez galerie prywatne była prawie dwukrotnie mniejsza i wynosiła 38,2 tys. (w galeriach publicznych 74,1 tys.).

Tabela 10. Działalność oświatowa galerii małopolskich w latach 2006–2009

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009
odczyty i prelekcje				
imprezy	332	361	271	393
uczestnicy	16280	22398	16069	21802
spotkania autorskie				
imprezy	289	293	282	283
uczestnicy	23346	20774	17483	24199
seanse filmowe				
imprezy	501	424	478	1062
widzowie	8542	11384	17324	12054
pogadanki na wystawach				
imprezy	2323	1387	1279	1291
uczestnicy	46698	41353	42595	54216

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-05

Oprócz działalności oświatowej galerie małopolskie w 2009 r. przeprowadziły 13 aukcji (o 4 więcej niż w 2008 r.), w których uczestniczyły 1342 osoby (wzrost w stosunku do 2008 r. o 34,1%). Średnio w jednej aukcji brały udział 103 osoby (w 2008 r. 111). Więcej aukcji zorganizowały podobnie jak rok wcześniej galerie prywatne (8), niż publiczne (5).

Małopolskie galerie prowadziły także działalność wydawniczą wykraczającą poza redagowanie katalogów do poszczególnych wystaw. Udział galerii małopolskich, w liczbie tytułów wydawnictw związanych z działalnością wystawienniczą w kraju, wynosił w 2009 r. 22,3% i obejmował wydawanie folderów i plakatów oraz inne wydawnictwa (np. afisze).

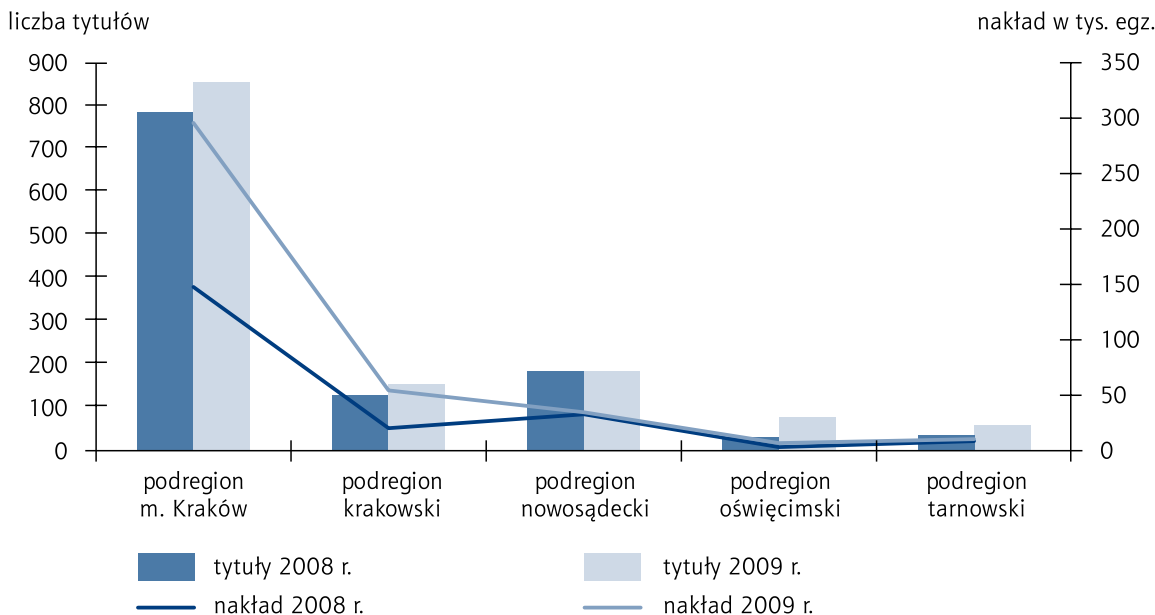
Tabela 11. Działalność wydawnicza galerii małopolskich według organizatorów w 2009 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Katalogi	Foldery	Plakaty	Inne wydawnictwa
sektor publiczny					
tytuły	954	104	135	452	263
nakład (w tys. egz.)	168,0	27,0	38,8	42,2	60,0
sektor prywatny					
tytuły	367	59	84	147	77
nakład (w tys. egz.)	236,3	76,6	118,8	12,6	28,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-05

Galerie wydały ogółem 1321 tytułów o łącznym nakładzie 404,3 tys. egzemplarzy. Biorąc pod uwagę liczbę tytułów, galerie wydały najwięcej plakatów – 599, natomiast pod względem liczby egzemplarzy najwięcej wydano folderów – 157,6 tys. sztuk. W porównaniu do roku poprzedniego o 14,0% zwiększyła się liczba tytułów wydanych przez galerie, a nakład egzemplarzy wzrósł o 90,6%.

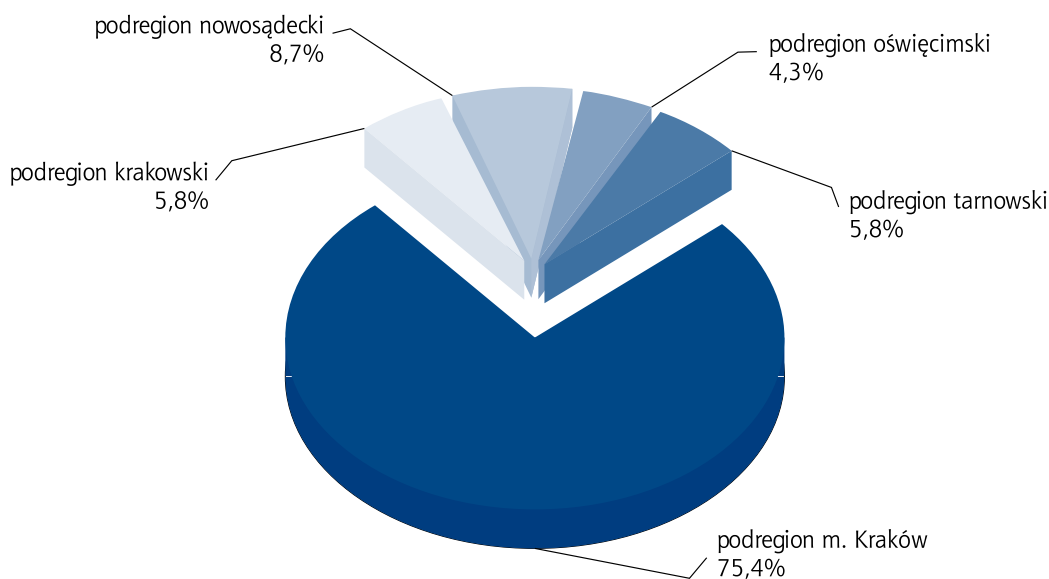
Wykres 5. Działalność wydawnicza galerii według podregionów w latach 2008 i 2009.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-05

Galerie sektora publicznego wydały w ubiegłym roku 954 tytuły wydawnicze, czyli ponad dwa razy więcej niż galerie prywatne, które wydały 367 tytułów. Natomiast nakład egzemplarzy wydanych przez galerie sektora prywatnego był o 40,7% większy od nakładu wydanych przez galerie publiczne. Zarówno galerie działające w sektorze publicznym, jak i prywatnym, wydały najwięcej plakatów (odpowiednio 452 i 147 tytułów). Największy nakład osiągnęły foldery – 118,8 tys. (w sektorze prywatnym) i inne wydawnictwa 60,0 tys. (w sektorze publicznym).

Wykres 6. Galerie małopolskie według podregionów w 2009 r.

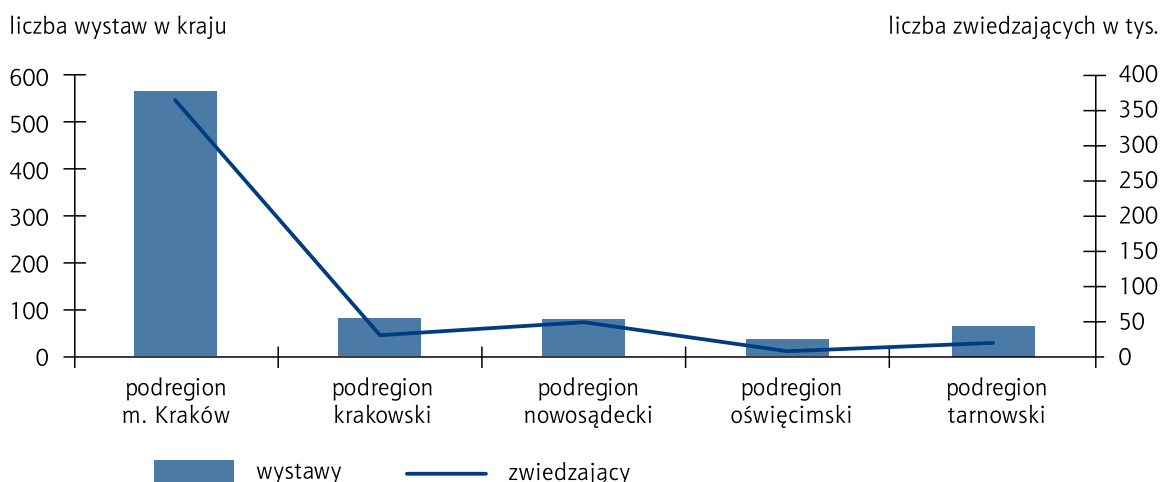

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-05

W województwie małopolskim działalność galerii była skoncentrowana – podobnie jak w latach poprzednich – w podregionie miasto Kraków. Dominującą rolę Krakowa w Małopolsce widać pod względem liczby galerii (75,4%), liczby zorganizowanych wystaw (68,2%) oraz działalności oświatowej (55,5%).

W podregionie miasta Kraków funkcjonowały 52 galerie, tj. mniej o 5,5% w porównaniu do 2008 r. (w tym 15 było przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych). Stanowiły one 75,4% ogółu tego typu instytucji w Małopolsce. Aż 69,2% galerii Krakowa należało do sektora prywatnego (w tym 21 galerii należało do osób fizycznych), pozostałe galerie znajdowały się w sektorze publicznym (30,8%). W galeriach sektora publicznego działających w podregionie m. Kraków skoncentrowanych było 96,3% ogółu zbiorów własnych małopolskich galerii. Największą część zbiorów galerii Krakowa stanowiły podobnie jak w roku poprzednim nowe media (67,4%) oraz zbiory fotografii (31,0%). W zbiorach galerii najmniej było filmów o sztuce, rzeźby, tkanin oraz szkła.

Wykres 7. Wystawy w kraju i zwiedzający według podregionów w 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-05

W 2009 r. galerie w Krakowie zorganizowały 563 wystawy, tj. o 9,1% więcej niż rok wcześniej, (68,2% ogółu wystaw w Małopolsce) w ramach 658 ekspozycji. Zwiększyła się także – w stosunku do roku poprzedniego o 26,3% – liczba zwiedzających wystawy w galeriach Krakowa. W 2008 r. liczba zwiedzających wynosiła 289,7 tys., a w 2009 r. 366,0 tys. osób. Średnio jedną wystawę w galerii w Krakowie obejrzało 650 osób (w 2008 r. było ich 561). Galerie w Krakowie były organizatorami różnorodnych imprez zaliczanych do działalności oświatowej, takich jak spotkania autorskie, pogadanki na wystawach, odczyty i prelekcje oraz seanse filmowe. W 1680 imprezach (55,5% ogółu imprez w galeriach województwa małopolskiego) uczestniczyło 63,5 tys. osób (dla porównania – w 2008 r. w 1115 imprezach uczestniczyło 54,8 tys. osób). Przeciętnie w jednej imprezie brało udział 38 osób, czyli o 12 mniej niż rok wcześniej.

Galerie pozostałych podregionów stanowiły łącznie 24,6% ogółu galerii województwa małopolskiego. W podregionie nowosądeckim prowadziło działalność 6 galerii, w podregionach krakowskim i tarnowskim po 4 galerie, w podregionie oświęcimskim 3 galerie.

W podregionie nowosądeckim, w porównaniu do poprzedniego roku, liczba galerii nie uległa zmianie. Chociaż zaprezentowały one o 28,6% więcej wystaw niż w 2008 r. (81), to o 11,9% zmniejszyła się liczba osób, które je obejrzały. Pomimo to podregion nowosą-

decki z liczbą zwiedzających 49,0 tys. osób zajął drugą pozycję w województwie. Zbiory własne galerii publicznych w podregionie nowosądeckim utrzymywały się na podobnym poziomie jak rok wcześniej i liczyły 706 sztuk (stanowiły 2,0% ogółu zbiorów województwa). Największą część zbiorów tworzyły także, podobnie jak w poprzednim roku, zbiory malarstwa (47,7%) oraz fotografii (2,1%). W galeriach podregionu nowosądeckiego zorganizowane zostały 974 imprezy, (co daje drugie miejsce pod względem liczby imprez w województwie). W większości były to pogadanki na wystawach – 72,9% ogółu oraz odczyty i prelekcje – 11,9% ogółu imprez. Poniżej 10,0% stanowiły seanse filmowe oraz spotkania autorskie. Galerie działające w podregionie nowosądeckim zwiększyły w 2009 r. nakład wydawanych tytułów o 3,8%, a ich liczba nie uległa zmianie.

W pozostałych podregionach województwa: krakowskim, tarnowskim i oświęcimskim działało w sumie 11 galerii (w tym 5 przystosowanych dla osób niepełnosprawnych). Stanowiły one łącznie 15,9% wszystkich galerii Małopolski. Prawie 82,0% galerii działających w trzech wymienionych podregionach należało do sektora publicznego, a tylko 2 do prywatnego. Zorganizowały one łącznie 182 wystawy (w tym 81 zaprezentowały galerie podregionu krakowskiego), które obejrzało 55,6 tys. osób, czyli 11,8% wszystkich zwiedzających galerie w województwie. Najwięcej zwiedzających odnotowano w podregionie krakowskim (30,5 tys.). Zbiory własne galerii publicznych podregionów: krakowskiego, oświęcimskiego i tarnowskiego wynosiły łącznie 601 sztuk (1,7% ogółu zbiorów galerii publicznych w Małopolsce). Najlichniesze zbiory były w posiadaniu galerii w podregionie krakowskim (278 sztuk), oświęcimskim (181 sztuk) i tarnowskim (142 sztuki). W wymienionych powyżej podregionach wśród zbiorów galerii publicznych najlichniesze były zbiory malarstwa (363 sztuki), rysunku (110 sztuk) i grafiki (52 sztuki). Stosunkowo nieliczne były zbiory rzeźby, tkanin, szkła i ceramiki oraz nowych mediów, a także filmów o sztuce.

W ramach działalności oświatowej galerie działające w podregionach krakowskim, oświęcimskim i tarnowskim zorganizowały łącznie 375 imprez, w których wzięło udział 14,9 tys. osób (wobec 487 imprez i 18,7 tys. uczestników w 2008 r.). Spadek aktywności w ramach działalności edukacyjnej nastąpił we wszystkich wymienionych podregionach. Natomiast największy procentowy wzrost imprez zanotowano – w porównaniu do 2008 r. – w podregionie tarnowskim (o 185,3%).

Galerie działające w obrębie tych podregionów zwiększyły w porównaniu do poprzedniego roku liczbę wydawanych tytułów ze 194 do 288. Najwyższy wzrost liczby wydawanych tytułów odnotowano w podregionie oświęcimskim o 153,3%, najmniejszy w krakowskim o 18,6%. W opisanych podregionach wzrosła również wielkość nakładów wydawanych tytułów.

3.1.2. Muzea i instytucje paramuzealne

Oferta muzealna Małopolski jest bardzo bogata. Zwiedzający mają możliwość odwiedzenia ponad stu muzeów i instytucji paramuzealnych. Interesujące zbiory muzealne znajdują się nie tylko w Krakowie, ale także w wielu innych miejscach województwa małopolskiego.

W 2009 r. w Małopolsce działało 111 muzeów (w tym 33 oddziały muzealne), co sytuuje województwo na drugim miejscu w kraju (po województwie mazowieckim).

Większość muzeów małopolskich, czyli 77,5% ogółu, należała do sektora publicznego. Znajdowały się one przeważnie w gestii władz samorządowych – 58,1%. Do sektora prywatnego należało 25 jednostek (stanowiły one 22,5% ogółu muzeów). Muzea sektora prywatnego działające w Małopolsce prowadzone były głównie przez organizacje społeczne (56,0%) oraz kościelne (20,0%).

Tabela 12. Wybrane wskaźniki charakteryzujące muzea

Wyszczególnienie	Polska		Małopolska		Polska = 100	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
muzea (łącznie z oddziałami)^a	743	774	108	111	14,5	14,3
sektor publiczny	602	645	77	86	12,8	13,3
sektor prywatny	141	129	31	25	22,0	19,4
eksponaty (w tys.) ^{a,b}	13215,0	13620,6	3499,7	3735,2	26,5	27,4
zwiedzający (w tys. osób)	20726,5	20655,1	6113,7	6033,9	29,5	29,2

^a Stan w dniu 31 XII

^b W jednostkach inwentarzowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-02

Muzea sektora publicznego zwiedziło w minionym roku 5532,7 tys. osób, wśród których 26,8% stanowiła młodzież szkolna zwiedzająca wystawy w zorganizowanych grupach. Muzea tego sektora zgromadziły w 2009 r. 3646,8 tys. eksponatów i przygotowały 532 wystawy czasowe w kraju oraz 17 za granicą.

W porównaniu do muzeów sektora publicznego, instytucje sektora prywatnego prowadzą działalność w wyspecjalizowanym zakresie. Dotyczy to liczby organizowanych wystaw, liczby zwiedzających oraz liczby muzealiów. Muzea małopolskie należące do sektora prywatnego zgromadziły 88,5 tys. eksponatów. Zorganizowały 46 wystaw czasowych (wszystkie w kraju), które odwiedziło 501,2 tys. osób. Wśród zwiedzających 28,9% (144,8 tys.) stanowiła młodzież szkolna w zorganizowanych grupach.

W 2009 r. 31,4% muzeów w Polsce było obiektami przystosowanymi dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich (wzrost o 27,9% w porównaniu do 2008 r.). W ubiegłym roku 31 placówek muzealnych w Małopolsce, czyli o 47,6% więcej niż rok wcześniej, umożliwiło osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w zwiedzaniu muzeum.

Tabela 13. Muzea w województwie małopolskim w latach 2001–2009

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
muzea (łącznie z oddziałami)^a	107	105	103	103	104	103	106	108	111^b
w tym oddziały ^a	38	36	37	37	36	36	35	36	33
obiekty przystosowane dla osób niepełnosprawnych ^a	21	23	24	28	29	22	23	21	31
eksponaty (w tys.) ^{a,b}	3883,5	3834,0	3825,8	3920,1	3922,4	3450,9	3478,3	3499,7	3735,2
wystawy czasowe w kraju	433	458	446	427	465	428	456	498	578
zwiedzający (w tys. osób)	3665,5	3781,4	4650,2	4943,1	5644,4	5481,5	6012,0	6113,7	6033,9
zwiedzający na 1000 ludności	1134	1169	1432	1518	1730	1677	1836	1860	1832

^a Stan w dniu 31 XII

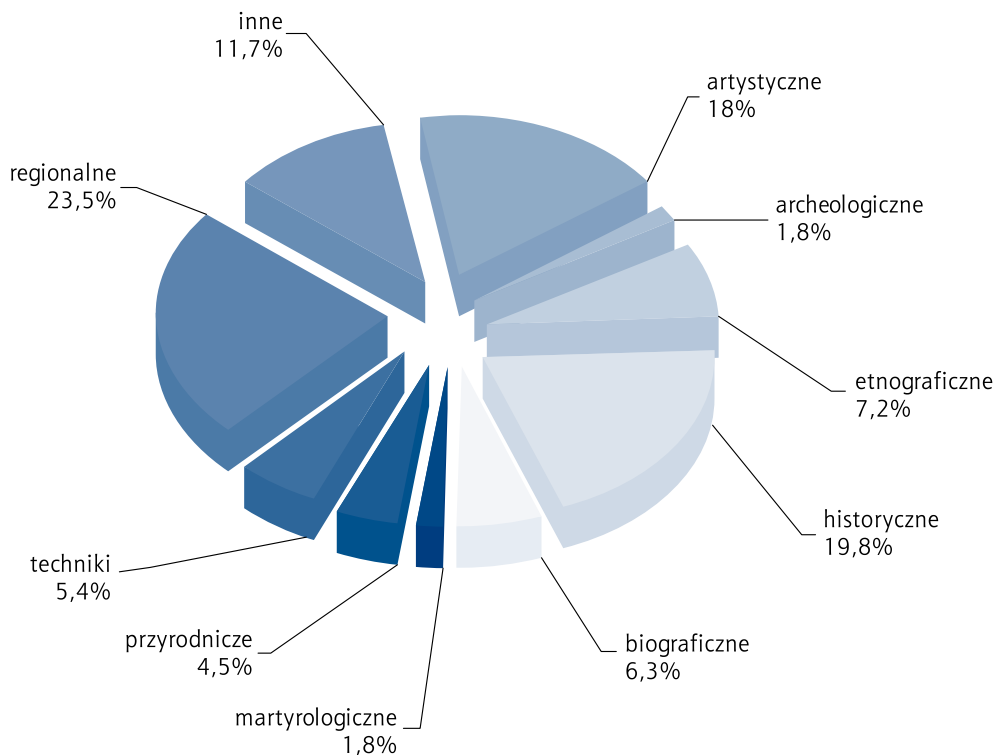
^b W jednostkach inwentarzowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-02

Małopolskie muzea i wystawy w okresie trzech ostatnich lat odwiedzało rocznie około 6 mln osób. W 2009 r. placówki muzealne zwiedziło 6033,9 tys. osób, w tym 1627,5 tys. to młodzież szkolna zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach. W porównaniu z poprzednim rokiem nastąpił spadek liczby zwiedzających o jeden punkt procentowy. Przeciętna liczba zwiedzających na jedno muzeum wyniosła w 2009 r. w Małopolsce 54,4 tys. osób (w Polsce 27,4 tys. osób). Bezpłatnie zwiedziło małopolskie muzea i wystawy 2180,6 tys. osób (36,1%), w stosunku do 7097,6 tys. osób w całej Polsce (33,4%).

Biorąc pod uwagę charakter prezentowanych zbiorów, wyróżnia się muzea: artystyczne, archeologiczne, etnograficzne, historyczne, biograficzne, martyrologiczne, przyrodnicze, techniki, regionalne. Najliczniejszą w 2009 r. grupę w Małopolsce stanowiły muzea regionalne – 26, historyczne – 22 oraz artystyczne – 20, najmniejszą archeologiczne, martyrologiczne i przyrodnicze.

Wykres 8. Struktura małopolskich muzeów według profilu działalności w 2009 r.

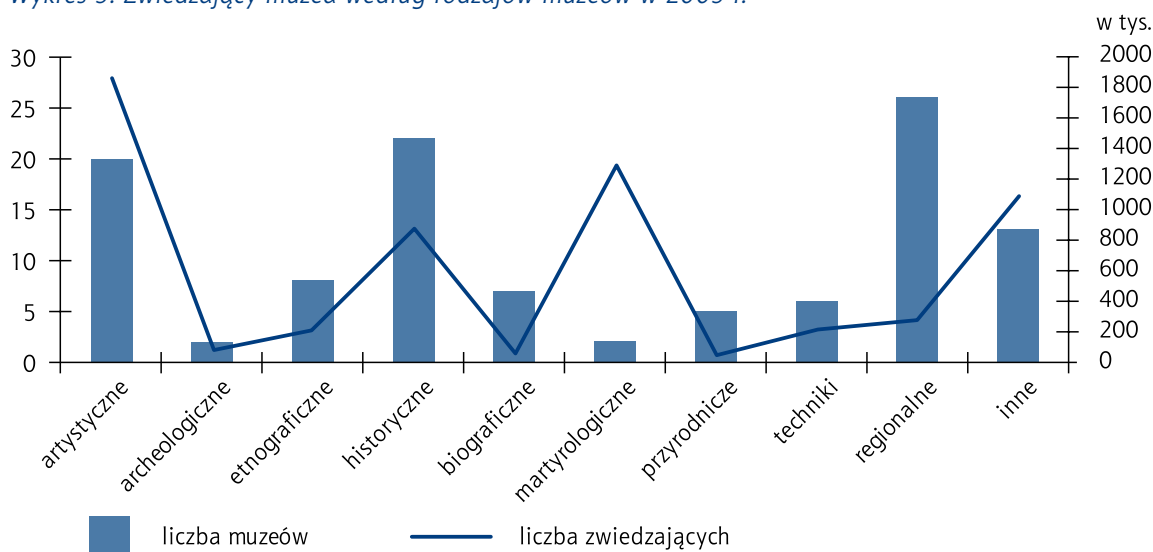

Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-02

W 2009 r. w Małopolsce największą popularnością cieszyły się muzea artystyczne, które odwiedziło 31,1% ogółu zwiedzających, martyrologiczne 21,7% oraz historyczne 14,9%. Najmniej osób odwiedziło muzea przyrodnicze, biograficzne i archeologiczne. Biorąc pod uwagę liczbę młodzieży szkolnej zwiedzającej muzea w zorganizowanych grupach, najliczniej zwiedzane były muzea martyrologiczne, które zwiedziło w 2009 r. 522,7 tys. uczniów, a w następnej kolejności muzea artystyczne i historyczne (odpowiednio 248,1 tys. i 245,8 tys. zwiedzających).

Wykres 9. Zwiedzający muzea według rodzajów muzeów w 2009 r.

Stan w dniu 31 XII

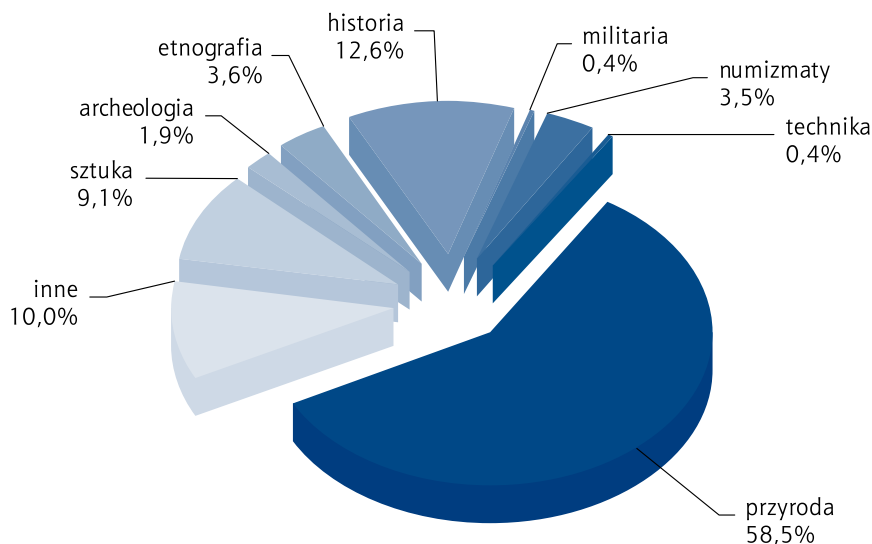
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-02

W 2009 r. muzea małopolskie zgromadziły 3735,2 tys. muzealiów, o 6,7% więcej niż rok wcześniej. Najwięcej jest muzealiów z dziedziny przyrodniczej – 2184,3 tys., historii 469,9 tys. oraz sztuki 339,7 tys., najmniej natomiast techniki – 13,5 tys. i militariów 14,2 tys.

Muzea udostępniały swoje zbiory publiczności w postaci wystaw stałych lub czasowych. W 2009 r. zwiedzający mieli możliwość obejrzenia w małopolskich muzeach 578 wystaw czasowych, o 16,1% więcej w porównaniu z 2008 r., w tym 382 wystawy własne w kraju oraz 196 wystaw krajowych obcych i z zagranicy.

W 2009 r. muzea małopolskie zorganizowały 17 wystaw czasowych za granicą. Najwięcej wystaw prezentowanych za granicą przygotowały muzea artystyczne i regionalne (po 5). Dla porównania w 2008 r. za granicą pokazano 16 wystaw. Najwięcej przygotowały – muzea historyczne (7) i artystyczne (4). Wystawy zorganizowane za granicą obejrzało 181,5 tys. osób, o 8,9% mniej niż w 2008 r. (199,1 tys.).

Wykres 10. Struktura muzealiów w 2009 r.

Stan w dniu 31 XII

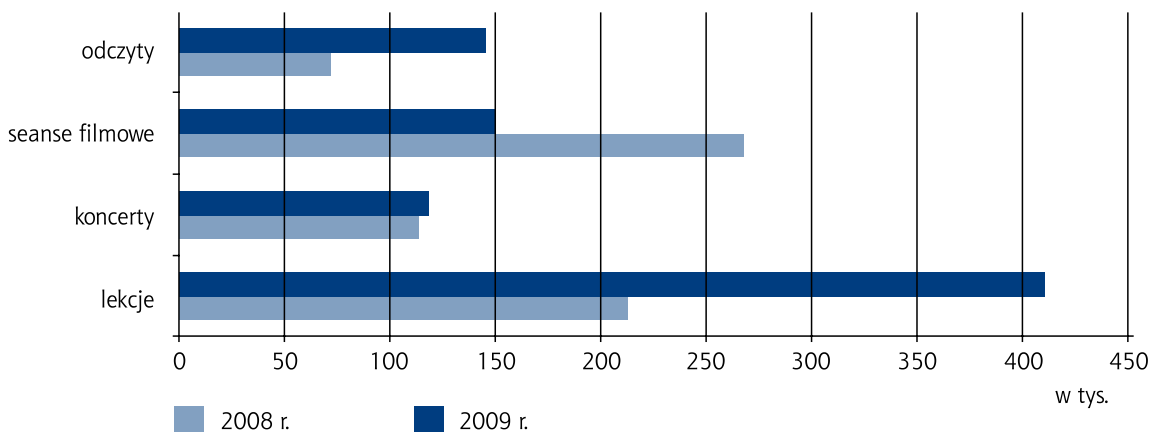
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-02

Wśród różnych typów muzeów, najbardziej aktywnymi, tzn. organizującymi najwięcej wystaw czasowych w kraju w 2009 r. były w Małopolsce muzea regionalne, które przygotowały 129 wystaw; 101 wystaw artystycznych, 72 historyczne i 65 etnograficznych.

Oprócz działalności wystawienniczej muzea szczególną uwagę przywiązywały do działalności edukacyjnej, przybliżając różnorodną tematykę dzieciom i młodzieży szkolnej poprzez odczyty, seanse filmowe, koncerty oraz lekcje muzealne. Prowadzone przez małopolskie muzea formy działalności oświatowej stanowiły 16,1% ogólnej liczby takich zajęć w Polsce (daje to Małopolsce drugie miejsce w kraju po województwie mazowieckim). Podczas prowadzonej działalności oświatowej muzea przygotowały o 19,4% więcej odczytów (1285) dla dwukrotnie większej liczby uczestników (145,8 tys.) niż w 2008 r. Muzea zorganizowały także 4,7 tys. seansów filmowych (23,0% seansów w kraju). W porównaniu z rokiem poprzednim liczba seansów filmowych wzrosła o 14,8%, jednak liczba widzów na tych seansach zmniejszyła się o 44,2%.

Małopolskie muzea kontynuowały także w 2009 r. działalność wydawniczą, wydając katalogi zbiorów i wystaw, informatory i foldery, plakaty oraz inne wydawnictwa. Średni nakład jednego tytułu wydawniczego w muzeach Małopolski wyniósł 1316 egzemplarzy (w 2008 r. 1341), wobec 919 w kraju (w 2008 r. 966). W ramach działalności wydawniczej muzea wydały ogółem 1099 tytułów (o 12,3% więcej niż w 2008 r.) w nakładzie 1446,4 tys. egzemplarzy (wobec 1313,2 tys. egzemplarzy w roku 2008). Katalogi zbiorów i wystaw stanowiły 10,6% tytułów, informatory i foldery 14,9%, a plakaty 34,4%.

Wykres 11. Działalność oświatowa muzeów w latach 2008–2009

Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-02

Spośród wymienionych typów wydawnictw największy nakład osiągnęły informatory i foldery, wydane w nakładzie 425,7 tys. egzemplarzy (spadek o 11,3% w stosunku do poprzedniego roku), następnie katalogi zbiorów i wystaw 67,5 tys. (wzrost o 40,8% w stosunku do poprzedniego roku) oraz plakaty 58,0 tys. egzemplarzy (spadek o 21,7% w stosunku do poprzedniego roku).

Większość małopolskich muzeów (90), prowadziła swoją działalność w miastach (81,1% ogółu instytucji muzealnych), natomiast 21 na obszarze wiejskim. Według stanu w dniu 31 grudnia 2009 r., co trzecie muzeum zlokalizowane w mieście, a co siódme na wsi, było obiektem przystosowanym dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Miejskie muzea posiadały łącznie 3717,7 tys. eksponatów i przygotowały w 2009 r. 518 wystaw czasowych. Liczba zwiedzających muzea małopolskich miast w 2009 r. wynosiła 5449,0 tys. osób, w tym 1483,0 tys. stanowiła młodzież szkolna w zorganizowanych

grupach. W małopolskich wsiach prowadziło działalność 21 instytucji muzealnych, które zorganizowały 60 wystaw czasowych. Wystawy te przyciągnęły 584,9 tys. zwiedzających, w tym 144,5 tys. młodzieży szkolnej w zorganizowanych grupach. Muzea wiejskie posiadały 17,5 tys. eksponatów. Muzeum zlokalizowane w mieście posiadało przeciętnie 41,3 tys. muzealiów, natomiast placówki muzealne na obszarze wiejskim 836 muzealiów. Przeciętnie muzeum miejskie odwiedziło 60,5 tys. osób, a wiejskie 27,9 tys. zwiedzających. Oznacza to, że, muzea na obszarach wiejskich są porównywalnie (uwzględniając liczbę muzealiów) atrakcyjne jak miejskie.

Tabela 14. Działalność muzeów w miastach i na wsi w 2009 r.

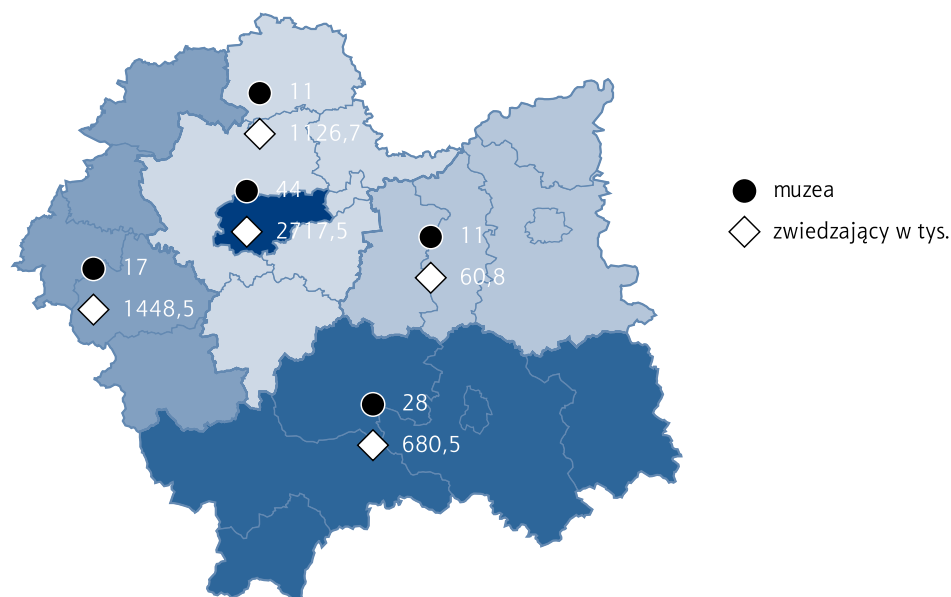
Wyszczególnienie	Polska		Małopolska		Polska=100	
	miasta	wieś	miasta	wieś	miasta	wieś
muzea (łącznie z oddziałami) ^a	641	133	90	21	14,0	15,8
w tym oddziały ^a	158	57	24	9	15,2	15,8
obiekty przystosowane dla osób niepełnosprawnych ^a	205	38	28	3	13,7	7,9
eksponaty (w tys.)	13283,4	337,2	3717,7	175,5	28,0	52,0
wystawy czasowe w kraju	4351	396	518	60	11,9	15,2
zwiedzający (w tys. osób)	17562,6	3672,5	5449,0	584,9	31,0	15,9
w tym młodzież szkolna	4982,0	920,2	1483,0	144,5	29,8	15,7

^aStan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-02

Analiza lokalizacji muzeów w podregionach województwa małopolskiego wykazuje ich nierównomierne rozmieszczenie. Najwięcej, bo 39,6% ogółu muzeów województwa prowadziło działalność w podregionie m. Kraków, a następnie w nowosądeckim, oświęcimskim, krakowskim i tarnowskim.

Wykres 12. Liczba muzeów i zwiedzających według podregionów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-02

W 2009 r. najwięcej muzeów (44) było zlokalizowanych w stolicy Małopolski (9,6% ogółu muzeów w województwie). Porównując podregion m. Kraków z innymi podregionami Małopolski, należy podkreślić jego dominującą rolę pod względem wielkości kolekcji muzealnej, liczby zwiedzających oraz liczby zorganizowanych wystaw. Zbiór eksponatów krakowskich muzeów wynosił w 2009 r. 3401,7 tys. jednostek inwentarzowych i był o 7,4% większy niż w 2008 r. Muzea krakowskie zaprezentowały zwiedzającym 156 wystaw własnych (w kraju i za granicą) oraz zorganizowały 65 wystaw obcych (krajowych i z zagranicy). Liczba zwiedzających muzea krakowskie wyniosła 2717,5 tys. osób (45,0% wszystkich zwiedzających muzea w województwie Małopolskim) i była o 8,8% większa od liczby zwiedzających w 2008 r. Krakowskie muzea przygotowały dla zwiedzających 8,5 tys. (71,6%) odczytów i lekcji muzealnych – najwięcej spośród wszystkich podregionów. W stosunku do poprzedniego roku oznacza to wzrost o 19,4%. Zorganizowały także dla zwiedzających 147 seansów filmowych (dla porównania w 2008 r. pokazały 31 seansów filmowych). Zwiększenie oferty w tym zakresie (lekcje i odczyty) oznacza, iż krakowskie muzea zdecydowanie zwiększają aktywność w realizacji zadań z zakresu edukacji młodzieży.

Ważną pozycję (drugą w województwie pod względem liczby muzeów) zajmuje podregion nowosądecki z 28 muzeami, w których znajduje się łącznie 91,4 tys. eksponatów. Muzea tego podregionu odwiedziło w 2009 r. 680,5 tys. osób (o 6,2% więcej w porównaniu do 2008 r.). Zwiedzającym zaprezentowano 143 wystawy czasowe. Najwięcej wystaw zorganizowały muzea mające siedzibę w powiecie gorlickim, nowotarskim i m. Nowy Sącz (odpowiednio: 56, 33, 24). Najwięcej muzealiów zgromadziły muzea powiatu m. Nowy Sącz (21,8 tys.) i powiatu gorlickiego (21,4 tys.). Największą liczbę zwiedzających odnotowano w muzeach powiatów: nowotarskiego (345,8 tys. zwiedzających), tatrzańskiego (148,6 tys.) i nowosądeckiego (67,6 tys.). Liczba odczytów i lekcji muzealnych oraz pokazów filmowych zorganizowanych przez muzea tego podregionu zmniejszyła się w stosunku do 2008 r. Odczytów i lekcji muzealnych było o 2,4% mniej, a o 39,4% spadła liczba pokazów filmowych.

Muzea podregionu oświęcimskiego zgromadziły 136,0 tys. muzealiów i odwiedziło je w 2009 r. 1448,5 tys. zwiedzających., co daje temu podregionowi drugie miejsce w województwie po podregionie m. Kraków. W 2009 r. działało w podregionie oświęcimskim 17 muzeów. Zbiór muzealiów tego podregionu liczył 136,0 tys. sztuk. Muzea podregionu oświęcimskiego zorganizowały łącznie 92 wystawy (o 76,9% więcej niż rok wcześniej). Pierwsze miejsce w podregionie oświęcimskim zajmował (pod względem wielkości zbiorów muzealnych oraz liczby zwiedzających) powiat oświęcimski z 99,7 tys. eksponatów i 1301,6 tys. zwiedzających. Tak wysokie miejsce zawdzięczał lokalizacji na tym terenie Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau, które odwiedziło w 2009 r. 89,7% ogółu zwiedzających w podregionie oświęcimskim. Muzea podregionu oświęcimskiego przygotowały najwięcej w województwie pokazów filmowych – 92,9%. W porównaniu do 2008 r. liczba tych pokazów wzrosła o 10,8%. Natomiast o połowę (z 1647 do 877) spadła liczba odczytów i lekcji muzealnych zorganizowanych przez muzea tego podregionu.

Tabela 15. Działalność muzeów według podregionów i powiatów w 2009 r.

Wyszczególnienie	Muzea i oddziały muzealne ^a	Muzealia (w tys.) ^a	Wystawy czasowe (w kraju)	Zwiedzający muzea (w tys. osób)
województwo małopolskie	111	3735,2	578	6033,9
podregion m. Kraków	44	3401,7	216	2717,5
powiat m. Kraków	44	3401,7	216	2717,5
podregion nowosądecki	28	91,6	143	680,5
powiat gorlicki	6	21,4	56	61,7
powiat limanowski	3	3,1	6	9,2
powiat nowosądecki	6	6,1	13	67,6
powiat nowotarski	5	19,1	33	345,8
powiat tatrzański	4	20,1	11	148,6
powiat m. Nowy Sącz	4	21,8	24	47,6
podregion oświęcimski	17	136,0	92	1448,5
powiat chrzanowski	5	27,1	26	90,1
powiat olkuski	2	3,7	24	3,3
powiat oświęcimski	2	99,7	25	1301,6
powiat suski	3	1,6	1	21,5
powiat wadowicki	5	3,9	16	32,0
podregion krakowski	11	43,3	96	1126,7
powiat bocheński	4	21,7	27	58,2
powiat krakowski	2	0,4	–	83,5
powiat miechowski	–	–	–	–
powiat myślenicki	2	4,8	23	25,2
powiat proszowicki	1	0,3	5	1,7
powiat wielicki	2	16,1	41	958,1
podregion tarnowski	11	62,8	31	60,8
powiat brzeski	2	–	7	19,2
powiat dąbrowski	2	0,7	1	6,6
powiat tarnowski	4	1,5	4	16,2
powiat m. Tarnów	3	60,6	19	18,8

^{2a} Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-02

W podregionie krakowskim działało 11 instytucji muzealnych. Posiadały one łącznie 43,3 tys. eksponatów i zorganizowały 96 wystaw, co oznacza wzrost o 45,5% w porównaniu do roku poprzedniego. Liczba zwiedzających muzea tego podregionu wyniosła 1126,7 tys. osób. Największą liczbę zwiedzających, podobnie jak w poprzednim roku, odnotowano w powiecie wielickim (958,1 tys. osób). Jest to związane z działalnością na tym terenie Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce. W podregionie krakowskim w 2009 r., zanotowano 5-procentowy spadek zorganizowanych przez muzea odczytów i lekcji muzealnych w stosunku do roku poprzedniego (z 600 do 571), spadła także liczba seansów filmowych (o 13,9%).

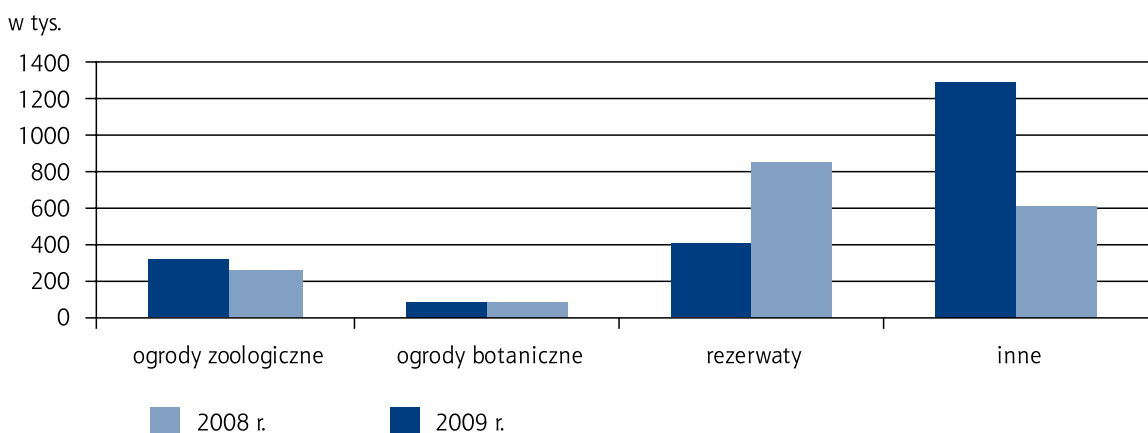
Podobnie jak w podregionie krakowskim, także w podregionie tarnowskim miało swoją siedzibę 11 instytucji muzealnych. Zbiory muzeów tego podregionu liczyły w 2009 r. 62,8 tys. eksponatów. Najwięcej eksponatów, podobnie jak w roku ubiegłym, znajdowało się w muzeach powiatu m. Tarnów – 96,5%. Muzea podregionu tarnowskiego udostępniły zwiedzającym 31 wystaw, z czego 61,3% zorganizowały muzea powiatu m. Tarnów. Łącznie muzea podregionu tarnowskiego odwiedziło w 2009 r. 60,8 tys. zwiedzających. Najliczniej były odwiedzane muzea powiatów: brzeskiego i m. Tarnów. Działalność oświatowa w tym podregionie – obejmująca odczyty i lekcje muzealne – była o 21,0% mniejsza niż w 2008 roku, zwiększyła się natomiast liczba pokazów filmowych.

Instytucje paramuzealne swoją działalnością poszerzają ofertę muzealną. Podobnie jak muzea prowadzą one działalność wystawienniczą, edukacyjną i wydawniczą.

W 2009 r. działało w Małopolsce 9 instytucji paramuzealnych. Stanowiły one 7,6% ogólnej liczby instytucji muzealnych w Małopolsce. Instytucje paramuzealne odwiedziło 1812,1 tys. osób – o 13,5% mniej niż rok wcześniej. Wśród zwiedzających było 164,5 tys. młodzieży szkolnej w zorganizowanych grupach.

Najwięcej osób – 847,9 tys., odwiedziło w 2009 r. rezerваты. Pozostałe instytucje paramuzealne odwiedziło – 607,7 tys. osób, ogrody zoologiczne – 271,0 tys. osób i botaniczne – 85,5 tys. zwiedzających.

Wykres 13. Zwiedzający instytucje paramuzealne w Małopolsce w latach 2008–2009^a.

^aStan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-02

Instytucje paramuzealne w województwie małopolskim przygotowały dla zwiedzających 35 wystaw, czyli o 39,7% mniej niż w 2008 r., również o połowę mniej zorganizowano wystaw za granicą (2).

Tabela 16. Instytucje paramuzealne w latach 2005–2009

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009
instytucje paramuzealne ^a	6	7	8	11	9
wystawy własne (w kraju)	9	12	8	20	14
wystawy obce krajowe	1	12	26	38	21
zwiedzający (w tys.)	1006,9	1503,8	1656,0	2094,9	1812,1
w tym młodzież szkolna ^b	149,9	174,5	113,9	146,0	164,5

^aStan w dniu 31 XII

^bW zorganizowanych grupach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-02

Instytucje paramuzealne podobnie jak małopolskie muzea prowadzą działalność edukacyjną. W porównaniu do ubiegłego roku zorganizowały mniej imprez oświatowych – łącznie 558. Największą liczbę uczestników zgromadziły zorganizowane przez instytucje paramuzealne lekcje muzealne. W 508 lekcjach wzięło udział 10687 osób. Zorganizowano także 32 odczyty dla 2008 uczestników. W ramach prowadzonej przez instytucje paramuzealne działalności oświatowej, 1730 słuchaczy wysłuchało 18 koncertów.

Działalność wydawnicza instytucji paramuzealnych obejmuje wydawanie informatorów i folderów, katalogów oraz plakatów. W 2009 r. wydały one o połowę mniej tytułów (26) niż w 2008 r. Zwiększył się natomiast o 5,0% nakład drukowanych egzemplarzy.

3.2. Działalność widowiskowo-sceniczna

3.2.1. Teatry

Na przestrzeni ostatnich kilku lat możemy zaobserwować wzrost zainteresowania ofertą sieci małopolskich teatrów oraz instytucji muzycznych. Liczba wystawianych przedstawień i koncertów stale wzrasta. Taka działalność kulturalna, mimo że nie jest najpopularniejszą formą spędzania wolnego czasu, stanowi ważny element życia kulturalnego danego regionu czy miasta. Ma charakter prestiżowy oraz oświatowy, propaguje, bowiem dobry „smak kultury” wśród mieszkańców.

Najważniejszym ośrodkiem kulturalnym województwa, skupiającym najliczniejszą bazę instytucji scenicznych, jest miasto Kraków.

Kraków jest jednym z najważniejszych ośrodków kulturalnych nie tylko w województwie małopolskim, ale i w Polsce. Zorganizowanie po raz trzeci **Nocy Teatrów** jest już tradycją, która ma na celu ożywienie środowiska artystycznego i większe otwarcie publiczności na różne formy teatralne. Noc teatrów cieszy się ogromnym powodzeniem nie tylko wśród lokalnej publiczności, ale przyciąga wielbicieli tej formy sztuki z całej Europy.

W 2009 r. na terenie województwa małopolskiego prowadziły działalność 22 teatry oraz instytucje muzyczne: 15 teatrów dramatycznych (w tym 3 lalkowe), 2 teatry muzyczne (2 opery), 4 orkiestry i chóry i 1 filharmonia. Instytucje te dysponują obecnie 6,1 tys. miejsc w stałych salach widowiskowych, a liczba ta wzrosła o 17% w stosunku do 2008 r., w związku z oddaniem do użytku nowego gmachu Opery Krakowskiej, która jest nowoczesnym teatrem ze sceną o powierzchni 443 m² oraz widownią na 761 miejsc.

W 2009 r. małopolskie teatry i instytucje muzyczne zorganizowały 4,6 tys. przedstawień i koncertów, w których uczestniczyło 1118,2 tys. widzów i słuchaczy, z czego w stałej sali widowiskowej zorganizowano 3,4 tys. przedstawień i koncertów, które obejrzało 721,2 tys. widzów.

Tabela 17. Teatry i instytucje muzyczne województwa małopolskiego według podregionów w 2009 r.

Wyszczególnienie	Teatry i instytucje muzyczne ^a	Miejsca na widowni w stałej sali ^a	Przedstawienia i koncerty ^b	Widzowie i słuchacze ^b (w tys.)
Małopolska	22	6073	4568	1118,2
podregion m. Kraków	17	5279	3989	1024,8
podregion nowosądecki	2	420	381	58,0
podregion tarnowski	2	374	170	32,6
podregion krakowski	–	–	–	–
podregion oświęcimski	1	–	28	2,8

^aStan w dniu 31 XII

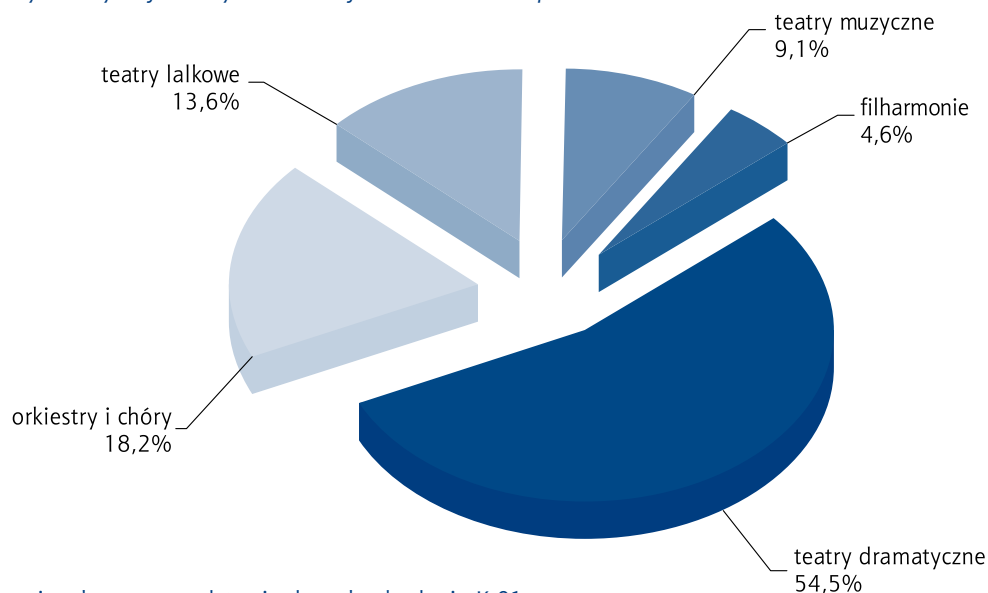
^bWedług siedziby

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-01

Spośród 22 istniejących w Małopolsce teatrów i instytucji muzycznych aż 17 działa w Krakowie. W krakowskich teatrach znajduje się 86,9% ogółu miejsc na widowni w stałej sali w województwie. Teatry w Krakowie wystawiły ponadto 87,3% przedstawień i koncertów, w których wzięło udział 91,6% widzów i słuchaczy.

Podregiony nowosądecki, tarnowski i oświęcimski odgrywają marginalną rolę ze stosunkowo niewielką liczbą teatrów, instytucji muzycznych oraz stosunkowo niskim odsetkiem zrealizowanych przedstawień i uczestniczących w nich widzów. Na terenie podregionu nowosądeckiego działają 2 teatry, w których w 2009 r. odbyło się 381 przedstawień i koncertów, które przyciągnęły 58 tys. widzów. Liczba przedstawień była o 5 mniejsza niż w roku 2008, liczba widzów natomiast o 3,8 tys. osób. W podregionie tarnowskim działają 2 teatry, które wystawiły 170 przedstawień i zorganizowały koncerty dla 32,6 tys. widzów i słuchaczy. W Tarnowie liczba wystawianych przedstawień i koncertów zmniejszyła się o 67, liczba widzów natomiast o 8,3 tys. w stosunku do 2008 r. Głównym powodem organizowania mniejszej liczby przedstawień w tym podregionie jest fakt rozpoczęcia w maju 2009 r. przebudowy siedziby głównej Tarnowskiego Teatru im. L. Solskiego, realizowanej w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego.

Wykres 14. Teatry i instytucje muzyczne w województwie małopolskim w 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-01

Najliczniejszą grupę teatrów oraz instytucji muzycznych w Małopolsce stanowiły teatry dramatyczne – 54,5%, orkiestry i chóry – 18,2%, teatry lalkowe – 13,6%, teatry muzyczne – 9,1%, a najmniejszą grupę filharmonie – 4,6%.

Najchętniej odwiedzanymi w 2009 r. instytucjami kultury były teatry dramatyczne, w których prezentowane przedstawienia odbywały się najczęściej w ich stałej sali (86% ogółu przedstawień). Teatry dramatyczne dysponowały 4,5 tys. miejsc na widowni, czyli o 6% więcej w porównaniu z 2008 r. W małopolskich teatrach dramatycznych odbyło się 3,6 tys. przedstawień, które zgromadziły 762,7 tys. widzów i słuchaczy.

Dużo większą popularnością wśród mieszkańców województwa małopolskiego w porównaniu z rokiem poprzednim cieszyły się teatry muzyczne, które w 2009 r. wystawiły łącznie 245 spektakli muzycznych, gromadząc 189,1 tys. widzów (oznacza to o 40,8% spektakli więcej i o 177,1% widzów więcej niż przed rokiem).

Tabela 18. Teatry oraz instytucje muzyczne w województwie małopolskim w 2009 r.

Wyszczególnienie	Instytucje ^a	Miejsca na widowni w stałej sali ^a	Przedstawienia i koncerty ^b		Widzowie i słuchacze (w tys.) ^b	
			ogółem	w tym w stałej sali	ogółem	w tym w stałej sali
teatry i instytucje muzyczne	22	6073	4568	3391	1118,2	721,2
teatry dramatyczne	15	4466	3621	3129	762,7	580,7
dramatyczne	12	3722	2788	2398	596,5	443,7
lalkowe	3	744	833	731	166,2	137,0
teatry muzyczne	2	914	245	130	189,1	76,9
filharmonie	1	693	547	132	97,3	63,7
orkiestry i chóry	4	–	155	–	69,2	–

^aStan w dniu 31 XII

^bWedług siedziby

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-01

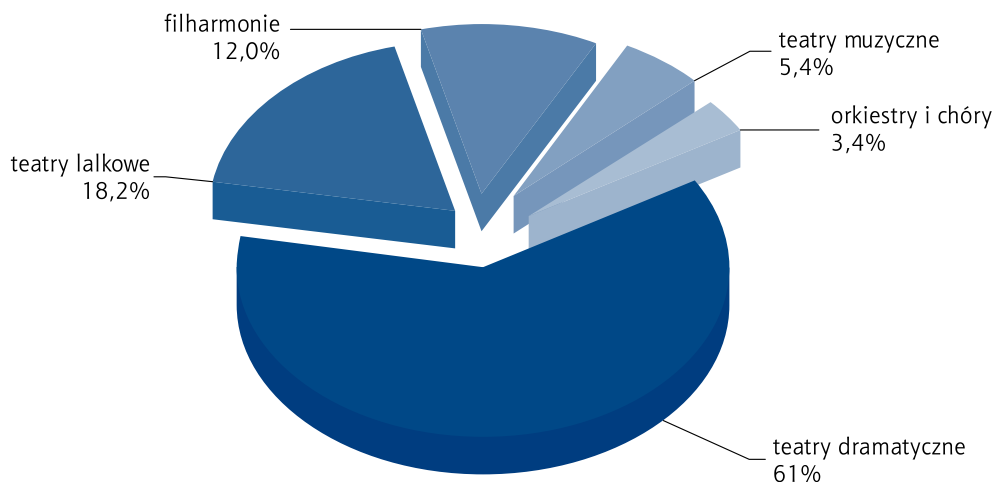
W 2009 r. wzrost liczby słuchaczy na koncertach wystawianych w stałej sali odnotowała Filharmonia Krakowska. Odbyły się tu 132 koncerty, (26,9% więcej niż w 2008 r.), w których wzięło udział 63,7 tys. słuchaczy (18,1% więcej niż w roku poprzednim).

Pomimo ogólnego wzrostu liczby wystawianych przedstawień w stałej sali, wskaźnik przedstawień na 1 instytucję kultury w całym województwie małopolskim, jak i w mieście Krakowie, zmniejszył swoją wartość. W 2009 r. jedna instytucja kultury w województwie małopolskim zaprezentowała średnio 208 przedstawień i koncertów, było to o 4 przedstawienia mniej w porównaniu z 2008 r.

Statystycznie jedna instytucja sceniczna mająca siedzibę w mieście Krakowie przygotowała 235 przedstawień. Wskaźnik ten był niższy o 40 przedstawień w porównaniu z 2008 r.

Przedstawienia zrealizowane przez teatry dramatyczne (wg siedziby) stanowiły 61,0% ogólnej liczby przedstawień, teatry lalkowe – 18,2%, filharmonie – 12,0%, teatry muzyczne – 5,4%, a orkiestry i chóry – 3,4% ogółu przedstawień i koncertów.

Wykres 15. Przedstawienia teatrów i instytucji muzycznych wg siedziby w województwie małopolskim w 2009 r.

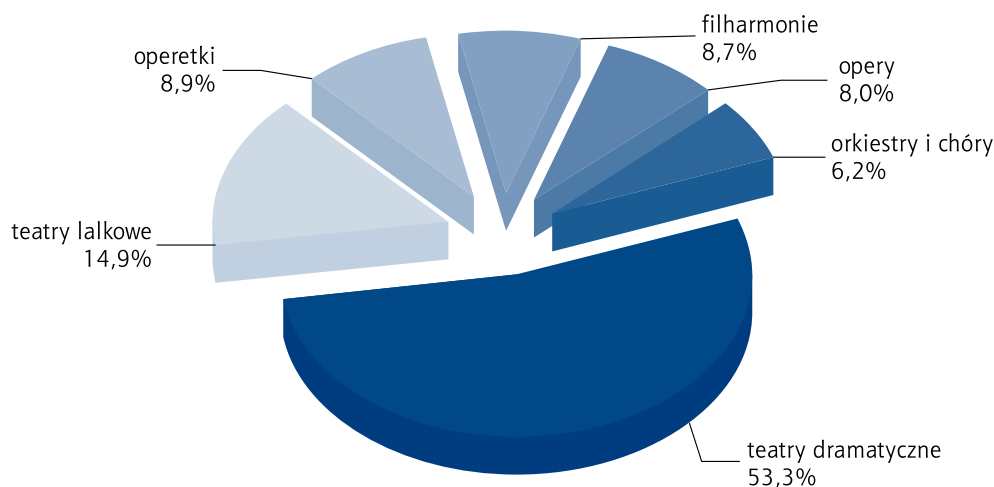

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-01

W teatrach muzycznych odsetek przedstawień prezentowanych w stałej sali wzrósł o 32,4 punktu procentowego w porównaniu z 2008 r. i wyniósł aż 53,1% ogółu przedstawień prezentowanych przez te teatry.

Teatry dramatyczne w Małopolsce zgromadziły 53,3% widzów wszystkich teatrów w województwie. Stosunkowo mniejszą liczbę widzów zanotowały teatry lalkowe – 14,9%, operetki – 8,9%, filharmonie – 8,7%, opery – 8,0%. Podobnie jak w roku poprzednim najmniejszą widownię zgromadziły orkiestry i chóry – 6,2%.

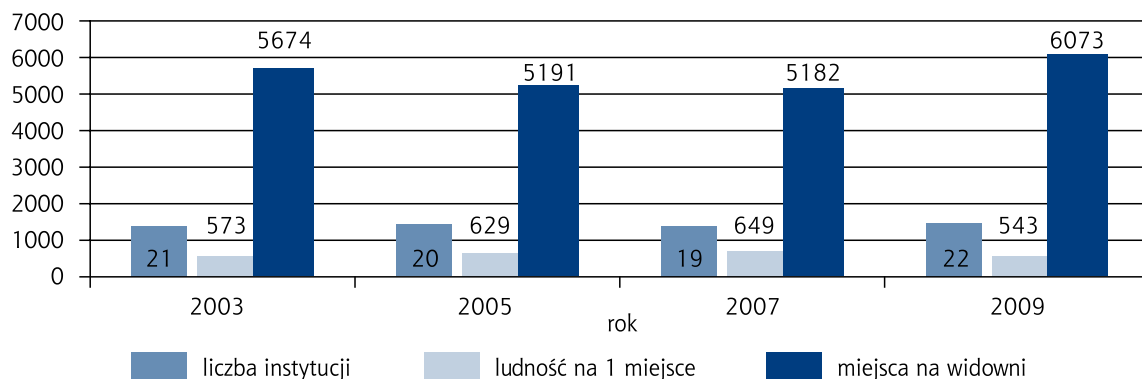
Wykres 16. Widzowie teatrów i instytucji muzycznych wg siedziby w województwie małopolskim w 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-01

W 2009 r. teatry i instytucje muzyczne odnotowały wzrost liczby miejsc na widowni w stosunku do liczby mieszkańców. Na 1000 mieszkańców przypadało 1,8 miejsca, w 2008 r. wskaźnik ten wynosił 1,6 miejsca. Nastąpił natomiast spadek liczby ludności na 1 miejsce w teatrach i instytucjach muzycznych o 14%. Obecnie na 1 miejsce przypadają 543 osoby (634 w 2008 r.). W 2009 r. spośród 22 teatrów i instytucji muzycznych działających w województwie małopolskim 13 obiektów było przystosowanych dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Dla porównania w 2008 r. takich instytucji było zaledwie 7.

Wykres 17. Miejsca na widowni oraz ludność na 1 miejsce w teatrach i instytucjach kultury w latach 2003–2009

Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-01

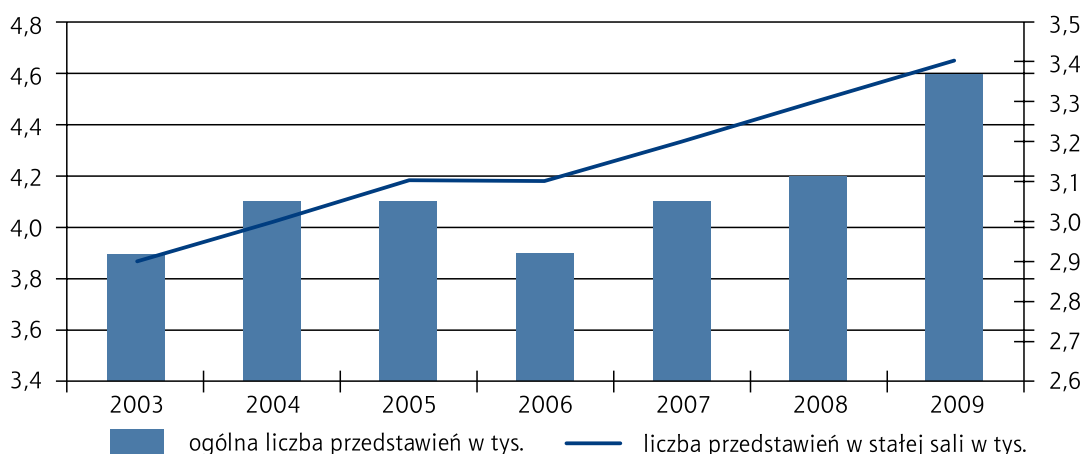
Liczba przedstawień i koncertów wystawianych w teatrach i instytucjach muzycznych, w województwie małopolskim na przestrzeni ostatnich kilku lat podlegała fluktuacji, jednak w stosunku do roku 2009 nastąpił jej wzrost o około 12,0%. Systematycznie zwiększa się liczba spektakli i koncertów w stałych salach – w latach 2003–2009 odnotowano wzrost o 18,1%.

W ciągu ostatnich 6 lat podobna tendencja występowała w odniesieniu do liczby widzów i słuchaczy. Początkowo ulegała ona fluktuacji, natomiast od 2007 r. utrzymuje się tendencja wzrostowa – w latach 2003–2009 wzrost o 44,3%, natomiast liczba widzów w stałych salach tych instytucji wzrost od 2003 r. o 36,5%.

Wykres 18. Liczba przedstawień w teatrach i instytucjach muzycznych w latach 2003–2009 w województwie małopolskim

ogólna liczba przedstawień w tys.

liczba przedstawień stałej sali w tys.

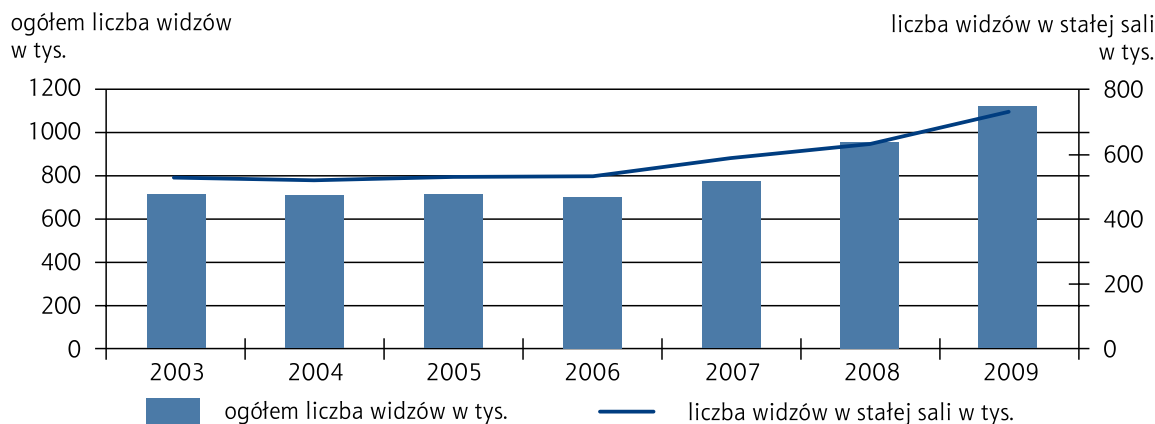

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-01

W 2009 r. w województwie małopolskim 1 przedstawienie lub koncert wystawiane przez teatry i instytucje muzyczne odwiedziło przeciętnie 245 widzów, podczas gdy w 2008 r. – 226 widzów. Od 2007 r. nastąpił wzrost ich liczby o 28,9%.

W ostatnich latach w małopolskich teatrach i instytucjach muzycznych systematycznie wzrasta liczba scen. W roku 2009 było ich o 10% więcej w stosunku do 2008 r. Liczba wystawianych premier zmniejszyła się o 4,4% w porównaniu do 2008 r.

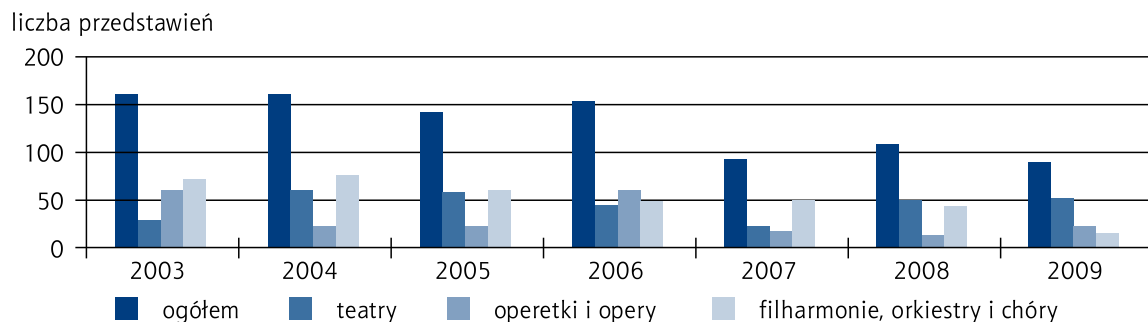
Wykres 19. Liczba widzów w teatrach i instytucjach muzycznych w latach 2003–2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-01

Liczba przedstawień zrealizowanych w 2009 r. za granicą przez małopolskie teatry i instytucje muzyczne systematycznie maleje od 2007 r. i była o 1,7% mniejsza w stosunku do 2008 r.

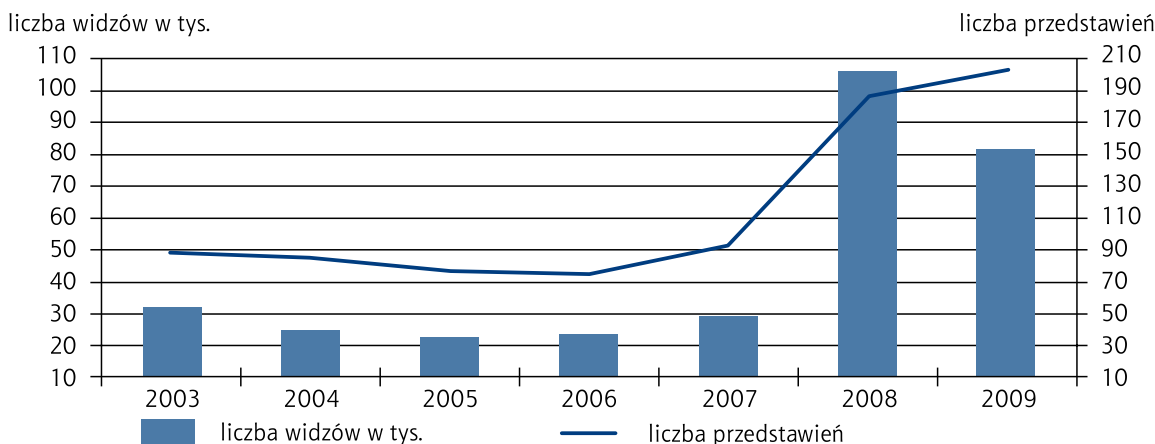
Wykres 20. Przedstawienia zrealizowane za granicą przez teatry i instytucje muzyczne w województwie małopolskim w latach 2003–2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-01

Małopolskie instytucje kultury co roku wystawiają w swoich siedzibach przedstawienia i koncerty artystów i zespołów z zagranicy na gościnnych występach.

Wykres 21. Liczba widzów oraz liczba przedstawień i koncertów wykonanych przez artystów zagranicznych w województwie małopolskim w latach 2003–2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-01

Na przestrzeni ostatnich 6 lat widać, że zagraniczni artyści coraz częściej prezentują swoją sztukę w Małopolsce. W 2009 r. wykonawcy zagraniczni zaprezentowali 203 przedstawienia, tj. blisko o 10% w porównaniu z 2008 r.

Na tle całego kraju województwo małopolskie plasuje się na drugiej pozycji po województwie mazowieckim pod względem liczby teatrów i instytucji muzycznych mających tutaj swoją siedzibę. W Małopolsce zlokalizowanych jest ponadto 13,8% teatrów dramatycznych, co daje drugie miejsce w kraju po województwie mazowieckim. Liczba scen w tych instytucjach stanowi 11,4% scen w kraju.

W Małopolsce możemy zaobserwować wzrost liczby teatrów prywatnych oraz instytucji muzycznych. W 2009 r. powstało 13 jednostek należących do sektora prywatnego, w tym 7 jednostek należących do osób fizycznych, natomiast w 2008 r. było 8 jednostek należących do sektora prywatnego, w tym tylko 2 należące do osób fizycznych.

3.2.2. Kina

Kina jako miejsca szerzenia kultury są instytucjami zróżnicowanymi ze względu na swój repertuar oraz publiczność. Obok ambitnych dzieł o wysokich walorach artystycznych, pokazywane są również filmy, których celem jest głównie dostarczanie rozrywki i przyjemności. Z oferty kulturalnej kin korzystają zarówno wysmakowani w swoich gustach kinomanii jak również osoby preferujące kulturę popularną.

Tabela 19. Podstawowe dane na temat kin w Małopolsce w 2009 r.

Wyszczególnienie	2009
kina^a	43
w tym obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich ^a	30
sale kinowe ^a	110
miejsca na widowni (w tys.) ^a	23,7
seanse (w tys.)	118,5
widzowie (w tys.)	3560,5
widzowie na jeden seans	30
seanse filmów produkcji polskiej (w tys.)	25,3
widzowie na filmach produkcji polskiej (w tys.)	824,1
widzowie na jeden seans filmów produkcji polskiej	33

^aStan w dniu 31XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-08

W 2009 r. na terenie województwa małopolskiego działały 43 kina stałe, co stanowi 9,6% kin krajowych. Więcej kin znajdowało się jedynie w województwie mazowieckim (55), śląskim (52) oraz dolnośląskim (44). W 2009 r. wzrosła liczba miejsc na widowni w małopolskich kinach o 9,5% – z 21,6 tys. do 23,7 tys. Nieznacznie, bo o 1,5%, spadła liczba seansów wracając tym samym do poziomu sprzed dwóch lat, natomiast liczba widzów zwiększyła się o 7,5%. Średnia liczba widzów na 1 seans zwiększyła się z 28 do 30 osób.

Z roku na rok kina przystosowują swoje obiekty dla potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W 2008 r. było ich 28, w 2009 r. 30.

Kina możemy podzielić według różnych kryteriów. Jednym z nich jest liczba sal w obiekcie kinowym. Wyróżniamy zatem:

- kina jednosalowe – 1 sala
- kina dwusalowe – 2 sale
- minipleksy – 3–7 sal
- multipleksy – + 8 sal

Tabela 20. Struktura małopolskich kin w 2009 r.

Wyszczególnienie	Kina	Sal	Miejsca
Ogółem	43	110	23704
w tym:			
dysponujące 1 salą projekcyjną	32	32	8304
2 salami projekcyjnymi	4	8	1512
3 do 5 salami projekcyjnymi	2	8	994
6 do 7 salami projekcyjnymi	0	0	0
8 i więcej salami projekcyjnymi	5	62	12894

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-08

Kolejny podział, ze względu na znaczenie w upowszechnianiu kultury filmowej uwzględnia:

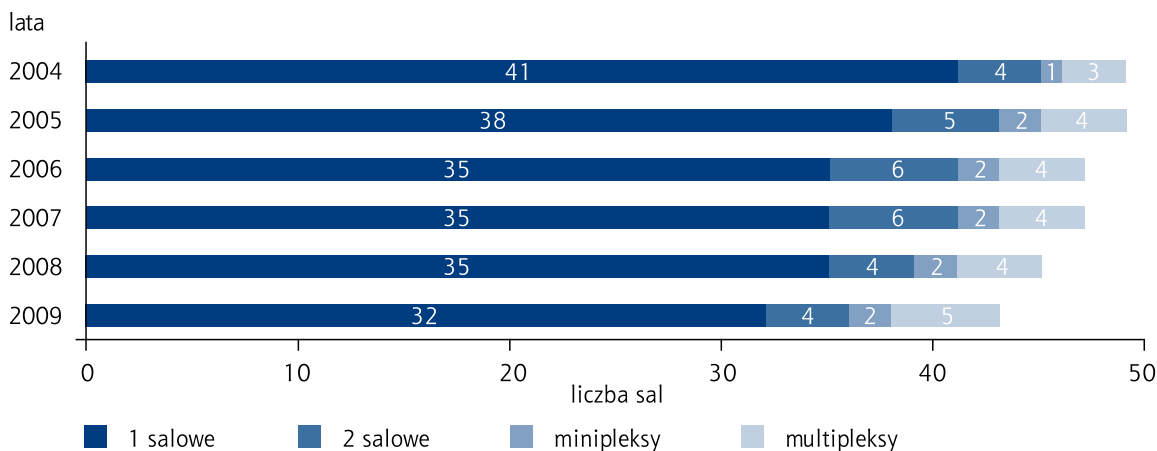
- kina studyjne
- kina lokalne
- inne kina

Kina studyjne prezentują program artystyczny bardzo często oparty na dziełach kinematografii europejskiej. Kina lokalne natomiast działają w obszarach o utrudnionym dostępie do kultury filmowej (miejscowości poniżej 100 tys. mieszkańców, gdzie nie inwestują komercyjne sieci) i najczęściej są prowadzone przy wsparciu lokalnego samorządu (w ramach domów kultury, organizacji pozarządowych lub przy wykorzystaniu lokali komunalnych wynajmowanych na preferencyjnych warunkach uzasadnionych działalnością kulturalną).

Lokalne kina w Małopolsce mają problemy z utrzymaniem się na rynku. Ich głównymi problemami są niskie przychody i wysokie koszty stałe oraz trudności w pozyskiwaniu kopii filmowych od dystrybutorów. Ze względu na poziom wpływów z biletów otrzymują film na nośniku 35 mm dopiero w momencie, gdy film nie gromadzi już widzów w dużych miastach, czyli nawet po kilku miesiącach od premiery.

W 2009 r. z inicjatywy Fundacji Rozwoju Kina powstał projekt Małopolska Sieć Kin Cyfrowych, który ma powstrzymać likwidację małych jednosalowych kin. Cyfryzacja kin lokalnych pozwoli na aktywizację mniejszych miejscowości i podniesie ich konkurencyjność. Kina te nie będą już uzależnione od obiegu kopii filmowych wykonanych na taśmie filmowej. Technologia cyfrowa zmieni tradycyjne funkcjonowanie kin i pozwoli na tworzenie nowej wartości.

Wykres 22. Kina stałe w Małopolsce wg liczby sal w latach 2004–2009

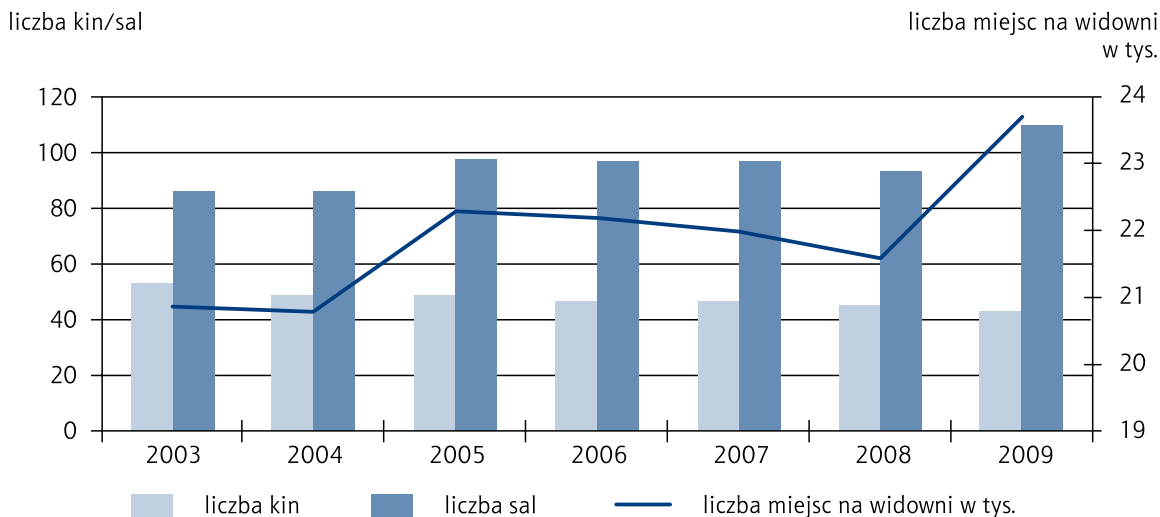
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-08

Spadek liczby kin jednosalowych, reprezentowanych w większości przez kina lokalne na korzyść rozwoju minipleksów, multipleksów, a w chwili obecnej i megapleksów, jest światową tendencją na rynku kinowym.

Na przestrzeni ostatnich 6 lat liczba kin systematycznie malała. W Małopolsce dominują dwa rodzaje kin. Zdecydowana większość kin to kina jednosalowe, wśród których znajdują się zarówno prężnie działające kina, jak i takie, które nie wyświetlają więcej niż 100 seansów rocznie i stanowią 74,4% kin województwa, posiadają 29,1% ogółu sal oraz 35,0% miejsc na widowni. Drugim dominującym typem są krakowskie multipleksy, które stanowią tylko 11,6% kin Małopolski, ale dysponują 56,4% sal i 54,4% miejsc.

Mniejszą rolę pod względem infrastruktury odgrywają kina dwusalowe (9,3% – kin, 7,3% – sal, 6,4% – miejsc) oraz minipleksy (4,7% – kin, 7,3% – sal, 4,2% – miejsc).

Wykres 23. Infrastruktura kin w Małopolsce w latach 2003–2009

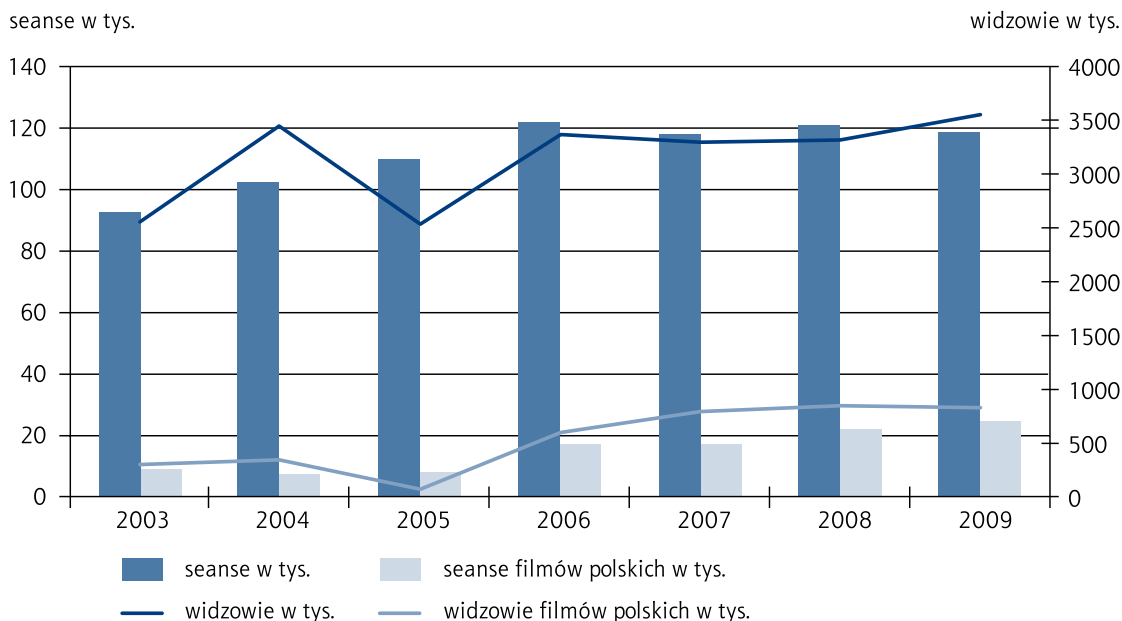

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-08

W 2009 r. małopolskie kina wyświetliły 8,4% spośród 1,4 mln seansów w całej Polsce, w tym 9,5% wszystkich krajowych seansów filmów polskiej produkcji. Zauważalny jest spadek o 1,5% w stosunku do roku 2008 pod względem liczby wyświetlonych seansów. W rankingu liczby wyświetlonych filmów w skali całego kraju lepiej od Małopolski wypadły województwa: śląskie (21,1%), mazowieckie (21,0%) oraz dolnośląskie (8,6%).

Liczba seansów filmów produkcji polskiej w porównaniu z 2008 r. wzrosła o 11,2%. Małopolska znajduje się pod tym względem na trzeciej pozycji po województwach: mazowieckim (21,1%) i śląskim (19,6%).

Wykres 24. Liczba seansów i widzów w Małopolsce w latach 2003–2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-08

Spośród 39 mln wszystkich widzów w Polsce filmy w województwie małopolskim obejrzało 9,1% osób, o 0,3 punktu procentowego mniej w porównaniu z rokiem poprzednim. Większy udział w ogólnej liczbie widzów miały województwa: mazowieckie (22,3%) i śląskie (14,6%). Liczba widzów na seansach filmów polskich w całym kraju zmniejszyła się z 8,4 mln do 8,0 mln. W Małopolsce również nastąpił spadek – o 1,4%. Pierwsze pod względem liczby widzów na seansach filmów polskiej produkcji jest województwo mazowieckie (20,9%), następnie śląskie (14,2%) i Małopolska.

Obecność multipleksów na rynku małopolskim daje średnio dziesięciokrotnie więcej miejsc niż kina jednosalowe, ale średnia liczba miejsc na jednej sali multipleksu jest niższa o 20,0% w stosunku do kin jednosalowych. Kina dwusalowe dysponują jeszcze mniejszą liczbą miejsc w salach, (jest ich 6,4%), natomiast najmniejszą liczbę miejsc posiadają minipleksy, bo tylko 4,2% ogółu miejsc.

Tabela 21. Średnia liczba miejsc na kino oraz średnia liczba miejsc w salach kin małopolskich w 2009 r.

Wyszczególnienie	Średnia liczba miejsc na kino	Średnia liczba miejsc na salę
kina ogółem	551	215
kina jednosalowe	260	260
kina dwusalowe	378	189
minipleksy	497	124
multipleksy	2579	208

Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-08

Multipleksy dominują na rynku nie tylko pod względem liczby miejsc, ale również pod względem rozmiaru działalności. W 2009 r. wyświetliły one 69,4% wszystkich seansów w skali województwa, które obejrzało 68,7% widzów Małopolski. Zauważalna jest bardzo duża przepaść w całokształcie działalności pomiędzy multipleksami a pozostałymi typami kin. Kina jednosalowe wyświetliły 14,2% seansów dla 15,5% widzów kin całego województwa. Minipleksy odnotowały w stosunku do kin jednosalowych spadek o 3,6 punktu procentowego pod względem liczby wyświetlonych seansów oraz o 5,1 punktu procentowego mniej widzów. Najniższą pozycję w tym rankingu zajmują kina dwusalowe – wyświetlono w nich 5,7% wszystkich seansów dla 5,5% ogółu widzów.

Tabela 22. Działalność kin w Małopolsce w 2009 r.

Wyszczególnienie	Seanse	Seanse polskich filmów	Widzowie	Widzowie polskich filmów	Widzowie na 1 seans	Widzowie na 1 seans polski
kina ogółem	118547	25295	3560487	820187	30	32
kina jedno salowe	16883	4869	552065	193342	33	40
kina dwu salowe	6774	2228	194381	89193	29	40
minipleksy	12593	2909	369633	108987	29	37
multipleksy	82297	15289	2444408	428665	30	28

Dotyczy kin stałych

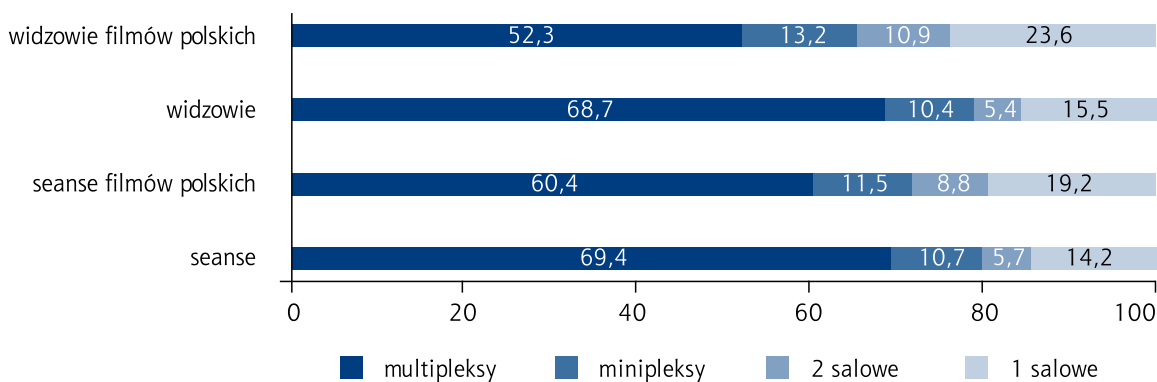
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-08

Jak pokazuje tabela 22, średnio jeden seans w kinach małopolskich obejrzało 30 widzów. Najwyższą wartość przyjmuje ten wskaźnik w kinach jednosalowych – średnio 33 widzów na seans, natomiast pozostałe rodzaje kin odnotowały poziom średniej wojewódzkiej, który wynosił 29 – 30 widzów na seans.

Rodzimą produkcję, czyli seanse produkcji polskiej, oglądało w województwie średnio 32 widzów.

Multipleksy wyświetliły największą liczbę seansów polskich filmów (60,4%), które obejrzała największa liczba widzów (52,3%). Jednak po przeliczeniu na 1 seans, średnia liczba widzów wynosiła 28, podczas gdy w kinach jedno- i dwusalowych na 1 seans przypadało 40 widzów.

Wykres 25. Działalność kin w Małopolsce w 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-08

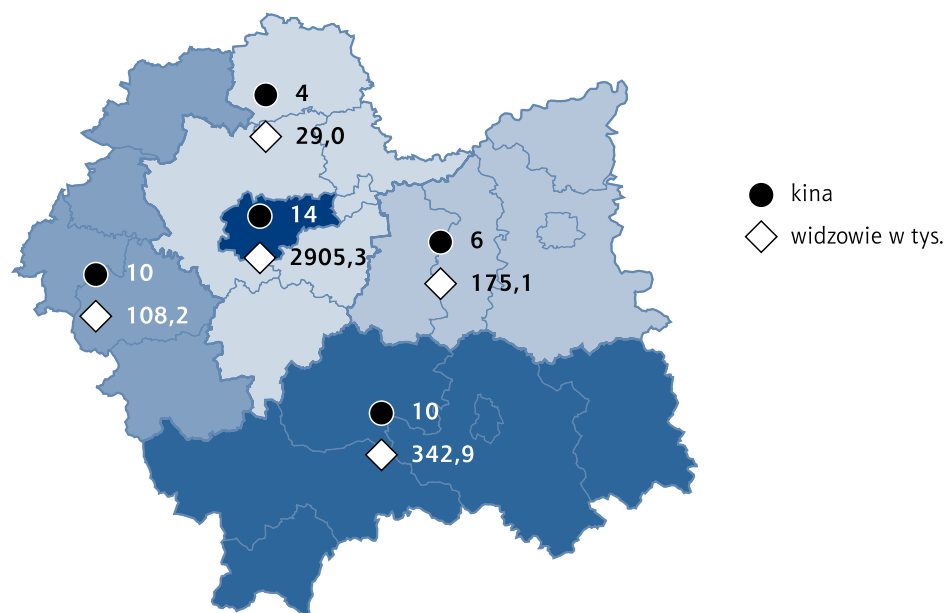
W 2009 r. najczęściej polskie filmy wyświetlały kina dwusalowe (32,9% ogólnego repertuaru wyświetlonych produkcji). Obejrzało te filmy 45,9% ogólnej liczby widzów. Dużą rolę odegrało tutaj reaktywowanie jednego z najstarszych kin Krakowa, studyjnego kina „Uciecha”. Kino to, co prawda powstało w 1912 r., ale po 89 latach istnienia, w 2001 r. z braku środków było zmuszone do zawieszenia działalności.

Kolejne w rankingu pod względem liczby seansów polskiej produkcji są kina jednosalowe, które wyświetliły 28,8% seansów polskich dla 35% widzów. Minipleksy zajmują trzecie miejsce z 23,1% seansów i 29,5% widzów. Najmniejszy udział w rozpowszechnianiu polskich produkcji mają multipleksy – 18,6% seansów oraz – 17,5% oglądających.

Dziesięć lat temu, na skutek „inwazji” multipleksów, zamykano kina studyjne i lokalne, ponieważ nie wytrzymały konkurencji zarówno pod względem infrastruktury jak i repertuaru.

W ciągu całego 2009 r. powstawały nowe kina, a jednocześnie część ulegała likwidacji bądź zawieszała działalność. W rezultacie w porównaniu z 2008 r. podregiony krakowski i nowosądecki uboższe są o jedno kino, a podregion oświęcimski o dwa kina. Równocześnie w podregionie m. Kraków przybyło jedno kino, podobnie jak w podregionie tarnowskim. Bilans pod koniec roku był ujemny – województwo małopolskie miało o dwa kina mniej w stosunku do roku poprzedniego.

Wykres 26. Kina i widzowie w województwie małopolskim według podregionów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-08

Na mapie województwa małopolskiego głównym ośrodkiem skupiającym największą liczbę kin jest miasto Kraków (30,2%). W Krakowie odbywa się wiele wydarzeń kulturalnych, uroczystych premier, pokazów specjalnych przygotowanych dla miłośników kina.

W 2009 r. w Krakowie przybyło nowe kino – pierwszy w Polsce Megapleks. Obiekt posiada 20 sal kinowych z 3234 miejscami dla widzów. Największymi i najprężniej działającymi kinami oraz cieszącymi się największą popularnością wśród widzów były krakowskie multipleksy oraz minipleksy.

W Krakowie znajdowało się 70,0% sal kinowych oraz 64,2% miejsc na widowni wszystkich kin województwa. Krakowskie kina wyświetliły w 2009 r. 84,6% wszystkich seansów dla 81,6% ogółu widzów w województwie.

Tabela 23. Podstawowe dane kin według podregionów w 2009 r.

Wyszczególnienie	Kina	Salę projekcyjne	Miejsca na widowni w tys.	Seanse w tys.	Widzowie w tys.
Małopolska	43	110	23,7	118,5	3560,5
podregion krakowski	4	5	0,9	1,6	29,0
podregion m. Kraków	13	77	15,2	100,3	2905,3
podregion nowosądecki	10	12	2,7	11,2	342,9
podregion oświęcimski	10	10	3,4	2,8	108,2
podregion tarnowski	6	6	1,5	2,6	175,1

Stan w dniu 31 XII

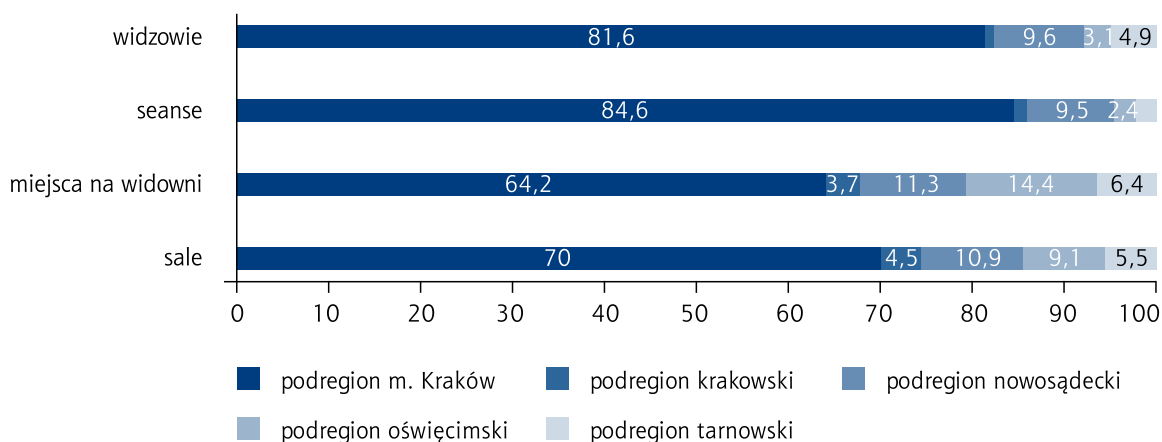
Dotyczy kin stałych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-08

Pod względem znaczenia kolejnym podregionem w województwie jest podregion nowosądecki. Znajduje się tutaj 23,3% ogółu kin w województwie, 10,9% ogółu sal oraz 11,3% miejsc na widowni. Kina te wyświetliły 9,5% wszystkich seansów dla 9,6% ogółu widzów. Pozostałe podregiony Małopolski odgrywają marginalną rolę w województwie. W podregionie oświęcimskim znajdowało się 23,3% kin, podobnie jak i w nowosądeckim oraz 9,1% sal całego województwa. Pod względem miejsc na widowni był to drugi podregion, zaraz po m. Kraków (14,5%). Kina podregionu oświęcimskiego wyświetliły 2,4% seansów, które zgromadziły tylko 3,0% wszystkich widzów w skali województwa. W podregionie tarnowskim znajdowało się 14,0% kin województwa, dysponujących 5,5% ogółu sal, w których znajdowało się 6,4% miejsc w województwie. W 2009 r. wyświetlono tutaj tylko 2,2% seansów w województwie, które gościły 4,9% ogółu widzów. Najmniejsza liczba kin znajdowała się w podregionie krakowskim – 9,3%, sal projekcyjnych było tutaj – 4,5%, a miejsc na widowni – 3,7%. Seansów wyświetlono 1,3%, natomiast widzów było 0,8% w skali województwa.

Średnia liczba widzów na 1 seans w województwie małopolskim wynosiła 30 osób. Na tym tle wyróżniał się podregion tarnowski, gdzie średnia liczba widzów na 1 seans była dwukrotnie większa niż średnia dla województwa i wynosiła 68 osób. W pozostałych podregionach wskaźnik ten był podobny do średniej w województwie. I tak dla podregionu oświęcimskiego było to średnio 38 osób na 1 seans, dla podregionu nowosądeckiego 31 osób, podregionu m. Kraków – 29 osób, natomiast najniższa średnia liczba widzów na 1 seans przypadała w podregionie krakowskim – 19 osób na 1 seans. W stosunku do 2008 r. średnia liczba widzów na 1 seans w województwie małopolskim wzrosła o 7,1%, co znalazło odzwierciedlenie w rozbiciu na poszczególne podregiony. I tak w podregionie tarnowskim miał miejsce wzrost o 13,3%, podregion oświęcimski odnotował wzrost o 15,2%, podregion nowosądecki o 3,3%. W podregionie m. Kraków również odnotowano wzrost o 11,5%. Jedynie w podregionie krakowskim w 2009 r. zanotowano spadek średniej liczby widzów na 1 seans w stosunku do roku poprzedniego o 9,5%.

Wykres 27. Struktura kin w Małopolsce w 2009 r. według podregionów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-08

W 2009 r. w całym województwie małopolskim zauważalny był wzrost liczby widzów w kinach stałych przypadających na 1000 mieszkańców w porównaniu z 2008 r. Odnotowano 1081 widzów na 1000 mieszkańców, a w roku poprzednim – 1011 widzów na 1000 mieszkańców. Wśród 43 małopolskich kin w 2009 r. znajdowało się 10 kin, które wyświetliły mniej niż 100 seansów w ciągu całego roku, 17 kin – do 1 tys. seansów oraz 12 kin o liczbie wyświetlonych seansów powyżej 1 tys. Ponadto w 4 kinach pokazano powyżej 10 tys. seansów.

Tabela 24. Ranking kin wielosalowych w Małopolsce w 2009 r.

Lp.	Liczba seansów	Liczba seansów filmów polskiej produkcji	Liczba widzów	Liczba widzów filmów polskiej produkcji
1.	Multikino Kraków	Cinema City Kraków Plaza	Cinema City Kraków Galeria Kazimierz	Cinema City Kraków Galeria Kazimierz
2.	Cinema City Kraków Zakopianka	Cinema City Kraków Zakopianka	Multikino Kraków	Multikino Kraków
3.	Cinema City Kraków Galeria Kazimierz	Multikino Kraków	Cinema City Kraków Zakopianka	Cinema City Kraków Zakopianka
4.	Cinema City Kraków Plaza	Cinema City Kraków Galeria Kazimierz	Cinema City Kraków Plaza	Kino Kijów Kraków
5.	Centrum Filmowe ARS Kraków	Centrum Filmowe ARS Kraków	Centrum Filmowe ARS Kraków	Cinema City Kraków Plaza
6.	Kino Kijów Kraków	Kino Kijów Kraków	Kino Kijów Kraków	Centrum Filmowe ARS Kraków
7.	Kino Sokół Nowy Sącz	Kino Sokół Nowy Sącz	Kino Sokół Nowy Sącz	Kino Sokół Nowy Sącz
8.	Cinema City Kraków Bonarka	Cinema City Kraków Bonarka	Cinema City Kraków Bonarka	Cinema City Kraków Bonarka
9.	Kino Mikro Kraków	Kino Regis Bochnia	Kino Uciecha Kraków	Kino Mikro Kraków
10.	Kino Regis Bochnia	Kino Mikro Kraków	Kino Regis Bochnia	Kino Regis Bochnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-08

Po utworzeniu listy rankingowej kin wielosalowych w Małopolsce okazuje się, że kolejny rok z rzędu czołowe miejsce na liście zajmują krakowskie multipleksy, w dalszej kolejności minipleksy, a następnie pozostałe kina z mniejszą liczbą sal, z całego województwa.

Na liście znajduje się także Cinema City Bonarka Kraków, które rozpoczęło działalność w grudniu 2009 r. i działało niespełna jeden miesiąc.

Tworząc podobną listę dla segmentu kin jednosalowych można zauważyć, że w rankingach dominują kina zlokalizowane w południowo-wschodniej części województwa małopolskiego. Są to większe miasta w tym rejonie, m.in. Tarnów, Nowy Sącz, Zakopane, Nowy Targ. Natomiast rejon północno-zachodni Małopolski znajduje się w bliższym sąsiedztwie samego Krakowa, więc ci mieszkańcy mają łatwiejszy dostęp i większy wybór repertuarowy w stolicy województwa.

Tabela 25. Ranking kin jednosalowych w Małopolsce w 2009 r.

Lp.	Liczba seansów	Liczba seansów filmów polskiej produkcji	Liczba widzów	Liczba widzów filmów polskiej produkcji
1.	Kino Giewont Zakopane	Kino Tatry Nowy Targ	Kino Marzenie Tarnów	Kino Marzenie Tarnów
2.	Kino Tatry Nowy Targ	Kino Giewont Zakopane	Kino Tatry Nowy Targ	Kino Tatry Nowy Targ
3.	Kino Marzenie Tarnów	Kino Marzenie Tarnów	Kino Millenium Tarnów	Kino Millenium Tarnów
4.	Kino Pieniny Szczawnica	Kino Krokus Nowy Sącz	Kino Giewont Zakopane	Kino Krokus Nowy Sącz
5.	Kino Krokus Nowy Sącz	Kino Millenium Tarnów	Kino Krokus Nowy Sącz	Kino Giewont Zakopane
6.	Kino Millenium Tarnów	Kino Wisła Brzeszcze	Kino Centrum Wadowice	Kino Centrum Wadowice
7.	Kino Sfinks Kraków	Kino Pieniny Szczawnica	Kino Sfinks Kraków	Kino Pieniny Szczawnica
8.	Kino Jaworzyna Krynica	Kino Sfinks Kraków	Kino Pieniny Szczawnica	DKF Reksio Oświęcim
9.	Kino Klaps Limanowa	Kino Centrum Wadowice	Kino Zbyszek Olkusz	Kino Wisła Brzeszcze
10.	Kino Wisła Brzeszcze	Kino Wiarus Gorlice	Kino Jaworzyna Krynica	Kino Zbyszek Olkusz

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-08

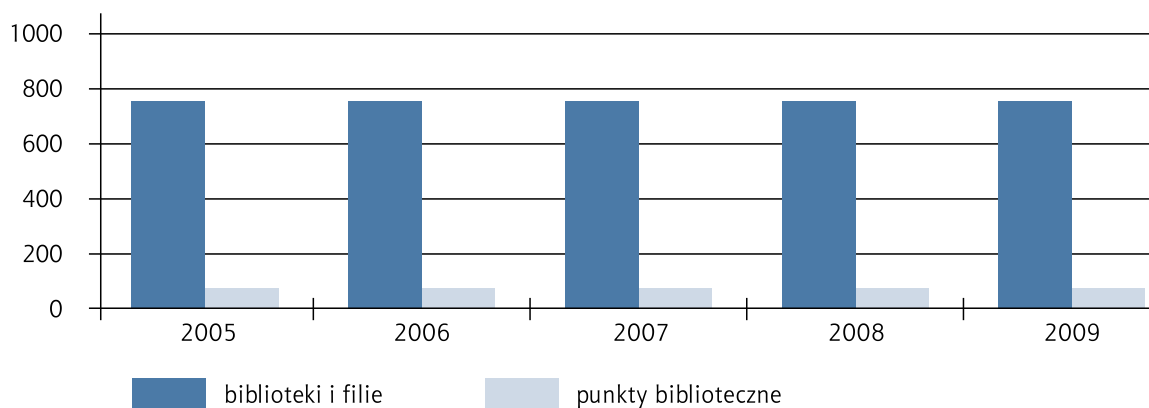
3.3. Biblioteki

3.3.1. Biblioteki publiczne

W roku 2009 w Małopolsce działały 762 biblioteki, które stanowiły 9,1% instytucji tego typu w kraju, z czego biblioteki bez filii – 7,3%, a filie – 9,9%. Punkty biblioteczne województwa małopolskiego miały niewielki udział w sieci tych placówek w kraju, gdyż ich odsetek wynosił jedynie 4,3%, natomiast oddziałów dla dzieci 10,2%. Na 1 placówkę biblioteczną w Małopolsce przypadało 3998 mieszkańców, co daje większą średnią niż ogólnopolska (3871). Średnia powierzchnia małopolskich bibliotek była mniejsza niż w przeciętnej Polskiej instytucji bibliotecznej. Skupiały one 7,4% miejsc dla czytelników, natomiast liczba ludności przypadającej na 1 miejsce wynosiła 408 osób (średnia ogólnopolska 348).

Zwiększyła się liczba obiektów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych – ze 118 w 2008 r. do 138 w roku 2009. W skali Polski liczba tych obiektów kształtuje się na poziomie 7,8%.

Wykres 28. Małopolska sieć bibliotek publicznych w latach 2005–2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-03

Dane dotyczące stanu struktury publicznych placówek bibliotecznych w latach 2005–2009 pokazane zostały na wykresie 28 i, jak można zauważyć, struktura ta nie ulegała większym zmianom.

Tabela 26. Najważniejsze dane na temat sieci małopolskich bibliotek w 2009 r.

Wyszczególnienie	Placówki biblioteczne						Obiekty przystosowane dla niepełnosprawnych	Liczba ludności na 1 placówkę	Oddziały dla dzieci	Powierzchnia pomieszczeń w m ²	Czytelnie	
	biblioteki i filie				punkty biblioteczne	miejsca ogółem					liczba ludności na 1 miejsce	
	ogółem	biblioteki	filie									
			razem	w tym dla dzieci i młodzieży								
Polska	8392	2618	5774	204	1469	1776	3871	727	967250	109827	348	
Małopolska	762	190	572	8	63	138	3998	74	69755	8079	408	
bocheński	37	9	28	–	3	5	2555	1	2680	533	192	
brzeski	30	7	23	–	1	2	2945	1	2183	307	297	
chrzanowski	38	5	33	1	3	11	3113	1	3952	390	327	
dąbrowski	19	8	11	–	7	3	2256	2	1917	215	273	
gorlicki	31	9	22	–	1	3	3344	1	2530	331	323	
krakowski	62	17	45	–	8	16	3619	–	3761	460	551	
limanowski	37	12	25	–	3	5	3107	2	3190	374	332	
miechowski	15	7	8	–	3	2	2784	1	1461	141	355	
myślenicki	24	9	15	1	1	6	4799	1	1814	190	631	
nowosądecki	62	16	46	1	11	9	2777	3	3883	534	380	

nowotarski	57	14	43	-	-	9	3248	-	3587	608	305
olkuski	29	6	23	-	1	5	3796	4	3268	262	435
oświęcimski	39	9	30	1	2	4	3746	2	3106	343	448
proszowicki	12	6	6	-	-	2	3618	1	574	76	571
suski	31	10	21	-	-	6	2669	3	2137	324	255
tarnowski	64	16	48	-	2	13	2968	9	5025	574	341
tatrzański	18	5	13	-	-	6	3628	1	1485	187	349
wadowicki	46	10	36	-	2	5	3248	4	3459	399	391
wielicki	20	5	15	-	-	4	5520	2	1635	177	624
miasta na prawach powiatu razem	91	10	81	4	15	22	9007	35	18108	1654	577
m. Kraków	71	8	63	4	11	12	9207	34	14162	1439	525
m. Nowy Sącz	8	1	7	-	-	1	10570	1	1868	70	1208
m. Tarnów	12	1	11	-	4	9	7197	-	2078	145	794

Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-03

W porównaniu do lat ubiegłych wzrosła nieznacznie powierzchnia pomieszczeń bibliotecznych oraz liczba miejsc dla czytelników.

Tabela 27. Powierzchnia i liczba miejsc dla czytelników w małopolskich placówkach bibliotecznych

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009		
					ogółem	2005 = 100	2008 = 100
powierzchnia pomieszczeń w m²							
ogółem	66456	67338	67751	68232	69755	105,0	102,2
na 1 bibliotekę	87	88	89	89	92	105,7	103,4
miejsca w czytelnich							
ogółem	7924	8021	8070	7965	8079	102,0	101,4
liczba ludności na 1 miejsce	412	408	406	413	408	99,0	98,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-03

Jak pokazuje tabela 27, w 2009 r. nieznacznie spadła liczba ludności na 1 miejsce w czytelnich. Możliwości korzystania z bibliotek publicznych w latach 2005–2009 w Małopolsce praktycznie się nie zmieniły.

Małopolskie biblioteki publiczne posiadały stosunkowo bogate zbiory książek, które stanowiły 8,1% ogólnej liczby woluminów w Polsce. Mniejszy był odsetek małopolskich zbiorów czasopism (3,9%) oraz zbiorów specjalnych (5,0%). W m. Kraków znajdowało się 16,9% księgozbiorów (51,9% czasopism) oraz 31,6% zbiorów specjalnych. Placówki biblioteczne Krakowa zgromadziły 73,7% księgozbiorów i 50,5% zbiorów specjalnych bibliotek miast na prawach powiatu.

Tabela 28. Zbiory małopolskich bibliotek publicznych w 2009 r.

Wyszczególnienie	Księgozbiór w tysiącach woluminów			Zbiory specjalne w tysiącach jednostek inwentarzowych				
	ogółem	książki	czasopisma	ogółem	w tym			
					rękopisy	mikroformy	materiały audio-wizualne	dokumenty elektroniczne
Polska	134268,4	132628,2	1640,2	4754,7	51,6	54,5	2476,5	121,7
Małopolska	10822,9	10759,6	63,4	238,3	0,2	0,0	192,6	7,5
bocheński	404,7	403,5	1,2	13,7	–	–	13,5	0,2
brzeski	431,2	430,2	1,0	0,7	–	–	0,4	0,3
chrzanowski	586,9	586,7	0,2	11,1	–	–	10,5	0,4
dąbrowski	213,2	213,2	0,0	0,2	–	–	0,2	–
gorlicki	361,1	357,1	4,0	16,2	–	–	15,3	0,0
krakowski	676,0	676,0	0,0	1,5	–	–	1,0	0,4
limanowski	476,4	475,7	0,6	11,3	–	–	10,3	0,2
miechowski	199,9	199,7	0,2	0,2	–	–	0,1	0,1
myślenicki	249,8	249,8	0,1	1,1	–	–	1,1	0,0
nowosądecki	741,4	741,4	–	8,9	–	–	3,0	0,0
nowotarski	654,8	654,7	0,1	0,6	–	–	0,5	0,1
olkuski	448,3	448,3	–	5,3	–	–	3,8	1,5
oświęcimski	521,7	520,6	1,2	7,3	–	–	7,3	0,0
proszowicki	115,8	115,8	–	0,6	–	–	0,6	0,1
suski	362,3	361,8	0,5	0,9	–	–	0,3	0,5
tarnowski	857,4	856,5	0,9	1,7	–	–	1,0	0,8
tatrzański	245,0	240,4	4,6	0,6	–	–	0,6	–
wadowicki	526,8	525,0	1,8	6,2	–	–	5,8	0,2
wielicki	271,2	271,2	–	0,8	–	–	0,7	0,1
miasta na prawach powiatu	2478,9	2432,0	46,9	149,3	0,2	0,0	116,7	2,4
m. Kraków	1825,9	1793,0	32,9	75,4	–	–	47,0	1,5
m. Nowy Sącz	295,7	285,5	10,1	25,1	0,0	–	22,4	0,4
m. Tarnów	357,3	353,5	3,9	48,8	0,1	0,0	47,3	0,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-03

Na podstawie tabeli 29 można stwierdzić, że małopolskie placówki biblioteczne były, porównując do wartości wskaźników, nieco słabiej wyposażone zarówno w księgozbiór, jak i w zbiory specjalne. Dostęp ludności do posiadanych przez nie zbiorów nie był ograniczony, niemniej jednak był nieco gorszy niż średnia dla całego kraju. Można także stwierdzić, że krakowskie biblioteki publiczne posiadały uboższy księgozbiór oraz za-

soby zbiorów specjalnych niż w Tarnowie i Nowym Sączu. Zasoby zbiorów specjalnych w małopolskich bibliotekach publicznych były zdecydowanie uboższe i skoncentrowane w bibliotekach miast na prawach powiatu.

Tabela 29. Księgozbiór i zbiory małopolskich bibliotek publicznych w 2009 r.

Wyszczególnienie	Księgozbiór (w jednostkach inwentarzowych)		Zbiory specjalne	
	na 1 bibliotekę	na 1000 ludności	na 1 bibliotekę	na 1000 ludności
Polska	16000	3518	557	123
Małopolska	14203	3281	313	72
bocheński	10939	3961	369	134
brzeski	14374	4723	25	8
chrzanowski	15445	4598	292	87
dąbrowski	11221	3634	13	4
gorlicki	11649	3374	524	152
krakowski	10903	2668	24	6
limanowski	12875	3833	304	91
miechowski	13327	3989	13	4
myślenicki	10410	2082	47	9
nowosądecki	11957	3657	143	44
nowotarski	11487	3536	10	3
olkuski	15460	3936	183	47
oświęcimski	13378	3397	188	48
proszowicki	9649	2667	54	15
suski	11686	4379	30	11
tarnowski	13397	4377	27	9
tatrzański	13609	3751	31	9
wadowicki	11453	3379	134	40
wielicki	13562	2457	40	7
miasta na prawach powiatu razem	27241	2597	1641	156
m. Kraków	25717	2418	1062	100
m. Nowy Sącz	36958	3497	3144	297
m. Tarnów	29779	3103	4064	423

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-03

Najmniejszy księgozbiór w przeliczeniu na 1 bibliotekę wśród miast na prawach powiatu posiadały instytucje miasta Krakowa, natomiast wśród powiatów powiat proszowicki. Największy wśród powiatów księgozbiór miały biblioteki w m. Nowy Sącz, natomiast biblioteki w powiatach olkuskim i chrzanowskim. Jeśli chodzi o zbiory specjalne, w przeliczeniu na 1 bibliotekę najwięcej było ich w m. Tarnów oraz powiatach gorlickim i bocheńskim. Przeciętna liczba zbiorów w bibliotekach małopolskich utrzymywała się na stałym poziomie.

Tabela 30. Zakupy materiałów bibliotecznych w Małopolsce w 2009 r.

Wyszczególnienie	Liczba (w tysiącach)				Wartość w tysiącach zł.			
	książek	zbiorów specjalnych		tytułów prenumerowanych czasopism	książek	zbiorów specjalnych		tytułów prenumerowanych czasopism
		ogółem	w tym audio- wizualnych			ogółem	w tym audio- wizualnych	
Polska	2861,3	104,1	80,5	81,4	60535,2	3449,6	2528,0	10721,7
Małopolska	204,6	4,7	3,1	4,4	4223,6	136,3	78,1	649,5
miasta na prawach powiatu razem	36,3	1,6	1,2	1,3	790,2	35,3	23,9	192,9
m. Kraków	23,7	1,4	1,0	0,9	518,7	31,7	22,4	127,9
m. Nowy Sącz	9,1	0,0	–	0,2	213,3	0,8	–	34,7
m. Tarnów	3,5	0,2	0,2	0,2	58,1	2,8	1,4	30,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-03

Małopolskie biblioteki publiczne zakupiły prawie 205 tys. książek za łączną kwotę ponad 4 mln zł, co stanowiło 7,2% tego typu zakupów w kraju. Nieco mniejszy odsetek dotyczył zbiorów specjalnych – 4,5%, a prenumerowanych tytułów czasopism – 5,4%. Biblioteki największych miast zakupiły 17,7% książek. Odmienna sytuacja miała miejsce w odniesieniu do zbiorów specjalnych, których zakupy w największych miastach regionu stanowiły znacznie większy odsetek (34,0% zakupów, 25,9% wartości). Biblioteki Krakowa, Nowego Sącza oraz Tarnowa prenumerowały 29,54% czasopism i wydawały na ten cel 29,7% przeznaczonych na uzupełnianie księgozbiorów środków w całym województwie. Biblioteki w dużych miastach zakupiły znacznie więcej zbiorów specjalnych oraz prenumerowały więcej czasopism niż placówki biblioteczne w pozostałych regionach (zakupy zbiorów specjalnych wiążą się z większymi kosztami – średni koszt książki to około 21 zł, zbiorów specjalnych 29 zł, prenumerata jednego tytułu to przeciętnie 148 zł).

Inną ważną zmienną, która świadczy o nowoczesności biblioteki oraz możliwościach zapewnienia dodatkowych usług czytelnikom, jest komputeryzacja. Małopolskie biblioteki są lepiej skomputeryzowane niż przeciętne biblioteki w Polsce – 82,2% bibliotek posiadało komputery, natomiast w Polsce odsetek ten wzrósł w stosunku do poprzedniego roku i wyniósł 73,5%. Warto zaznaczyć, że wszystkie biblioteki w miastach powiatowych były w 2009 r. w całości skomputeryzowane. Wysoki odsetek bibliotek wyposażonych w komputery występował także w powiecie brzeskim (93,3%) i tarnowskim (92,2%). Najstąbiej natomiast wyposażone były pod tym względem biblioteki powiatów: chrzanowskiego (68,4%), wadowickiego (58,7%) oraz oświęcimskiego (56,4%).

Przyjrzyjmy się z kolei danym dotyczącym możliwości wykorzystania przez czytelników komputerów znajdujących się w bibliotekach publicznych. Małopolska nie odstawała pod tym względem zbyt od przeciętnej krajowej biblioteki. Komputery z dostępem do Internetu stanowiły 91,3% ogółu komputerów użytkowanych w bibliotekach i filiach (w całej Polsce 90,2%), dostępne dla czytelników – 53,9% (w kraju 54,9%), wśród których 94,4% (91,1% w kraju) dawało możliwość połączenia się z Internetem. Ogólnie zatem połowa komputerów w bibliotekach w Polsce była w pełni funkcjonalna dla czytelników (możliwość wykorzystania oraz dostęp do Internetu), natomiast w Małopolsce – 50,9%.

Trzeba jednak zaznaczyć, że wartość wspomnianego wskaźnika była bardzo zróżnicowana dla poszczególnych powiatów. Najwyższą wartość przyjmował on w powiecie myślenickim (70,8%), najniższą zaś w miastach na prawach powiatu (44,0% w Tarnowie,

38,3% w Krakowie i 20,3% w Nowym Sączu). Wy tłumaczeniem tej sytuacji może być fakt dużej dostępności do szerokopasmowego, relatywnie taniego Internetu w dużych miastach – możliwość skorzystania z sieci w bibliotece wiąże się raczej z niedogodnościami (słabsze łącze, mniejsza dostępność). Poza największymi ośrodkami miejskimi, internet w bibliotece może stanowić dla czytelników atrakcję oraz jedną z nielicznych szans na uczestnictwo w nowoczesnym społeczeństwie informacyjnym. Wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom komputeryzujące się biblioteki zapewniają także dostęp do internetu dla czytelników.

Tabela 31. Komputeryzacja małopolskich bibliotek publicznych w 2009 r. według powiatów

Wyszczególnienie	Biblioteki i filie			Komputery użytkowane w bibliotekach i filiach				
	ogółem	w tym wyposażone w komputery		ogółem	w tym z dostępem do Internetu	w tym dostępne dla czytelników		
		razem	w %			razem	w tym z dostępem do Internetu	ogółem w %
Polska	8392	6167	73,5	31780	28669	17441	15892	50,0
Małopolska	762	626	82,2	2632	2404	1419	1340	50,9
bocheński	37	31	83,8	73	68	52	47	64,4
brzeski	30	28	93,3	95	87	64	58	61,1
chrzanowski	38	26	68,4	153	147	67	64	41,8
dąbrowski	19	16	84,2	59	49	40	34	57,6
gorlicki	31	26	83,9	111	103	67	67	60,4
krakowski	62	50	80,6	207	200	133	131	63,3
limanowski	37	34	91,9	101	78	53	48	47,5
miechowski	15	13	86,7	70	67	46	43	61,4
myślenicki	24	18	75,0	65	65	46	46	70,8
nowosądecki	62	51	82,3	157	132	84	81	51,6
nowotarski	57	43	75,4	112	99	60	54	48,2
olkuski	29	23	79,3	113	110	60	60	53,1
oświęcimski	39	22	56,4	100	98	48	47	47,0
proszowicki	12	11	91,7	42	39	27	26	61,9
suski	31	23	74,2	87	74	60	53	60,9
tarnowski	64	59	92,2	178	161	108	104	58,4
tatrzański	18	14	77,8	33	30	22	22	66,7
wadowicki	46	27	58,7	96	91	62	61	63,5
wielicki	20	20	100,0	73	65	31	29	39,7
miasta na prawach powiatu razem	91	91	100,0	707	641	289	265	37,5
m. Kraków	71	71	100,0	522	495	216	200	38,3
m. Nowy Sącz	8	8	100,0	69	51	17	14	20,3
m. Tarnów	12	12	100,0	116	95	56	51	44,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-03

Niezwykle istotne znaczenie dla funkcjonowania bibliotek miał także potencjał wiedzy

i doświadczenia posiadany przez pracowników placówek bibliotecznych.

Tabela 32. Struktura wykształcenia i zatrudnienia pracowników małopolskich bibliotek publicznych w 2009 r.

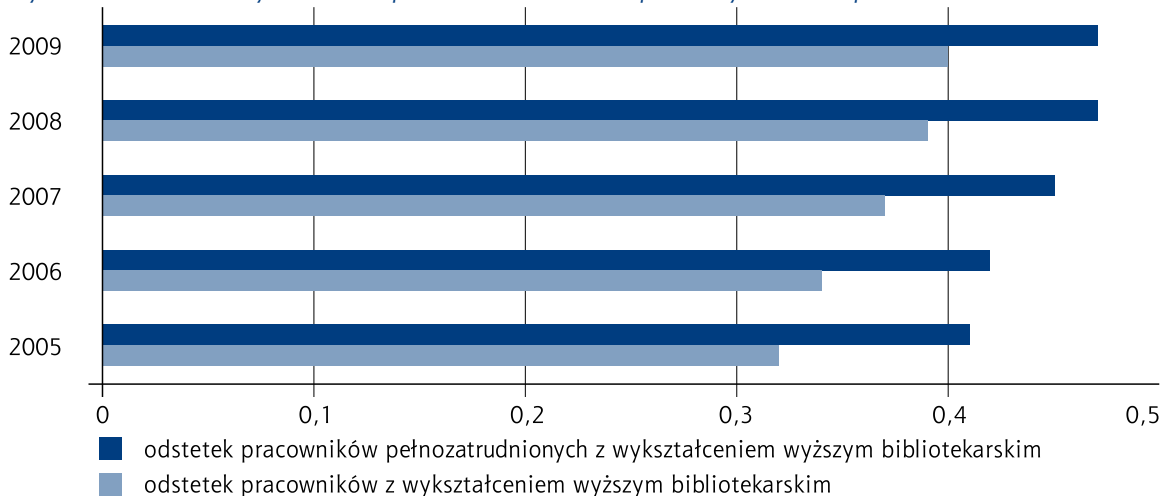
Wyszczególnienie	Pracownicy					
	ogółem			w tym pełnozatrudnieni		
	razem	w tym z wykształceniem bibliotekarskim		razem	w tym z wykształceniem bibliotekarskim	
		wyższym	średnim		wyższym	średnim
Polska	18446	6793	5913	13679	5833	4535
Małopolska	1516	612	462	1019	479	339
miasta na prawach powiatu razem	445	275	109	395	239	105
m. Kraków	357	233	78	311	197	74
m. Nowy Sącz	40	21	8	36	21	8
m. Tarnów	48	21	23	48	21	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-03

Jak widać na podstawie tabeli 32, w Polsce w roku 2009 ponad $\frac{1}{3}$ (36,8%) pracowników bibliotek posiadało wykształcenie wyższe bibliotekarskie. Dla Małopolski odsetek ten był nieco wyższy i wynosił 40,4%. W miastach na prawach powiatu pracownicy byli zdecydowanie lepiej wykształceni niż wynosi średnia dla całego województwa – 61,8% pracowników posiadało wykształcenie wyższe bibliotekarskie. Najlepszy wynik osiągnęli pracownicy bibliotek na terenie Krakowa: 65,3% legitymowało się specjalistycznym wykształceniem w uprawianej przez nich dziedzinie.

Pracownicy zatrudnieni na pełny etat dominowali jako kadra pracujących w bibliotekach publicznych, stanowiąc 67,2% ogółu pracujących. Dla całego województwa małopolskiego odsetek ten był nieco wyższy wśród pracowników z wykształceniem wyższym bibliotekarskim (78,3%) niż ze średnim bibliotekarskim (73,4%). Jednak, co ciekawe, w miastach na prawach powiatu różnica w statusie zatrudnienia zwrócona była na korzyść pracowników z wykształceniem średnim bibliotekarskim (średnio 96,3% pracowników placówek bibliotecznych z tym wykształceniem posiadało zatrudnienie na pełny etat), a w Nowym Sączu i Tarnowie wszyscy pracownicy na tym poziomie wykształcenia posiadali zatrudnienie pełnowymiarowe. Dane dotyczące przemian w wykształceniu pracowników małopolskich bibliotek przedstawione zostały na wykresie 29.

Wykres 29. Struktura wykształcenia pracowników bibliotek publicznych w Małopolsce w latach 2005–2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-03

Widać wyraźną wzrostową tendencję udziału pracowników z wyższym wykształceniem bibliotekarskim w ogóle pracujących w bibliotekach publicznych. W stosunku do roku 2005 odsetek ten był wyższy o 8 punktów procentowych, zarówno dla pracowników pełnozatrudnionych, jak i dla pracowników ogółem. Pracownicy pełnozatrudnieni byli nieco lepiej wykształceni.

Przyjrzyjmy się, jak wyglądają wypożyczenia w bibliotekach małopolskich. Szczegółowe dane na ten temat zawiera poniżej tabela 33. Można zaobserwować stałą tendencję spadkową zarówno pod względem wypożyczeń na zewnątrz, jak i udostępnień tradycyjnych materiałów bibliotecznych (książek oraz czasopism) na miejscu w czytelnich. Udostępnianie zbiorów specjalnych na miejscu stale wzrasta, spada natomiast liczba ich wypożyczeń na zewnątrz. Coraz większym zainteresowaniem cieszą się udostępniane na miejscu dokumenty elektroniczne.

Tabela 33. Wypożyczenia na zewnątrz i udostępnienia na miejscu w małopolskich bibliotekach publicznych w latach 2005–2009

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009		
					ogółem	2005=100	2008=100
udostępnienia na miejscu (w tys.)							
księgozbioru razem	2 594,6	2 487,7	2 259,9	2 156,3	2118,9	81,7	98,3
w tym książek	1 479,0	1 373,7	1 249,9	1 198,7	1140,1	77,1	95,1
zbiorów specjalnych razem	859,7	667,9	680,8	666,8	691,4	80,4	103,7
w tym materiałów audiowizualnych	20,9	6,6	7,3	10,3	8,4	40,2	81,6
w tym dokumentów elektronicznych	834,5	653,5	664,9	640,4	667,6	80,0	104,2
wypożyczenia na zewnątrz (w tys.)							
księgozbioru razem	12 741,1	12 356,2	11 882,2	11 476,0	11286,9	88,6	98,4
w tym książek	12 330,7	11 977,6	11 537,3	11 155,1	10989,1	89,1	98,5
zbiorów specjalnych razem	150,2	139,8	135,8	133,3	129,7	86,4	97,3
w tym materiałów audiowizualnych	136,7	124,7	117,5	113,8	106,3	77,8	93,4
w tym dokumentów elektronicznych	5,0	7,6	12,5	14,5	19,0	380,0	131,0

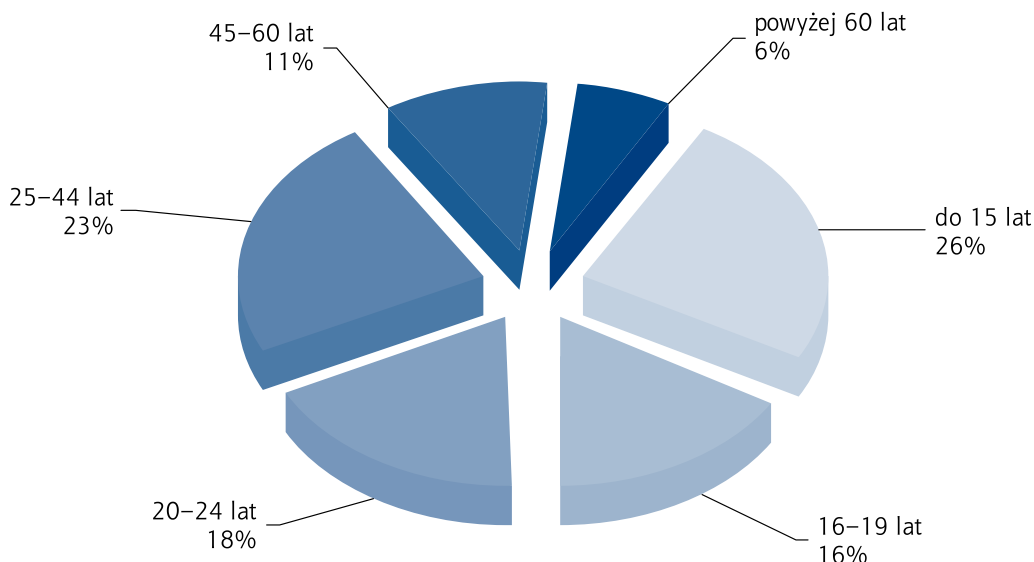
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-03

W 2009 r. w województwie małopolskim liczba czytelników wynosiła 670,0 tys. osób i stanowiła spadek w stosunku do roku ubiegłego o 0,2%. Liczba czytelników w miastach stanowiła 70,4% ogółu czytelników.

Jak widać na wykresach 30 i 31, osoby młode stanowiły większość czytelników w bibliotekach publicznych. Największy procent czytelników stanowiły osoby w wieku do 15 lat (26%), następnie pomiędzy 25 a 44 rokiem (23%), natomiast najniższy procent czytelników przypada na grupę wiekową powyżej 60 lat (6%).

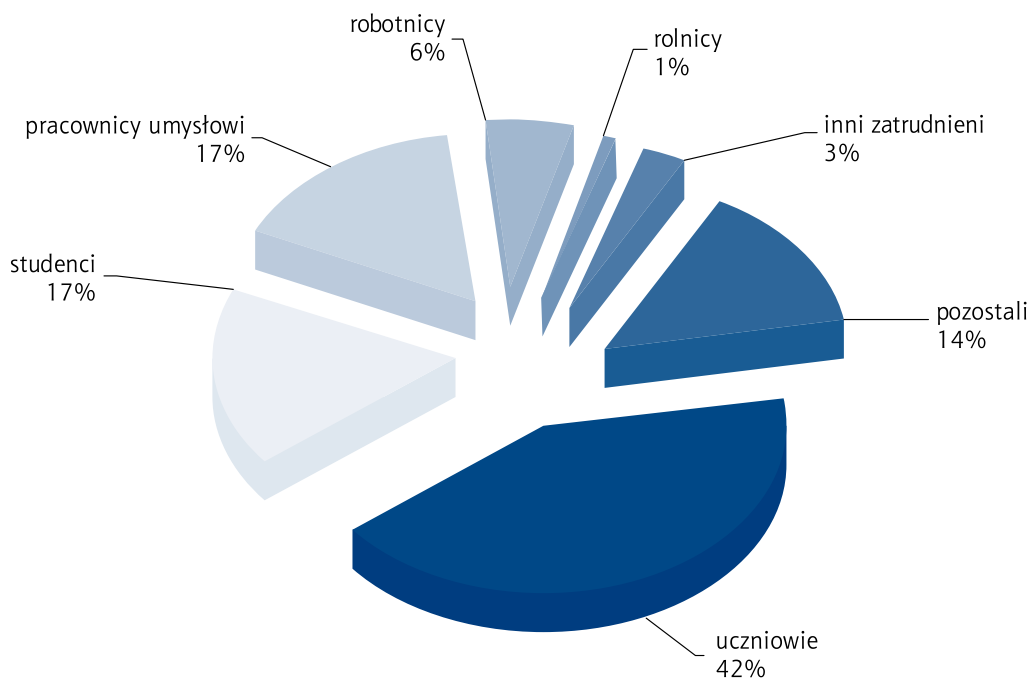
Osoby, kontynuujące naukę stanowiły 59% wszystkich zarejestrowanych czytelników w bibliotekach publicznych. Poza pracownikami umysłowymi (17%) oraz pozostałą grupą zawodową (14%) znacznie rzadziej korzystali z oferty bibliotek publicznych robotnicy (6%), rolnicy (1%) oraz inni zatrudnieni (3%).

Wykres 30. Struktura czytelników małopolskich bibliotek publicznych według wieku w 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-03

Wykres 31. Struktura czytelników małopolskich bibliotek publicznych według zajęcia w 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-03

3.3.2. Biblioteki specjalistyczne

W województwie małopolskim oprócz rozwiniętej sieci bibliotek publicznych działają placówki informacyjno-biblioteczne (biblioteki specjalistyczne). Na biblioteki te składają się biblioteki pedagogiczne, naukowe oraz zakładów pracy (fachowe, fachowo-beletrystyczne, towarzystwa naukowego oraz środki informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej). W latach 2005–2009 można zaobserwować systematyczne zmniejszanie się liczby placówek informacyjno-bibliotecznych. Z 288 placówek w 2007 r. pozostało 254 w 2009 r., co stanowi spadek o 34 placówki, tj. o 11,8% w porównaniu z 2007 r.

Wykres 32. Placówki informacyjno-biblioteczne w latach 2005–2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-04

Według stanu na koniec 2009 r. najliczniejszą grupę placówek informacyjno-bibliotecznych w województwie małopolskim stanowiły biblioteki naukowe (67,7%), biblioteki fachowe (19,3%), biblioteki pedagogiczne (8,7%), natomiast najmniej działało ośrodków informacji naukowo-technicznej (2,4%), bibliotek fachowo-beletrystycznych (2,0%) oraz bibliotek towarzystw naukowych (0,4%).

Na koniec 2009 r. księgozbiór placówek informacyjno-bibliotecznych obejmował 13004,1 tys. woluminów i zwiększył się o 172,1 tys. woluminów w porównaniu z 2007 r., co stanowi wzrost o 1,3%. Zanotowano wzrost liczby posiadanych książek o 86,0 tys., tj. o 0,9%, jak również zwiększyła się liczba zbiorów specjalnych o 1,2%, tj. o 49,4 tys. i wynosiła 4221,6 tys.

Liczba czytelników we wszystkich placówkach informacyjno-bibliotecznych wynosiła 367,4 tys., co stanowi spadek o 17,8% w porównaniu z 2007 r. Najwięcej czytelników zarejestrowały biblioteki naukowe 315,7 tys. (85,9%) i pedagogiczne 53,0 tys. (14,4%). Wśród czytelników tych bibliotek największe grupy stanowili studenci, uczniowie, pracownicy naukowcy i nauczyciele. Najmniejszą liczbę czytelników zarejestrowały biblioteki towarzystw naukowych 0,2 tys. (0,04%).

Czytelnicy wypożyczyli na zewnątrz łącznie 3171,9 tys. woluminów księgozbioru, tj. o 20,6 tys. woluminów mniej, co stanowi 0,6% spadek w porównaniu z 2007 r.

Wśród zgromadzonego księgozbioru liczba wypożyczonych książek była wyższa o 2,4%, natomiast spadła liczba wypożyczeń czasopism o 40,0%. Znacznie zmniejszyła się liczba wypożyczeń zbiorów specjalnych, o 21,4 tys. tj. o 25,2% w porównaniu z 2007 r.

Tabela 34. Wybrane dane z działalności placówek informacyjno-bibliotecznych w latach 2005–2009^a

Wyszczególnienie	2005	2007	2009	
	w liczbach bezwzględnych		2007 = 100	
placówki biblioteczne ^b	292	288	254	88,2
księgozbiór w tys. woluminów ^b	13381,0	12831,9	13004,1	101,3
na 1000 ludności	4097	3913	3943	100,8
na 1 czytelnika	30,8	28,7	35,4	123,3
czytelniczy w tys.	434,4	446,8	367,4	82,2
na 1000 ludności	133	136	111	81,6
wypożyczenia w tys. woluminów	3240,8	3192,6	3171,9	99,4
na 1000 ludności	993	975	963	98,8
na 1 czytelnika	7,5	7,1	8,6	121,1

^a Dane zbierane co 2 lata

^b Stan w dniu 31XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-04

W porównaniu do 2007 r. wzrosła liczba miejsc dla czytelników – o 1,9% i wynosiła 6,7 tys. Największą liczbę miejsc posiadały biblioteki naukowe – 89,2%, natomiast w bibliotekach fachowych i bibliotekach pedagogicznych było 5,0% ogółu miejsc dla czytelników. Najmniejszą liczbę miejsc posiadały ośrodki informacji naukowo-technicznej – 1,4%, biblioteki fachowo-beletrystyczne – zaledwie 0,2% oraz biblioteki towarzystw naukowych – 0,1%.

W 2009 r. placówki informacyjno-biblioteczne w województwie małopolskim dysponowały pomieszczeniami bibliotecznymi o łącznej powierzchni 114,5 tys. m², co stanowiło wzrost o 22,8 tys. m², tj. o 80,1% w porównaniu z 2007 r. Wzrost powierzchni bibliotecznej zanotowały biblioteki naukowe – o 24,0%. W bibliotekach fachowych powierzchnia biblioteczna zmniejszyła się o 10,7%, w bibliotekach pedagogicznych o 0,1% natomiast duży spadek zanotowano w bibliotekach fachowo-beletrystycznych (o 53,5%) oraz w ośrodkach informacji naukowo-technicznej (o 52,2%), oraz w bibliotekach towarzystw naukowych (29,0%).

Tabela 35. Sieć i działalność placówek informacyjno-bibliotecznych w 2009 r.

Wyszczególnienie	Liczba placówek ^a	Miejsca dla czytelników ^a	Czytelnicy	Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	Pomieszczenia biblioteczne w m ² ^a
	w liczbach bezwzględnych		w tys.		
biblioteki naukowe	172	5984	315,7	2779,0	104,0
biblioteki fachowe	49	334	5,3	42,2	4,8
biblioteki fachowo-beletrystyczne	5	11	2,4	29,7	0,2
biblioteki pedagogiczne	22	334	53,0	357,2	5,3
biblioteki towarzystw naukowych	1	6	0,2	0,3	0,2
ośrodki inne	6	94	0,7	7,1	1,2

^a Stan w dniu 31XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-04

W 2009 r. biblioteki fachowo-beletrystyczne zanotowały duży wzrost liczby wypożyczeń na zewnątrz – 17,4%. Nieznacznie wzrosła liczba wypożyczeń na zewnątrz w bibliotekach naukowych – 1,0%, tj. o 26,6 tys. woluminów. W pozostałych bibliotekach liczba wypożyczeń uległa zmniejszeniu, odpowiednio: w ośrodkach informacji naukowo-technicznej o 72,3%, w bibliotekach fachowych o 8,3%, w bibliotekach towarzystw naukowych o 29,9% i w bibliotekach pedagogicznych o 11,5%. Najwięcej – 2679,0 tys. książek na zewnątrz wypożyczyły biblioteki naukowe, co stanowiło wzrost o 3,2% w porównaniu z 2007 r.

Tabela 36. Zbiory biblioteczne i wypożyczenia międzybiblioteczne w 2009 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Placówki informacyjno-biblioteczne					
		biblioteki					
		naukowe	fachowe	fachowo-beletrystyczne	ośrodki inne	pedagogiczne	towarzystw naukowych
księgozbiór w tys. woluminów ^a	13004,1	11437,7	707,9	58,3	105,3	939,6	35,1
książki w tys.	10014,0	8708,1	535,8	58,1	79,8	875,7	9,4
czasopisma w tys.	2990,1	2729,6	172,1	0,2	25,5	63,9	25,7
zbiory specjalne w tys. ^a	4221,6	3672,9	202,0	0	330,7	23,9	4,6
rękopisy	121,3	110,7	10,5	0	0	0	0
mikroformy	322,3	199,2	3,0	0	120,0	0,1	0
materiały audiowizualne w tys. ^a	163,7	140,6	13,2	0	0,4	17,7	0
dokumenty elektroniczne	95,1	91,3	1,7	0	1,2	1,4	0
wypożyczenia międzybiblioteczne do bibliotek krajowych							
wypożyczenia w tys. woluminów	7,0	6,7	0	0	0	0,3	0
książki w tys.	5,5	5,3	0	0	0	0,2	0
czasopisma w tys.	1,5	1,4	0	0	0	0	0
wypożyczenia międzybiblioteczne do bibliotek zagranicznych							
wypożyczenia w tys. woluminów	0	0	0	0	0	0	0
książki w tys.	0	0	0	0	0	0	0

^a Stan w dniu 31XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-04

W 2009 r. największą liczbę czasopism na zewnątrz wypożyczyły biblioteki naukowe 100,0 tys., (spadek o 37,6%) i biblioteki fachowe 30,2 tys., (spadek o 6,7%). Najmniejszą zaś zanotowały biblioteki towarzystw naukowych 0,2 tys. (spadek o 26,9%).

Liczba wypożyczeń na miejscu zmniejszyła się o 316,2 tys. w porównaniu z 2007 r. Liczba wypożyczeń książek na miejscu była niższa o 11,6%, a liczba wypożyczeń czasopism o 2,6%.

W 2009 r. nieznacznie spadła liczba wypożyczeń międzybibliotecznych do bibliotek krajowych o 0,4 tys. woluminów, co stanowi spadek o 5,2% w porównaniu z 2007 r.

Nieznacznie wzrosła liczba wypożyczeń międzybibliotecznych czasopism – z 1,2 tys. w 2007 r., do 1,5 tys., w 2009 r., co stanowi wzrost o 16,8%. Natomiast liczba wypożyczeń międzybibliotecznych książek spadła o 0,6 tys. woluminów, tj. o 10,3%.

Wypożyczenia międzybiblioteczne księgozbioru do bibliotek zagranicznych wynosiły niewiele, bo tylko 33 woluminy i spadły o 92,8% w porównaniu z 2007 r.

Liczba wypożyczeń międzybibliotecznych z bibliotek zagranicznych zmniejszyła się w 2009 r. o 38 woluminów, tj. o 13,1% w porównaniu z 2007 r. Największy, bo aż 36,1% wzrost dotyczył liczby wypożyczeń książek z bibliotek zagranicznych.

W 2009 r. liczba bibliotek wyposażonych w komputery spadła o 3,5% w porównaniu z 2007 r. Największy odsetek placówek informacyjno-bibliotecznych wyposażonych w komputery stanowiły biblioteki naukowe – 69,7%, biblioteki fachowe – 16,9%, biblioteki pedagogiczne – 10,8%, a najgorzej wyposażone w komputery były biblioteki towarzystw naukowych – 0,5%, biblioteki fachowo-beletrystyczne – 0,5% oraz ośrodki informacji naukowo-technicznej – 2,1%.

Tabela 37. Komputeryzacja placówek informacyjno-bibliotecznych w latach 2007–2009^a

Wyszczególnienie	2007	2009	
	w liczbach bezwzględnych		2007=100
liczba komputerów użytkowanych w bibliotece	2045	2382	116,5
w tym dostępnych dla czytelników	843	1034	122,7
liczba bibliotek wyposażonych w komputery	202	195	96,5

^a Stan w dniu 31XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-04

Liczba komputerów użytkowanych w bibliotekach wzrosła o 337, co stanowi wzrost o 14,1% w porównaniu z 2007 r. Największy odsetek komputerów użytkowanych w bibliotece w stosunku do roku 2007 zanotowały biblioteki pedagogiczne – 9,5% i biblioteki naukowe – 15,4%. Natomiast spadła liczba komputerów użytkowanych w bibliotekach fachowych o 6,5% oraz w ośrodkach informacji naukowo-technicznej – o 22,2%.

Wraz ze wzrostem liczby komputerów użytkowanych w placówkach informacyjno-bibliotecznych zwiększyła się również liczba komputerów dostępnych dla czytelników (18,5%). Z ogólnej liczby komputerów dostępnych dla czytelników największy odsetek oferowały biblioteki naukowe – 89,5%, biblioteki pedagogiczne – 8,8% i biblioteki fachowe – 2,2%.

Tabela 38. Komputeryzacja placówek informacyjno-bibliotecznych w 2009 r.^a

Wyszczególnienie	Ogółem	Placówki informacyjno-biblioteczne					
		biblioteki					
		naukowe	fachowe	fachowo-beletrystyczne	ośrodki inne	pedagogiczne	towarzystw naukowych
liczba bibliotek wyposażonych w komputery	195	136	33	1	4	21	1
liczba komputerów użytkowanych w bibliotece	2382	2138	72	2	14	200	1
w tym dostępnych dla czytelników	1034	925	23	0	6	91	0

^aStan w dniu 31XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-04

W 2009 r. placówki informacyjno-biblioteczne zatrudniały 1441 pracowników, co stanowi spadek o 1,9% w stosunku do roku 2007. Pracownicy pełnozatrudnieni stanowili 91,1% pracowników ogółem, natomiast pracownicy z wykształceniem bibliotekarskim 57,8% ogółu. Najwięcej pracowników z wykształceniem wyższym bibliotekarskim zatrudniały biblioteki naukowe (720 pracowników), co oznacza spadek w stosunku do roku 2007 o 47 pracowników (6,1%). Najmniejszą zaś liczbę pracowników z tym wykształceniem zanotowały biblioteki towarzystw naukowych (0,1%). Liczba pracowników ze średnim wykształceniem bibliotecznym była niższa o 15% w stosunku do 2007 r. i wynosiła 96 pracowników, z czego zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy było 87,5%.

Tabela 39. Pracujący w placówkach informacyjno-bibliotecznych w 2009 r.^a

Wyszczególnienie	Ogółem	Placówki informacyjno-biblioteczne		
		w tym biblioteki		
		naukowe	fachowe	pedagogiczne
pracownicy ogółem	1441	1284	61	123
w tym pełnozatrudnieni	1313	1184	45	113
w tym z wykształceniem bibliotekarskim	833	720	32	100

^aStan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-04

3.4. Domy Kultury, Ośrodki Kultury, Kluby, Świetlice

Domy kultury, ośrodki kultury, kluby i świetlice są jednostkami, które zajmują się upowszechnianiem kultury oraz zaspokajaniem potrzeb kulturalnych mieszkańców na szczeblu lokalnym. Jednym z ważnych elementów działalności tych placówek jest organizowanie wolnego czasu dzieci i dorosłych poprzez rekreację, rozwijanie zainteresowań oraz prowadzenie pozaszkolnych zajęć dydaktycznych. Instytucje kultury zajmują się także działaniami na rzecz integracji lokalnych społeczności.

W województwie małopolskim w 2009 r. działało 480 instytucji kultury, z czego najwięcej stanowiły domy kultury – 143, następnie ośrodki kultury – 142, świetlice – 123 oraz kluby – 72. Największą liczbę placówek kulturalnych odnotowano w podregionie nowosądeckim, razem 134 jednostki, co stanowiło 27,9% wszystkich instytucji kultury w województwie małopolskim. W porównywalnej liczbie występowały tu ośrodki kultury – 50 oraz domy kultury – 47, następnie świetlice – 25 i kluby – 12.

W podregionie krakowskim prawie połowę wśród 117 instytucji kultury stanowiły świetlice – 58, ponadto funkcjonowały 34 ośrodki kultury, 22 domy kultury i 3 kluby. W podregionie oświęcimskim czołowe miejsce wśród placówek kulturalnych zajmowały domy kultury – 39. W następnej kolejności występowały ośrodki kultury – 30, świetlice – 17 oraz 3 kluby. W Krakowie wśród 77 instytucji kultury największą liczbę stanowiły kluby – 49. W stolicy Małopolski funkcjonowało 21 domów kultury oraz 7 ośrodków kultury.

Najmniej instytucji kultury zlokalizowanych było w podregionie tarnowskim – 63, co stanowiło 13,1% wszystkich placówek kulturalnych w województwie małopolskim. W tym regionie największą liczbę instytucji kultury stanowiły 23 świetlice oraz 21 ośrodków kultury, następnie 14 domów kultury i 5 klubów.

Z ogólnej liczby omawianych instytucji w województwie małopolskim tylko 106 placówek, czyli 22,1%, było przystosowanych dla potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, przy czym głównie ośrodki kultury – 38 oraz domy kultury – 35, posiadają udogodnienia dla osób niepełnosprawnych.

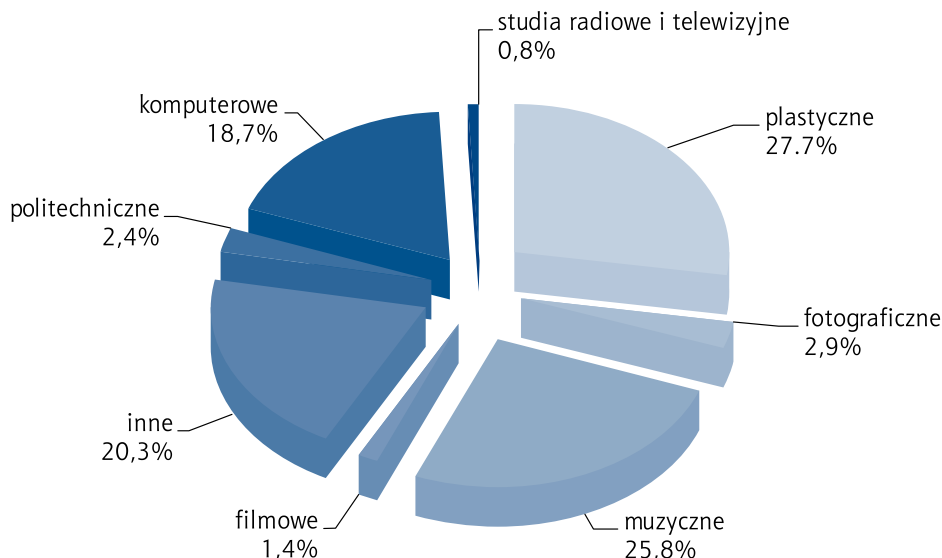
Tabela 40. Liczba i rodzaj instytucji kultury w województwie małopolskim według podregionów w 2009 r.^a

Wyszczególnienie	Ogółem	Domy kultury	Ośrodki kultury	Kluby	Świetlice
ogółem	480	143	142	72	123
w tym przystosowane dla osób na wózkach inwalidzkich	106	35	38	17	16
podregion krakowski	117	22	34	3	58
podregion m. Kraków	77	21	7	49	–
podregion nowosądecki	134	47	50	12	25
podregion tarnowski	63	14	21	5	23
podregion oświęcimski	89	39	30	3	17

^a Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-07

Wykres 33. Pracownie specjalistyczne działające w instytucjach kultury w 2009 r.^a

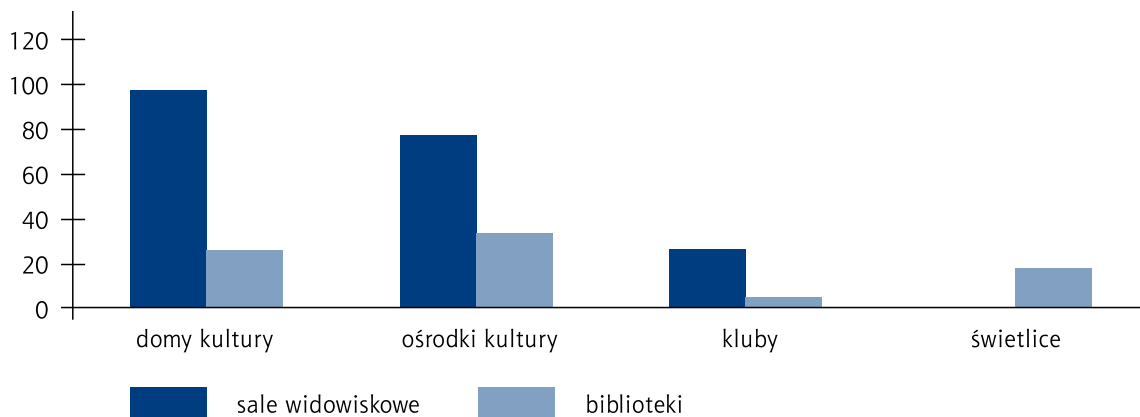
^a Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-07

Pracownie specjalistyczne stanowią odrębne pomieszczenia w instytucjach kultury, w których prowadzona jest stała działalność o określonej tematyce. Najwięcej tego typu pracowni było w domach i ośrodkach kultury, odpowiednio 44,1% i 37,2%, oraz w klubach – 16,5%. Najmniej pracowni specjalistycznych działało przy świetlicach – 2,2%. Znaczną część wśród wszystkich pracowni stanowiły pracownie plastyczne – 27,7% oraz muzyczne – 25,8%, inne – 20,3% i komputerowe – 18,7%. Mniejsze znaczenie miały pozostałe pracownie: fotograficzne – 2,9%, politechniczne – 2,4%, filmowe – 1,4%, studia radiowe – 0,6% oraz tylko jedno studio telewizyjne – 0,2%.

Wykres 34. Instytucje kultury prowadzące salę widowiskową lub bibliotekę w 2009 r. ^a

liczba sal widowiskowych i bibliotek

^a Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-07

Sal widowiskowe wzbogacają ofertę instytucji kultury poprzez możliwość organizowania koncertów, widowisk i spektakli teatralnych, natomiast biblioteki zaspokajają potrzeby czytelnicze społeczeństwa oraz wspomagają system edukacji i wychowania. Powyższy wykres obrazuje liczbę sal widowiskowych oraz bibliotek prowadzonych przez

poszczególne instytucje kultury województwa małopolskiego w 2009 r. łącznie 202 placówki posiadały salę widowiskową z liczbą miejsc dla 34 tys. osób. Sale te były częścią 68,5% domów kultury, 54,2% ośrodków kultury oraz 37,5% klubów. W Małopolsce w 2009 r. tylko 84 placówki kulturalne prowadziły własną bibliotekę. Najczęściej pomieszczenia biblioteczne znajdowały się w ośrodkach kultury – 23,9%, w domach kultury – 18,9%, świetlicach – 14,6% oraz klubach – 6,9%.

Tabela 41. Pracownicy instytucji kultury w 2009 r.^a

Wyszczególnienie	Ogółem	Domy kultury	Ośrodki kultury	Kluby	Świetlice
zatrudnieni w osobach	3334	1616	1303	251	164
w tym pełnozatrudnieni	1852	925	807	90	30
pracownicy działalności podstawowej	2343	1067	949	195	132
w tym instruktorzy amatorskiego ruchu artystycznego	746	395	259	58	34

^a Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-07

Ogółem we wszystkich instytucjach kultury w województwie małopolskim zatrudnionych było 3,3 tys. osób, w tym 1,9 tys. na pełnym etacie. Pracownicy działalności podstawowej stanowili 70,3% wszystkich zatrudnionych; wśród nich 31,8% to instruktorzy amatorskiego ruchu artystycznego. Prawie połowę kadry pracowniczej placówek kulturalnych w województwie małopolskim stanowiły osoby zatrudnione w domach kultury – 48,5%.

Tabela 42. Imprezy organizowane przez instytucje kultury w 2009 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Domy kultury	Ośrodki kultury	Kluby	Świetlice
imprezy organizowane przez instytucje kultury	29561	13135	10242	4274	1910
seanse filmowe	4936	2006	2788	88	54
wystawy	1875	695	689	379	112
występy zespołów amatorskich	5943	2921	2165	570	287
występy artystów i zespołów zawodowych	2976	1462	987	495	32
dyskoteki	1331	401	250	304	376
prelekcje, spotkania, wykłady	6003	2866	1730	1023	384
imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne	3266	1446	714	707	399
konkursy	2280	823	812	381	264

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-07

Imprezy organizowane przez instytucje kultury są dostępne dla publiczności i stałych uczestników kół, klubów i pracowni, z wyjątkiem cyklicznych spotkań członków i innych form stałej działalności. W 2009 r. instytucje kultury na terenie województwa małopolskiego zorganizowały 29,6 tys. imprez, z czego najczęściej odbyło się prelekcje, spotkania i wykładów – 20,3% i prawie tyle samo występów zespołów amatorskich – 20,1%. Na kolejnych miejscach znalazły się seanse filmowe – 16,7%, imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne – 11,0%, występy artystów i zespołów zawodowych – 10,1%, konkursy – 7,7%, wystawy – 6,3% i dyskoteki – 4,5%.

W zorganizowanych imprezach udział wzięło prawie 4,0 mln osób. Największym zainteresowaniem cieszyły się występy zespołów amatorskich. Uczestniczyło w nich ponad milion osób, czyli 27,1% wszystkich uczestników imprez zorganizowanych przez instytucje kultury na terenie Małopolski. Występy artystów i zespołów zawodowych zgromadziły 21,2% uczestników, a kolejne miejsca pod tym względem zajęły wystawy – 10,9%, imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne – 9,6%, prelekcje, spotkania, wykłady – 8,6%, konkursy – 6,2%, seanse filmowe – 3,5% oraz dyskoteki – 3,1%.

Tabela 43. Uczestnicy imprez według rodzaju instytucji kultury w 2009 r. (w tys.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Domy kultury	Ośrodki kultury	Kluby	Świetlice
ogółem	3992,8	1662,1	1899,6	334,1	97,0
seanse filmowe	140,1	68,7	68,3	2,6	0,6
wystawy	436,1	161,0	212,9	53,7	8,5
występy zespołów amatorskich	1080,7	501,1	496,0	54,1	29,5
występy artystów i zespołów zawodowych	847,3	284,1	475,2	72,5	15,5
dyskoteki	123,0	29,8	50,1	28,3	14,8
prelekcje, spotkania, wykłady	344,7	133,9	150,4	46,8	13,7
imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne	383,7	215,3	128,1	31,0	9,2
konkursy	249,5	149,7	76,9	17,9	4,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-07

Biorąc pod uwagę liczbę zorganizowanych imprez oraz liczbę ich uczestników, wśród instytucji kultury dominują domy i ośrodki kultury, w których odbyło się łącznie 79,1% wszystkich imprez zorganizowanych przez te jednostki na terenie województwa małopolskiego. Zgromadziły one łącznie 3,6 mln widzów. Zdecydowanie mniejszą liczbę imprez i jednocześnie niską frekwencję zanotowano w świetlicach i klubach, które razem zorganizowały 20,9% z ogółu imprez, a wzięło w nich udział 431,1 tys. uczestników.

Zespoły artystyczne oraz koła i kluby są zorganizowanymi grupami prowadzącymi systematyczne zajęcia o określonym profilu tematycznym, prowadzone przez wykwalifikowanych pracowników, np. korepetytorów, choreografów, akompaniatorów.

W instytucjach kultury województwa małopolskiego działało 2031 zespołów artystycznych, z których zdecydowana większość miała siedzibę w domach kultury – 46,8% oraz w ośrodkach kultury – 37,6%. Skupiały one łącznie 31,9 tys. członków, w tym 17,8 tys. dzieci i młodzieży poniżej 15 roku życia. W klubach działało tylko 9,2% zespołów artystycznych, a w świetlicach 6,5%. Łączna liczba członków w tych placówkach wynosiła 4 tys., z czego połowę stanowiły dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat.

Tabela 44. Liczba zespołów artystycznych oraz ich członków według rodzaju instytucji kultury w 2009 r.^a

Wyszczególnienie	Ogółem	Domy kultury	Ośrodki kultury	Kluby	Świetlice
zespoły artystyczne	2031	950	763	186	132
teatralne	320	144	101	40	35
muzyczno-instrumentalne	512	228	197	62	25
wokalne i chóry	276	135	102	28	11
folklorystyczne	421	173	210	9	29
taneczne	491	266	152	43	30
członkowie zespołów artystycznych	35926	16220	15714	2013	1979
teatralnych	4918	2333	1653	451	481
muzyczno-instrumentalnych	7204	3077	3409	397	321
wokalnych i chórów	4694	2255	1902	341	196
folklorystycznych	10006	3464	5812	145	585
tanecznych	8791	4991	2850	590	360
w tym dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat	19850	9595	8254	882	1119
teatralnych	3054	1463	956	264	371
muzyczno-instrumentalnych	3050	1436	1428	66	120
wokalnych i chórów	1844	913	745	81	105
folklorystycznych	5165	1934	3014	30	187
tanecznych	6599	3801	2056	427	315

^a Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-07

Tabela 45. Liczba kół (klubów) oraz ich członków według instytucji kultury w 2009 r.^a

Wyszczególnienie	Ogółem	Domy kultury	Ośrodki kultury	Kluby	Świetlice
koła (kluby)	1630	945	270	339	76
politechniczne	43	35	3	5	–
komputerowe	143	80	28	24	11
plastyczne	552	337	102	77	36
fotograficzne i filmowe	54	30	13	9	2
turystyczne i sportowo-rekreacyjne	420	230	44	134	12
seniora	141	43	44	44	10
terapeutyczne	59	25	24	10	–
dyskusyjne kluby filmowe	23	12	6	2	3
członkowie kół (klubów)	31327	17307	6524	6093	1403
politechnicznych	454	382	28	44	–
komputerowych	2401	1329	545	327	200
plastycznych	8742	5340	1749	1045	608
fotograficznych i filmowych	741	425	137	129	50
turystycznych i sportowo-rekreacyjnych	7479	3923	1302	2046	208
seniora	5803	2130	1670	1722	281
terapeutycznych	2112	1364	382	366	–
dyskusyjnych klubów filmowych	951	335	557	26	33
w tym dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat	16017	10108	2593	2512	804
politechnicznych	342	275	23	44	–
komputerowych	1608	989	360	136	123
plastycznych	7359	4522	1416	895	526
fotograficznych i filmowych	242	149	46	37	10
turystycznych i sportowo-rekreacyjnych	3995	2343	547	980	125
terapeutycznych	578	326	118	134	–
dyskusyjnych klubów filmowych	136	83	33	–	20

^aStan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-07

Wśród zespołów artystycznych ze względu na rodzaj największy udział miały zespoły muzyczno-instrumentalne – 25,2%, a najmniejszy zespoły wokalne i chóry – 13,6%. Biorąc pod uwagę liczbę członków, zdecydowanie przeważały zespoły folklorystyczne skupiające ponad 10 tys. osób, co stanowiło 27,9% z ogółu, natomiast wśród dzieci i młodzieży poniżej 15 roku życia największą popularnością cieszyły się zespoły taneczne – 6,6 tys. członków.

W województwie małopolskim instytucje kultury prowadziły w 2009 r. łącznie 1630 kół (klubów), z czego najwięcej domy kultury – 58%, kluby – 20,8%, ośrodki kultury – 16,6% oraz świetlice – 4,7%. Biorąc pod uwagę rodzaj kół (klubów) w instytucjach kultury najczęściej organizowano koła plastyczne, które stanowiły 33,9% ogółu wszystkich inicjatyw, i one też skupiały największą liczbę członków – 8,7 tys., również wśród dzieci i młodzieży – 7,4 tys. Na kolejnym miejscu znalazły się koła turystyczne i sportowo-rekreacyjne – 25,8% z liczbą członków 7,5 tys., w tym 4 tys. dzieci i młodzieży. Pomimo, iż zorganizowano podobną liczbę kół (klubów) komputerowych i seniora – odpowiednio 8,8% i 8,7%, to kluby seniora cieszyły się dużo większą popularnością – 5,8 tys. członków niż kursy komputerowe – 2,4 tys. członków. Zdecydowanie mniej zorganizowano kół (klubów) terapeutycznych (3,6%), fotograficznych i filmowych (3,3%), politechnicznych (2,6%) oraz dyskusyjnych klubów filmowych (1,4%). Najbardziej popularne były koła terapeutyczne, obejmujące stałe działania na rzecz osób niepełnosprawnych i zagrożonych patologią społeczną, gromadząc łącznie 2,1 tys. członków. Dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat stanowiły połowę wszystkich uczestników kół (klubów) zorganizowanych przez instytucje kultury na terenie województwa małopolskiego. Wśród tej grupy najbardziej popularne okazały się koła (kluby) plastyczne, turystyczne i sportowo-rekreacyjne oraz komputerowe.

W województwie małopolskim w 2009 r. najwięcej kursów artystycznych i oświatowych zorganizowały domy kultury – 51%, ośrodki kultury – 31,5%, kluby – 14,4% oraz świetlice – 3,2%. Ze względu na liczbę kursów oraz liczbę absolwentów największą popularnością cieszyły się kursy tańca towarzyskiego (24%), które ukończyło 9,7 tys. osób, z czego ponad połowę stanowiły dzieci i młodzież (53,4%). Instytucje kultury często organizowały kursy nauki gry na instrumentach (19,6%) oraz kursy językowe (19,4%), które zgromadziły prawie taką samą liczbę chętnych – 3,7 tys. W dalszej kolejności popularnością cieszyły się kursy plastyczne (14%) i wiedzy praktycznej (11,2%), ukończone odpowiednio przez 4 tys. i 3,4 tys. osób. Ze stosunkowo niewielkim zainteresowaniem spotkały się kursy komputerowe, które zgromadziły 1,3 tys. osób. Dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat stanowiły 59% wszystkich uczestników kursów zorganizowanych przez instytucje kultury, w tym 5,2 tys. z nich ukończyło kursy tańca towarzyskiego. Dużym zainteresowaniem wśród tej grupy cieszyły się również kursy gry na instrumentach – 3 tys. absolwentów, plastyczne – 2,9 tys. absolwentów i języków obcych – 2,8 tys. absolwentów. Najmniej dzieci i młodzieży brało udział w kursach wiedzy praktycznej – 1,5 tys. oraz kursach komputerowych – tylko 288 absolwentów.

Tabela 46. Liczba kursów oraz ich absolwentów według instytucji kultury w 2009 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Domy kultury	Ośrodki kultury	Kluby	Świetlice
kursy organizowane przez jednostkę	1769	902	557	254	56
języków obcych	344	219	63	58	4
plastyczne	247	97	110	25	15
nauki gry na instrumentach	347	150	112	72	13
wiedzy praktycznej	199	159	28	10	2
tańca towarzyskiego	424	192	141	71	20
komputerowe	153	44	94	13	2
absolwenci kursów	27581	12182	10008	4277	1114
języków obcych	3722	1928	735	986	73
plastycznych	3990	1345	1793	382	470
nauki gry na instrumentach	3652	1497	1170	854	131
wiedzy praktycznej	3420	2525	744	123	28
tańca towarzyskiego	9742	4161	3523	1676	382
komputerowych	1284	488	555	215	26
w tym dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat	16266	7375	4588	3392	911
języków obcych	2810	1454	387	909	60
plastycznych	2913	968	1220	305	420
nauki gry na instrumentach	3046	1256	871	793	126
wiedzy praktycznej	1509	1220	239	36	14
tańca towarzyskiego	5199	2127	1466	1330	276
komputerowych	288	226	38	9	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-07

Tabela 47. Instytucje kultury przystosowane dla osób na wózkach inwalidzkich ^{a, b}

Wyszczególnienie	2005		2007		2009	
	instytucje kultury	 ^b	instytucje kultury	 ^b	instytucje kultury	 ^b
województwo małopolskie ogółem	489	66	492	89	480	106
podregion m. Kraków	78	16	78	21	77	25
pozostałe podregiony	411	50	414	68	403	81

^a Dane zbierane co 2 lata

^b W tym przystosowane dla osób na wózkach inwalidzkich

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-07

Pomimo wzrostu liczby instytucji kultury w województwie małopolskim pomiędzy rokiem 2005 a 2007, w okresie od 2005 do 2009 utrzymała się niewielka tendencja spadkowa. W ciągu tych 4 lat zwiększyła się natomiast liczba obiektów przystosowanych dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W 2009 r. tego typu placówki stanowiły 22,1% wszystkich omawianych instytucji kultury. Pod względem procentowego udziału obiektów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych od 2005 r. na tle pozostałych podregionów wyróżnia się podregion miasto Kraków. W 2009 r. w stolicy Małopolski zlokalizowanych było 32,5% tego typu placówek, a w pozostałych podregionach 20,1%. W całym województwie pomiędzy rokiem 2005 a 2009 liczba instytucji kultury posiadających udogodnienia dla osób niepełnosprawnych zwiększyła się o 60,6%.

Tabela 48. Zatrudnienie w działalności podstawowej instytucji kultury ^{a, b}

Wyszczególnienie	2005	2007	2009	2007=100%
województwo małopolskie ogółem	2281	2223	2343	105,4
podregion m. Kraków	804	821	731	89,00
pozostałe podregiony	1477	1402	1612	115,00

^a Dane zbierane co 2 lata

^b Stan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-07

Zatrudnienie w działalności podstawowej obejmuje pracowników merytorycznych łącznie z instruktorami amatorskiego ruchu artystycznego. Na terenie Małopolski od 2005 r. do 2009 r. liczba pracowników merytorycznych w instytucjach kultury zwiększyła się nieznacznie – o 2,7%. Wzrost ten nie dotyczy jednak Krakowa, gdzie w tym samym okresie nastąpił spadek w zatrudnieniu o 9,1%. Inaczej wygląda sytuacja w pozostałych podregionach województwa, gdzie w ciągu omawianych 4 lat liczba osób związanych z pracą w działalności podstawowej instytucji kultury wzrosła o 9,1%.

Liczba imprez zorganizowanych przez instytucje kultury w województwie małopolskim sukcesywnie rosła – od 2005 r. zwiększyła się o 18,4%. Wprawdzie w Krakowie zanotowano nieznaczny spadek, ale w pozostałych podregionach liczba imprez od 2005 r. zwiększyła się, o 36,1%, co miało wpływ na tendencje zwykłą w całym wojewódz-

twie. Inaczej wygląda sytuacja w przypadku uczestników imprez, których ilość wprawdzie wzrosła w województwie pomiędzy rokiem 2005 i 2007 o 12,1%, ale od 2007 r. spadła o 5,6%. Podobna tendencja utrzymywała się również w podregionie miasto Kraków.

Tabela 49. Liczba imprez, uczestników imprez, zespołów artystycznych oraz członków zespołów artystycznych w przekroju regionalnym i czasowym^{a, b}

Wyszczególnienie	2005	2007	2009	2007 = 100%
imprezy (w tys.)				
województwo małopolskie ogółem	25,0	27,4	29,6	107,8
podregion m. Kraków	11,1	12,3	10,7	87,1
pozostałe podregiony	13,8	15,1	18,8	124,7
uczestnicy imprez (w tys.)				
województwo małopolskie ogółem	3771,4	4228,2	3992,8	94,4
podregion m. Kraków	1319,5	1616,8	1478,5	91,4
pozostałe podregiony	2451,9	2611,4	2514,3	96,3
zespoły artystyczne ^b				
województwo małopolskie ogółem	2021	1977	2031	102,7
podregion m. Kraków	523	508	500	98,4
pozostałe podregiony	1498	1469	1531	104,2
członkowie zespołów artystycznych (w tys.) ^b				
województwo małopolskie ogółem	34,3	35,1	35,9	102,2
podregion m. Kraków	7,3	8,4	7,9	93,7
pozostałe podregiony	27,0	26,8	28,1	104,9

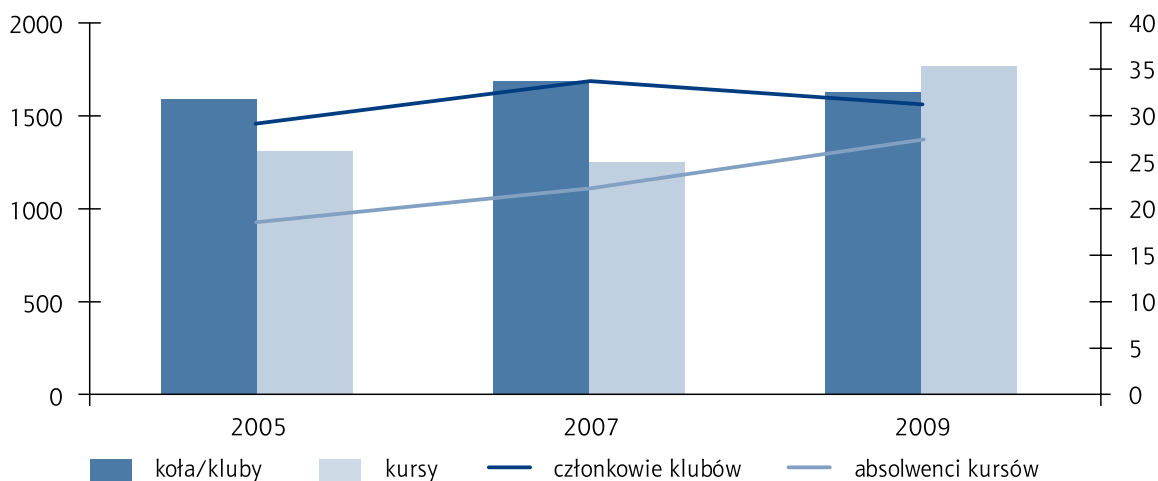
^aDane zbierane co 2 lata

^bStan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-07

Za wyjątkiem Krakowa liczba amatorskich zespołów artystycznych w pozostałej części województwa wzrosła pomiędzy rokiem 2005 a 2009 o 2,2%. W ciągu tych 4 lat zaobserwowano natomiast w stolicy Małopolski spadek liczby zespołów o 23. Inaczej wygląda sytuacja w przypadku członków zespołów artystycznych. Od 2005 r. w Małopolsce uczestnictwo w zespołach artystycznych cieszyło się coraz większą popularnością. Do 2009 r. zarówno w Krakowie, jak i w pozostałych podregionach, odnotowano wzrost ogółem o 4,7% liczby członków zespołów artystycznych.

Wykres 35. Liczba kół, członków kół, kursów oraz absolwentów w przekroju czasowym^{a, b}

^aDane zbierane co 2 lata,

^bStan w dniu 31 XII

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z badania K-07

Liczba kół (klubów) działających przy małopolskich instytucjach kultury rosła do 2007 r., natomiast pomiędzy 2007 i 2009 r. zmniejszyła się o 4,2%. W 2009 r. ponad połowa (50,7%) wszystkich kół (klubów) w województwie funkcjonowała przy krakowskich domach, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach. Od 2005 do 2009 r. liczba członków kół (klubów) w Krakowie zmniejszyła się o 5,9%, wzrosła natomiast w pozostałych podregionach Małopolski o 19,4%.

Dużą popularnością wśród osób korzystających z oferty małopolskich instytucji kultury cieszyły się organizowane szkolenia kursowe. W ostatnim czasie możemy zaobserwować zdecydowaną tendencję wzrostową, zarówno pod względem liczby organizowanych szkoleń, jak również liczby ich absolwentów. W całym województwie w ciągu omawianych 4 lat nastąpił wyraźny wzrost (o 34,7%) liczby organizowanych szkoleń, przy czym większość z nich odbyła się w 2009 r. na terenie Krakowa – 56,1%. Podobnie, od 2005 r. zwiększyła się w województwie o 48,2% liczba absolwentów kursów, tutaj również dominowała stolica Małopolski, której instytucje kultury w 2009 r. wyszkoliły 14,8 tys. absolwentów, co stanowi 53,8% ogółu.

ROZDZIAŁ 4.

SZKOLNICTWO ARTYSTYCZNE W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM

Szkolnictwo artystyczne pełni ważną rolę w rozwoju kultury w polskim społeczeństwie. Przygotowuje zarówno przyszłych twórców kultury jak i kadre pedagogiczną – nauczycieli i instruktorów szkolnych przedmiotów artystycznych i zajęć edukacji kulturalnej. Nie do przecenienia jest też jego rola w przygotowaniu publiczności sal koncertowych do odbioru wartościowej muzyki. Trzeba bowiem podkreślić, że wobec braku fachowo prowadzonej edukacji muzycznej w szkolnictwie ogólnokształcącym na szkołach muzycznych spoczywa główna odpowiedzialność w tym względzie. Muzyka jest dziedziną trudną zarówno dla artystów – wykonawców jak i dla odbiorców. Potrzeba kilkunastu lat systematycznej pracy pod okiem doskonałych profesorów, aby kończący studia muzyczne absolwent wszedł w muzyczne życie zawodowe. Ale należy również pamiętać, że do odbioru tej trudnej sztuki trzeba podstawowej wiedzy, która pozwoli czerpać satysfakcję i pomoże w artystycznych przeżyciach.

Szkolnictwo artystyczne w Polsce stanowi spójny, trzystopniowy system szkół muzycznych, plastycznych i baletowych. Nadzór pedagogiczny nad wszystkimi szkołami artystycznymi spełnia minister kultury i dziedzictwa narodowego poprzez specjalistyczną instytucję – Centrum Edukacji Artystycznej w Warszawie z szesnastoma terenowymi biurami Wizytatorów Regionalnych. Wizytator Regionu Krakowskiego wypełnia zadania nadzoru nad szkołami artystycznymi województw: małopolskiego i świętokrzyskiego.

W Polsce działa ok. 371 publicznych szkół artystycznych. Dla 280 szkół minister kultury i dziedzictwa narodowego jest organem prowadzącym; pozostałe 91 szkół prowadzą samorządy lokalne. Oprócz szkół publicznych edukację artystyczną podejmują również szkoły niepubliczne. Część z nich po spełnieniu ustawowych wymogów uzyskuje uprawnienia szkoły publicznej. Ta ogólna liczba szkół stale ulega zmianom. Samorządy coraz większej liczby miast, w których do tej pory nie działały szkoły muzyczne podejmują wysiłek założenia szkoły muzycznej pierwszego stopnia. Dla tych społeczności szkoły muzyczne są miejscem, w którym fachową opiekę znajdują uczniowie uzdolnieni muzycznie. Ale też tutaj rodziny zyskują pomoc w wychowaniu swoich dzieci na wartościowych ludzi. Szkoły muzyczne uczą, że pracowitość, systematyczność i odpowiedzialność decydują w życiu o sukcesach, zaś obcowanie z pięknem czyni człowieka wrażliwym.

Na obszarze województwa małopolskiego prowadziły działalność 24 szkoły muzyczne I stopnia (w tym 10 prowadzonych przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego oraz 14 prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego), 4 zespoły szkół muzycznych, których częściami składowymi były szkoły I stopnia i II stopnia (nauka w nich kończy się uzyskaniem dyplomu zawodowego muzyka) oraz 4 średnie szkoły plastyczne także kończące nauczanie dyplomem zawodowym.

Szkoły muzyczne II stopnia znajdują się: w Krakowie (Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna II st., ul. Basztowa 6; Państwowa Szkoła Muzyczna II st., ul. Basztowa 6; Zespół Państwowych Szkół Muzycznych, os. Centrum E (dwie jednostki); powołana w zeszłym roku szkoła Muzyczna II st. ul. Józefińskiej 10); oraz w Nowym Sączu, Nowym Targu i Tarnowie. Szkołą niepubliczną posiadającą uprawnienia szkoły publicznej jest Archidiecezjalna Szkoła Muzyczna II st. w Krakowie, ul. Prosta 35.

Szkoły muzyczne I stopnia znajdują się w: Krakowie (Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I st., ul. Basztowa 8; Szkoła Muzyczna I st., ul. Pilotów 51; Szkoła Muzyczna I st., ul. Józefińska 10; Zespół Państwowych Szkół Muzycznych, os. Centrum E (dwie jednostki); w Specjalnym

Ośrodka Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Niewidomych i Niedowidzących) oraz w Bochni, Gorlicach, Krzeszowicach, Limanowej, Myślenicach, Miechowie i Wadowicach.

Ofertę szkół I stopnia uzupełniają szkoły niepubliczne z uprawnieniami szkoły publicznej: w Krakowie. Są to: Archidiecezjalna Szkoła Muzyczna I st., ul. Prosta 35; Prywatna Profesjonalna Szkoła Muzyczna I st., ul. św. Gertrudy 3; oraz w Spółeczna Szkoła Muzyczna I st. w Tymbarku.

Na terenie województwa małopolskiego działa 5 szkół plastycznych, tj.: Zespół Szkół Plastycznych w Krakowie (6-letnia Ogólnokształcąca Szkoła Sztuk Pięknych dla absolwentów szkół podstawowych oraz 4-letnie Liceum Plastyczne dla absolwentów gimnazjów); Zespół Szkół Plastycznych w Tarnowie; Zespół Szkół Plastycznych w Zakopanem; Liceum Plastyczne w Nowym Wiśniczu.

W Krakowie działa również jedna niepubliczna szkoła baletowa o uprawnieniach szkoły publicznej, w której absolwenci uzyskują dyplom w zawodzie tancerza.

Szkoły muzyczne prowadzą nauczanie gry na instrumentach, śpiewu solowego, rytmiki oraz towarzyszących im przedmiotów teoretycznych. Niektóre z nich, mając w swoim planie nauczania pion przedmiotów ogólnokształcących, umożliwiają swoim uczniom jednoczesną realizację obowiązku szkolnego lub przygotowanie do egzaminów maturalnych.

Szkoły I stopnia stawiają sobie dwa cele: przygotowują najzdolniejszych uczniów do dalszego kształcenia muzycznego w szkołach wyższego stopnia oraz przygotowują wszystkich uczniów do świadomego uczestnictwa w odbiorze kultury wysokiej. Oznacza to, że te szkoły mogą ukończyć z dużym dla siebie pożytkiem nie tylko uczniowie wybitnie uzdolnieni muzycznie, ale również ci, którzy w przyszłości będą znajdować w muzyce realizację zainteresowań pozazawodowych.

Szkoły muzyczne drugiego stopnia nastawione są na kształcenie najwybitniejszych absolwentów szkół I stopnia. Rekrutacja do nich jest konkursem o wysokim stopniu konkurencyjności, a proces dydaktyczny stawia przed uczniami ostre wymagania edukacyjne.

Szkoły plastyczne przygotowują swoich uczniów do dyplomu uprawniającego do wykonywania zawodu plastyka oraz do matury.

Wszystkie średnie szkoły artystyczne są szkołami zawodowymi, których oferta skierowana jest do najzdolniejszych i najbardziej pracowitych uczniów.

Nauka w szkołach muzycznych trwa 6 lat. W szkołach I stopnia może podjąć naukę kandydat, który ukończył 6 lat (7 w ogólnokształcących szkołach muzycznych). Kandydatom starszym niż siedmioletni, ale takim, którzy nie przekroczyli 16 roku życia szkoła proponuje naukę w cyklu 4-letnim. Do szkół muzycznych II stopnia przyjmuje się kandydatów, którzy ukończyli 10 lat i nie przekroczyli 21 roku życia. Ogólnokształcące szkoły muzyczne zawężają limit wieku kandydatów odpowiednio do 7 i 14 roku życia. Szkoły plastyczne prowadzą nauczanie w cyklu 6-letnim – po ukończeniu przez kandydata szkoły powszechnej, oraz 4-letnim – po ukończeniu gimnazjum.

Kandydaci do szkół muzycznych I stopnia kwalifikowani są do nauki na podstawie badania przydatności do kształcenia. Kwalifikacja do szkół muzycznych drugiego stopnia oraz szkół plastycznych odbywa się na podstawie egzaminu wstępnego.

Profesjonalizm polskiego szkolnictwa artystycznego przyczynia się do wielu sukcesów uczniów i absolwentów i budzi szacunek, a nawet podziw w innych krajach europejskich. Szkolnictwo to dysponuje wysoko wykwalifikowaną, specjalistyczną kadrą pedagogów-artystów. Najzdolniejszym uczniom zapewnia się opiekę nauczycieli akademickich. Kształcenie oparte na indywidualnej relacji mistrz–uczeń wymaga wczesnego

rozpoczęcia nauki, systematycznego i ciągłego wysiłku na wszystkich jej etapach. Te szczególne relacje pedagoga i ucznia oraz sukcesy dydaktyczno-artystyczne poszczególnych nauczycieli-mistrzów powodują, że uczeń często przy wyborze szkoły kieruje się obecnością w niej wybranego pedagoga. Stąd nierzadko się zdarza, że uczeń przybywa do szkoły z odległych regionów kraju.

Należy również wspomnieć, że wszystkie szkoły artystyczne poza swoim podstawowym celem kształcenia muzycznego wypełniają także rolę instytucji kultury. Są organizatorami koncertów, konkursów, festiwali. Ich sale koncertowe otwierają bramy dla społeczności miast, w których mają siedziby oraz dla goszczących tam turystów oferując przedsięwzięcia o wysokiej randze artystycznej. Wszystko to sprzyja formowaniu przyszłego artysty i odbiorcy kultury.

ROZDZIAŁ 5. RYNEK MEDIÓW W MAŁOPOLSCE

Małopolska jest wciąż jednym z największych regionalnych ośrodków wydawniczych Polsce i, podobnie jak w latach poprzednich, pod względem liczby wydawanych książek nadal ustępuje jedynie stołecznemu Mazowszu. Rocznie ukazuje się tu blisko 3,5 tys. tytułów (z książek (drukowanych w łącznym nakładzie przeszło 6,5 mln egz.) oraz ponad 730 tytułów prasowych).

W ostatnim pięcioleciu (2005–2009) liczba wydawanych tytułów w Małopolsce utrzymywała się w przedziale 3 tys.–3,6 tys. (3017 w 2005; 3616 w 2006; 3266 w 2007; 3335 w roku 2008, ostatnio zaś – 3475). Równocześnie jednak spadały ich łączne nakłady (z 10296 tys. egz. w 2005 do 5739 tys. egz. w roku 2008), choć wyniki z roku 2009 (ok. 6577 tys. egz.), jeśli utrzymają się w przyszłości, mogą oznaczać odwrócenie tej niekorzystnej tendencji.

Krajowy dorobek wydawniczy prezentowany jest na corocznych Międzynarodowych Targach Książki w Krakowie. W 2009 r. odbyła się już 13 edycja Targów Książki w Krakowie, w których wzięło udział 479 wystawców z Polski i zagranicy oraz ponad 400 twórców. Targom, stanowiącym ważne krajowe przedsięwzięcie handlowe, zawsze towarzyszy bogaty program kulturalny. W 2009 r. obejmował on ponad 700 wydarzeń, tj.: wystawy, koncerty i dyskusje branżowe, spotkania z autorami, przedstawicielami świata kultury, nauki, sztuki i mediów. Wśród imprez towarzyszących szczególnym zainteresowaniem cieszą się konkursy. W 2009 r. laureatem Konkursu im. Jana Długosza – najważniejszego wydarzenia branży wydawniczo-księgarskiej w Polsce – została Teresa Chylińska za książkę *Karol Szymanowski i jego epoka* wydaną przez Wydawnictwo Musica Iagellonica. Natomiast w konkursie Najlepsza Książka Akademicka Nagrodę Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego otrzymało Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu za wydanie *Ochrony przyrody* pod red. Jerzego Wiśniewskiego i Dariusza J. Gwiazdowicza; Nagrodę Stowarzyszenia Wydawców Szkół Wyższych i statuetkę Gaudeamus otrzymało Wydawnictwo Naukowo-Dydaktyczne AGH za *Inżynierię biomedyczną* Ryszarda Tadeusiewicza; Nagroda Targów w Krakowie przypadła Wydawnictwu Politechniki Poznańskiej za *Technologię chemiczną* Aleksandra Ciszewskiego; w konkursie na książkę „edytorsko doskonałą” nagrodzono książkę *Paryski splin* Charlesa Baudelaire’a wydaną przez Wydawnictwo słowo/obraz/terytoria. W konkursie wyróżniono również: książkę Józefa Wilkonia *kici kici miau (kocia kotysanka)* Wydawnictwa Hokus-Pokus, *Taksim* Andrzeja Stasiuka (Wydawnictwo Czarne), Wojciecha Echilczuka i Tomasza Szczerbickiego za książkę *Harley, mój kumpel* oraz W.A.B za serię *Nowy kanon*. W 2009 r. po raz pierwszy zorganizowano Ogólnopolski Konkurs na Książkę do Słuchania, podczas którego m.in. internauci portalu www.dosluchania.pl mogli głosować na propozycje nadesłane przez wydawców. Uroczyste wręczenie statuetki odbyło się podczas Targów Książki w Krakowie. I nagrodę otrzymały *Rozśmieszanki, Rozmyślanki, Usypianki* Danuty Wawiłow, Wydawnictwa Buka, czytane przez Jerzego Stuhra, Macieja Stuhra oraz Edytę Jungowską. II miejsce przypadło wydawnictwu Biblioteka Akustyczna za *Świat Według Mellerera. Życie i historia: ku wolności* Michała Komara.

Targi Książki w Krakowie są wysoko cenione w kręgach wydawniczych i bibliotekarskich, a także wśród szerokiej rzeszy czytelników, o czym świadczy wysoka frekwencja (ponad 25 tys. osób). Targi wzbudzają równie wysokie zainteresowanie w mediach, a zwłaszcza czasopiśmie branżowych oraz dziennikach o zasięgu ogólnopolskim, co przyczynia się do promowania w nieszablony sposób kultury, tj. poprzez łączenie promocji z działalnością komercyjną.

Wśród kilkuset małopolskich oficyn na szczególną uwagę zasługują wydawnictwa o znaczącym dorobku i wieloletnich tradycjach, przede wszystkim: Wydawnictwo Literackie, Społeczny Instytut Wydawniczy „Znak”, Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, Polskie Wydawnictwo Muzyczne, oddział Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, oddziały Państwowego Wydawnictwa Naukowego i Wydawnictwa Prasowego. Większość małopolskich wydawnictw to podmioty prywatne; jednak znaczny odsetek oficyn stanowią wydawnictwa religijne i naukowe.

W strukturze oferty wydawniczej dominują wydawnictwa naukowe (ok. 38% tytułów) oraz popularne (32,5% tytułów), wyraźnie dystansując literaturę piękną ogółem (20%); w tej ostatniej przeważają wydawnictwa dla dorosłych (14% ogółu tytułów). Jednakże wspomniane wydawnictwa naukowe są zwykle niskonakładowe (zaledwie 10% udziału w całej puli nakładów), natomiast pod tym względem dominują wydawnictwa popularne (43,5%) i literatura piękna ogółem (39%). Co ciekawe, co szósty (17%) wydany egzemplarz reprezentuje literaturę piękną dla dzieci (mimo, że stanowi ona niespełna 6% pod względem liczby tytułów). Zestawienie ilościowe zawiera tabela nr 50.

Tabela 50. Książki według typu w latach 2006–2009

Wyszczególnienie	2006		2007		2008		2009	
	tytuły	nakład w tys. egz.	tytuły	nakład w tys. egz.	tytuły	nakład w tys. egz.	tytuły	nakład w tys. egz.
Ogółem	3616	7676,7	3266	6005,4	3335	5739,4	3475	6576,7
Wydawnictwa naukowe	1427	818,0	1227	744,4	1329	680,0	1318	658,1
Podręczniki szkół wyższych	224	159,9	174	107,7	154	97,3	160	87,3
Wydawnictwa zawodowe	195	277,5	96	131,5	109	143,2	125	165,3
Podręczniki szkolne	147	1186,0	84	686,0	63	294,2	38	247,5
Wydawnictwa popularne	962	3034,6	1007	2292,3	1030	2562,9	1131	2861,3
Literatura piękna dla dorosłych	447	960,0	467	1136,9	474	1244,3	499	1424,5
Literatura piękna dla dzieci	214	1140,7	211	906,6	176	716,6	204	1132,7
Literatura piękna ogółem	661	2100,7	678	2043,5	650	1960,9	703	2557,2

Źródło: Biblioteka Narodowa

W bardziej rozbudowanym układzie tematycznym wydanych książek w 2009 r. nie zażyły większe zmiany. Nadal wyróżniały się dwie kategorie: tematyka religijna i teologiczna (21% ogółu tytułów i 22% nakładów) oraz teksty literackie (20% tytułów, ale aż 39% nakładów). Mniej popularne były książki o tematyce historycznej (8%), poświęcone szkolnictwu i doksztalcaniu nauczycieli (5,5%), inżynierii, technice etc. (ok. 5%) oraz polityce i ekonomii (4%). Najmniejsze zainteresowanie wydawców budziły takie kategorie tematyczne jak sztuka i nauka wojskowa, matematyka, etnografia i antropologia kultury, gry i sporty; w ich przypadku wydano zaledwie po kilkanaście tytułów. Odpowiednie dane ilościowe zamieszczono w tabeli 51.

Tabela 51. Książki według treści w roku 2005 oraz w latach 2007–2009

Wyszczególnienie	2005		2007		2008		2009	
	tytuły	nakład w tys. egz.	tytuły	nakład w tys. egz.	tytuły	nakład w tys. egz.	tytuły	nakład w tys. egz.
Ogółem	3017	10296,0	3266	6005,4	3335	5739,4	3475	6576,7
Dział ogólny	52	1558,8	63	47,9	71	55,4	64	51,3
Filozofia. Psychologia	134	175,6	152	185,3	141	165,0	118	179,9
Religia. Teologia	552	1484,0	664	1101,7	732	1156,9	734	1474,7
Socjologia. Statystyka	75	71,1	104	102,8	117	75,4	107	60,8
Polityka. Ekonomia	131	130,5	128	84,9	156	120,3	148	140,7
Prawo. Administracja publiczna. Pomoc i opieka socjalna. Ubezpieczenia	216	259,4	110	117,9	54	51,4	74	77,3
Sztuka i nauka wojskowa	4	3,8	11	18,1	6	9,0	11	7,6
Szkolnictwo. Doksztalcanie nauczycieli	151	144,3	162	124,1	136	87,7	192	125
Etnografia, antropologia kultury	4	6,8	10	12,8	20	28,9	15	23,2
Filologia, języki, językoznawstwo	124	303,3	100	230,1	147	279,4	73	95,3
Matematyka	28	41,7	23	32,1	23	13,8	11	9,9
Nauki przyrodnicze	116	151,7	123	422,4	128	172,9	113	76,9
Nauki medyczne. Zdrowie publiczne	75	72,9	76	82,6	83	133,1	126	208,8
Inżynieria. Technika. Przemysł. Handel i rzemiosło	85	33,6	117	59,5	114	42,4	162	73,7
Rolnictwo, leśnictwo, hodowla, łowiectwo, rybołówstwo	8	3,7	31	27,3	46	59,6	36	53,1
Gospodarstwo domowe	5	18,7	9	131,5	6	19,0	32	199,4
Zarządzenie. Administracja i organizacja	57	33,0	53	35,0	49	44,6	31	20,1
Planowanie przestrzenne. Urbanistyka. Architektura	57	63,2	92	139,4	83	93,0	94	112,8
Sztuki plastyczne i grafika. Fotografia	33	43,4	46	54,3	46	63,4	54	77,5
Muzyka. Widowisko. Teatr. Film i kino	55	99,0	62	248,2	63	72,1	68	14,6
Gry i sport	9	24,4	14	17,6	14	16,5	18	14,0
Historia literatury i krytyka literacka	119	159,2	121	186,8	125	187,7	100	166,1
Teksty literackie	673	4853,2	678	2043,5	650	1960,9	703	2577,2
Geografia	94	225,0	75	149,6	50	86,8	103	204,9
Historia, biografie	160	335,7	242	350,0	275	744,2	288	461,9

Źródło: Biblioteka Narodowa

Według danych Biblioteki Narodowej w Polsce w 2008 r. (brak nowszych danych w Roczniku Statystycznym) ukazywało się ponad 6,5 tys. gazet i czasopism (w skali ogólnopolskiej przybywa po około 200 tytułów rocznie). Na Małopolskę przypada niespełna 11% wydawanych tytułów, przy czym ich liczba wzrosła z 713 (2008) do 736 tytułów (2009). Spośród niespełna 50 tytułów gazet ukazujących się częściej niż 1 raz w tygodniu tylko dwie („Dziennik Polski” i „Polska Gazeta Krakowska” – o łącznym nakładzie jednorazowym 102,4 tys. egz.) ukazują się w Małopolsce. Zatem cała reszta oferty prasowej to czasopisma. W ich strukturze zdecydowanie dominują periodyki ukazujące się stosunkowo rzadko: aż $\frac{3}{5}$ oferty pojawia się na rynku, co najwyżej, raz na kwartał. Z drugiej strony – tygodników i dwutygodników jest zaledwie po kilkanaście (łącznie stanowią nieco ponad 3% tytułów małopolskich). Co trzeci tytuł wychodzi w cyklu miesięcznym (24%) lub dwumiesięcznym (10%).

Tabela 52. Gazety i czasopisma w Małopolsce w latach 2008–2009 według częstości ukazywania się i łącznego jednorazowego nakładu (przeciętnego) w tys. egz.

Wyszczególnienie	2008		2009	
	tytuły	łączny jednorazowy nakład (przeciętny) w tys. egz.	tytuły	łączny jednorazowy nakład (przeciętny) w tys. egz.
Ogółem	713	3107,1	736	3355,4
7–2 razy na tydzień	2	109,3	2	102,4
Tygodniki	12	443,8	11	375,4
Dwutygodniki	13	227,6	13	221,2
Miesięczniki	170	1309,5	176	1611,8
Dwumiesięczniki	64	179,5	72	186,1
Kwartalniki	201	541,4	199	528,7
Półroczniki	57	46,7	64	42,0
Roczniki	92	73,6	90	53,3
Nieregularne	102	175,7	109	234,5

Źródło: Biblioteka Narodowa

Przewaga pism o niskiej periodyczności sugeruje, że chodzi o tytuły o tematyce naukowej i fachowej. Potwierdzają to dane z tabel 53 i 54: 37% tytułów zaliczono do kategorii czasopism naukowych (w tym 69 tytułów to kwartalniki, 44 – półroczniki, 68 – roczniki, a 71 ukazuje się nieregularnie), dalsze zaś 11,5% to pisma środowisk zawodowych (tu znajdujemy sporo miesięczników i kwartalników). Drugą połowę oferty prasowej w naszym regionie zdominowały pisma zakwalifikowane jako „ogólne” (281 tytułów, tzn. 38% ogółu) oraz „oficjalne” (57 tytułów, tj. niespełna 8%).

Tabela 53. Wydawnictwa periodyczne (czasopisma) według treści w 2009 r.

Wyszczególnienie	2008	2009									
		Ogółem	7-2 razy w tyg.	Tygodniki	Dwutygodniki	Miesięczniki	Dwumiesięczniki	Kwartalniki	Półroczniki	Roczniki	Nieregularne
Dział ogólny	46	55	0	1	1	4	0	10	8	19	12
Filozofia. Psychologia	18	22	0	0	0	0	0	5	5	5	7
Religia. Teologia	97	96	0	2	1	30	16	25	8	6	8
Socjologia. Statystyka	135	144	0	5	5	63	15	38	2	4	12
Polityka. Ekonomia	55	57	0	0	5	16	2	15	3	5	11
Prawo. Administracja publiczna. Pomoc i opieka socjalna. Ubezpieczenia	33	28	0	0	0	11	2	9	0	4	2
Sztuka i nauka wojskowa	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Szkolnictwo. Doksztalcenie nauczycieli.	44	41	0	0	0	11	7	11	2	2	8
Handel. Łączność. Transport. Turystyka.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Etnografia. Antropologia kultury	5	6	0	0	0	1	0	2	0	2	1
Filologia. Języki. Językoznawstwo.	17	16	0	0	0	0	1	1	2	8	4
Matematyka	6	5	0	0	0	0	0	1	0	2	2
Nauki Przyrodnicze	39	43	0	0	0	2	1	15	9	7	9
Nauki medyczne. Zdrowie publiczne	53	54	0	0	0	8	12	24	5	1	4
Inżynieria. Technika. Przemysł. Handel i rzemiosło	41	47	0	0	0	7	9	20	4	3	4
Rolnictwo. Leśnictwo. Hodowla. Łowiectwo. Rybołówstwo	26	2	0	0	1	5	2	3	4	4	1
Gospodarstwo domowe	0	2	0	0	0	1	0	1	0	0	0
Zarządzanie. Administracja i organizacja	17	15	0	0	0	6	2	4	2	1	0
Planowanie przestrzenne. Urbanistyka. Architektura	10	10	0	0	0	1	0	4	0	2	3
Sztuki plastyczne i grafika. Fotografia	4	4	0	0	0	1	0	2	0	0	1
Muzyka. Widowiska. Teatr. Film i kino	7	6	0	0	0	2	1	0	1	0	2
Gry i sport.	17	14	0	0	0	5	0	3	2	3	1
Historia literatury i krytyka literacka	6	5	0	0	0	0	1	0	2	1	1
Teksty literackie	8	4	0	2	0	0	1	0	1	0	0
Geografia	3	5	0	0	0	0	0	0	1	0	4
Historia. Biografie	21	33	0	0	0	1	0	6	4	10	12
Ogółem	710	733	0	10	13	176	72	199	64	90	100

Źródło: Biblioteka Narodowa

Tabela 54. Gazety i czasopisma według typów w 2009 r.

Wyszczególnienie	2008	2009										
		Ogółem	7-4 razy w tyg.	3-2 razy w tyg.	Tygodniki	Dwutygodniki	Miesięczniki	Dwumiesięczniki	Kwartalniki	Półroczniki	Roczniki	Nieregularne
Ogółem	713	736	2	0	11	13	176	72	199	64	90	109
gazety informacji ogólnej	3	3	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0
czasopisma razem	710	733	0	0	10	13	176	72	199	64	90	109
naukowe	258	274	0	0	0	0	7	15	69	44	68	71
zawodowe	96	85	0	0	0	4	32	9	32	5	2	1
informacyjne	22	22	0	0	0	0	3	2	6	2	6	3
ogólne	262	281	0	0	8	8	124	35	71	6	8	21
młodzieżowe	9	11	0	0	2	1	2	2	3	0	0	1
urzędowe	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
oficjalne	61	57	0	0	0	0	7	9	18	7	6	10
dla odbiorcy zagranicznego	1	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1

Źródło: Biblioteka Narodowa

Tabela 55. Objętość (globalna liczba arkuszy druku) gazet i czasopism według typów w 2009 r.

Wyszczególnienie	2008	2009										
		Ogółem	7-4 razy w tyg.	Tygodniki	Dwutygodniki	Miesięczniki	Dwumiesięczniki	Kwartalniki	Półroczniki	Roczniki	Nieregularne	
Ogółem	35290,7	36905,2	2989,0	2946,2	3281,3	8847,6	2704,7	4721,0	1728,5	2497,1	7189,8	
gazety informacji ogólnej	4443,8	3665,0	2989,0	676,0	0	0	0	0	0	0	0	
czasopisma razem	30846,9	33240,2	0	2270,2	3281,3	8847,6	2704,7	4721,0	1728,5	2497,1	7189,8	
naukowe	10150,5	10874,9	0	0	0	1089,8	11167,7	2599,0	1530,8	2053,8	2433,8	
zawodowe	4151,5	6011,8	0	0	2639,3	2229,3	386,1	666,4	49,3	23,5	17,8	
informacyjne	644,1	578,8	0	0	0	206,1	25,2	112,7	21,4	161,9	51,5	
ogólne	10104,1	10226,5	0	2134,3	552,2	5025,5	920,4	1094,4	59,3	182,4	258,0	
młodzieżowe	274,5	303,6	0	135,9	89,7	26,2	27,0	22,8	0	0	2,0	
urzędowe	4445,0	4280,0	0	0	0	0	0	0	0	0	4280,0	
oficjalne	1011,2	894,6	0	0	0	204,7	178,3	225,7	67,7	75,5	142,7	
dla odbiorcy zagr.	66,0	70,0	0	0	0	66,0	0	0	0	0	4,0	

Źródło: Biblioteka Narodowa

Jedynie 3% oferty (22 tytuły) reprezentuje kategorię pism informacyjnych, co na tle innych regionów jest wynikiem skromnym, świadczącym o niedorozwoju prasy ogólnoinformacyjnej. Małopolska jest, jak się wydaje (i zapewne nietrudno byłoby to udowodnić) regionem o niewykorzystanych możliwościach prasy stanowiącej tkankę systemu komunikowania się na poziomie lokalnym – tygodników i dwutygodników lokalnych. Tylko tarnowski tygodnik „TEMI” ukazuje się w skali kilku powiatów; nieco szerszy zasięg mają też „Tygodnik Podhalański” i tygodnik „Przełom” (pow. chrzanowski); w Nowej Hucie popularny jest Tygodnik Nowohucki „Głos”. Tę funkcję starają się spełniać, w ograniczonym zakresie, miesięczniki i dwumiesięczniki lokalne. Na przykład od 2008 r. ukazuje się „Sądecznanin” – miesięcznik niezależny – pismo o ambicjach publicystycznych zorientowanych na problemy społeczno-polityczne i funkcjonowanie samorządów na Ziemi Sądeckiej.

Tematyka czasopism jest do pewnego stopnia zbieżna z przedstawioną ofertą książek, choć, jak wspomniano, wyższy jest odsetek czasopism naukowych i fachowych. Najwięcej tytułów branżowych mieści się w kategorii socjologia i statystyka (144), religia i teologia (96), polityka i ekonomia (57), nauki medyczne i zdrowie (54) oraz inżynieria i technika (47).

Rynek małopolskich mediów dopełniają nadawcy radiowi i telewizyjni (ok. 30 koncesjonowanych podmiotów). W samym Krakowie na paśmie UKF nadaje około 20 stacji. Ma tu swą siedzibę największa (pod względem udziału w rynku) stacja komercyjna w Polsce – Radio RMF FM. Jej właściciel – Grupa RMF FM (d. Broker FM) jest jedną z czterech grup radiowych dzielących między siebie rynek radiowy (w jej składzie działa ponadregionalne radio RMF Classic oraz dwie lokalne stacje z sieci RMF Maxxx: w Krakowie oraz Nowym Sączu; stacja sądecka działa od stycznia 2009 r. w miejsce dawnego Radia Galicja Krynica/Nowy Sącz). Ich konkurencję stanowią w Małopolsce stacje Grupy Radiowej Agora (ponadregionalne Radio TOK FM, zsielowane Radio Złote Przeboje Wanda, 103,8 Roxy FM), stacje Grupy Eurozet (oprócz ogólnopolskiego Radia Zet – także ponadregionalna sieć Chilli Zet i zsielowane: Radio Planeta FM Kraków oraz Antyradio), a wreszcie stacje Grupy ZPR/Time (ponadregionalna Eska Rock, lokalne stacje z sieci Eska: Eska Kraków, Eska Tarnów oraz Eska Małopolska; ta ostatnia na bazie koncesji w Bochni i Nowym Sączu). Do tej ostatniej grupy należało także w 2009 r. katolickie Radio Vox FM Kraków (w 2010 r. połączone z inną siecią katolicką – Radiem Plus). Jedynie nieliczne stacje lokalne, głównie poza Krakowem, zaliczymy do tzw. stacji niezależnych – nie związanych z żadną z wymienionych dużych grup nadawców. Jedyną krakowską stacją komercyjną jest tu Radio Alfa, a z kolei w regionie – zakopiańskie Radio Alex. Stosunkowo mocną pozycję ma RDN Małopolska – katolicka rozgłośnia diecezji tarnowskiej. W zachodniej części województwa nadają rozgłośnie Anioł Beskidów (diec. żywiecka) oraz Radio CCM w Oświęcimiu (ewangelickie – nadające muzykę chrześcijańską); w Skomielnej Czarnej działa natomiast jedyne radio parafialne – Ain Karim. Rok 2009 przyniósł przełom w nader powikłanej historii jedynej krakowskiej rozgłośni akademickiej (niegdyś – Radio Rak lub Żak), która po kilku latach uzależnienia od Grupy Time (eX FM, Eska rock, Luzzz) w połowie tegoż roku wróciła do pierwotnego statusu jako Radiofonia 100,5. Trudno zinwentaryzować stacje działające wyłącznie w Internecie o charakterze bardziej amatorskim; jedną z najstarszych i bardziej znanych jest krakowskie Radio bez Kitu. Na podkreślenie zasługuje także regionalny operator publiczny: Radio Kraków „Małopolska”, którego dzieje rozpoczęły się w 1927 r.

Uboższy jest rynek usług telewizyjnych, na którym działają jedynie lokalne oddziały TVP i TVN (TVN24) oraz kilka sieci kablowych funkcjonujących zwłaszcza w miastach i dużych osiedlach (krajowi potentaci działający na rynku krakowskim to UPC oraz Aster; spore wpływy na Ziemi Tarnowskiej ma Małopolska Telewizja Kablowa S.Tar, w Nowym Sączu zaś – Regionalna Telewizja Kablowa RTK). Kilku lokalnych operatorów kablowych (np. w Oświęcimiu, Nowym Targu, Chrzanowie) ma koncesję na nadawanie własnego programu lokalnego, ale wykorzystują ją (z wyjątkiem operatora oświęcim-

skiego) w skromnym zakresie, produkując od 1 do kilku godzin programu lokalnego w skali tygodnia (powtarzanego wielokrotnie).

Dopełnieniem obrazu rynku medialnego są portale internetowe, które *de facto* pełnią funkcję mediów informacyjnych. Ten segment usług informacyjnych jest w Małopolsce szczególnie mocno rozwinięty – w Krakowie działają bowiem dwa ogólnopolskie portale o ugruntowanej pozycji – Onet.pl i Interia.pl.

ROZDZIAŁ 6.

PRZEDSIĘWZIĘCIA KULTURALNE, KTÓRE UZYSKAŁY WSPARCIE FINANSOWE Z BUDŻETÓW: WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO I GMINY MIEJSKIEJ KRAKÓW W RAMACH OTWARTYCH KONKURSÓW OFERT NA REALIZACJĘ ZADAŃ PUBLICZNYCH Z DZIEDZINY KULTURY W 2009 R.

6.1. Przedsięwzięcia dofinansowane przez Gminę Miejską Kraków w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych gminy w dziedzinie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji

W 2009 r. w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych gminy miejskiej Kraków w dziedzinie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji dofinansowano realizację 33 zadań wzbogacających ofertę kulturalną gminy. Zadania te zostały wybrane spośród 131 ofert nadesłanych przez organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego. Wśród zadań dofinansowanych znalazły się:

Teatr im. Juliusza Słowackiego, KRAKOWSKI SALON POEZJI – cykliczny projekt czytania poezji

Krakowski Salon Poezji, realizowany od 2002 r. z inicjatywy Anny Dymnej, szybko stał się cenionym i lubianym wydarzeniem, stał się wzorem dla innych tego typu inicjatyw w Polsce i zagranicą. W roku 2009 gmina miejska Kraków dofinansowała spotkania odbywające się w okresie od kwietnia do grudnia. W tym czasie odbyły 23 Salony. Wystąpili m.in. Anna Polony, Jerzy Trela, Mariusz Benoit, Marian Dziędziel, Krzysztof Globisz, Dorota Segda, Jerzy Nowak, Edyta Jungowska. Odbyły się Salony poświęcone konkretnym poetom takim jak: J. Słowacki, T. S. Eliot, E. Tkaczyszyn-Dycki, W. Szymborska, A. A. Milne, M. Cwietajewa. Odbyły się także spotkania z okazji Dnia Dziecka, Zaduszek i Bożego Narodzenia. Poezji towarzyszyła muzyka w wykonaniu: Stefana Błaszczyńskiego, Konrada Mastyły, Haliny Jarczyk, Leszka Wójtowicza, Jacka Hołubowskiego.

Termin realizacji: niedziele 2009 r.

Kwota udzielonej dotacji: 10.000,00 zł

Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich – popularyzacja kultury kresowej na terenie Gminy Miejskiej Kraków

W ramach przedsięwzięcia realizowane są spotkania, prelekcje i wydawany jest kwartalnik *Cracovia-Leopolis*. W roku 2009 wydano cztery numery kwartalnika oraz suplement do nr 1, książkę pt. *Leopolis ubique praesens* z wyborem tekstów z kwartalnika *Cracovia-Leopolis*.

Termin realizacji: cały rok, czasopismo kwartalnik

Kwota udzielonej dotacji: 20.000,00 zł

Fundacja Piosenkarnia Anny Treter, KOROWÓD – FESTIWAL TWÓRCZOŚCI IM. MARKA GRECHUTY

Podczas festiwalu zaprezentowano dorobek artystyczny Marka Grechuty oraz innych wybitnych przedstawicieli kultury Krakowa. W ramach przedsięwzięcia odbył się konkurs na interpretację piosenek Marka Grechuty, koncert galowy laureatów w Operze Krakowskiej, wystawa pt. *Marek Grechuta – życie artysty* oraz koncerty towarzyszące. Laureaci konkursu wystąpili u boku znanych wykonawców polskiej estrady, m.in.:

Krystyny Prońko, Zbigniewa Wodeckiego i Jacka Zielińskiego. Wokalistom towarzyszył zespół ANAWA w składzie, w jakim koncertował z Markiem Grechutą przez ostatnich 10 lat jego pracy estradowej.

Termin realizacji: 26 września–10 października

Kwota udzielonej dotacji: 100.000,00 zł. Zadanie otrzymało również dofinansowanie z budżetu WM w wysokości 40.000,00 zł w ramach I edycji konkursu pn. Mecenat Małopolski.

Krakowska Fundacja Filmowa – 49. KRAKOWSKI FESTIWAL FILMOWY

Krótkie filmy fabularne, filmy dokumentalne i animowane prezentowano w trzech różnych kategoriach: polski film krótkometrażowy, międzynarodowy film krótkometrażowy oraz długometrażowy film dokumentalny. Nagrodę Specjalną Festiwalu, Smoka Smoków, za całokształt twórczości otrzymał Jerzy Kucia, jeden z najbardziej uznanych na świecie twórców filmów animowanych, reżyser, scenarzysta, producent, pedagog, grafik i malarz. W programie Festiwalu uwzględniono również przegląd filmów Jerzego Kuci, pokazy filmów jego uczniów oraz dyskusję między laureatem i twórcami ścieżek dźwiękowych do jego filmów na temat związku obrazu z dźwiękami. Z okazji 40. rocznicy śmierci Krzysztofa Komedy organizatorzy Festiwalu przygotowali pokazy filmów z muzyką artysty. Rozwijający się z roku na rok Festiwal wciąż rozbudowuje ofertę skierowaną do środowiska branżowego. Jedną z festiwalowych imprez były Krakowskie Targi Filmowe – jedna z nielicznych w tej części Europy imprez, gdzie promuje się filmy krótkometrażowe, animowane i dokumentalne.

Termin realizacji: 29 maja–4 czerwca

Kwota udzielonej dotacji: 280.000,00 zł. Zadanie otrzymało również dofinansowanie z budżetu WM w wysokości 50.000,00 zł w ramach I edycji konkursu pn. Mecenat Małopolski.

Stowarzyszenie Festiwal Kultury Żydowskiej – 19. FESTIWAL KULTURY ŻYDOWSKIEJ W KRAKOWIE

Festiwal ma na celu przywracanie i utrwalanie pamięci o świecie żydowskiej kultury, głównie tej, która przez wieki tworzona była na ziemiach polskich. Festiwal pokazuje kulturę żydowską w całej jej różnorodności. Podczas 9 dni Festiwalu zrealizowano 202 różnorodne projekty. W programie festiwalu znalazły się zarówno koncerty muzyczne, jak i spektakle, wystawy, wykłady i warsztaty. Po raz pierwszy w programie festiwalu znalazły się wycieczki, m.in.: *Żydowski Kraków* oraz *Z wizytą u cadyka* w Lelowie, Bobowej i Nowym Sączu oraz Oświęcimiu i Chrzanowie. Zwieńczeniem festiwalu był koncert *Szalom na Szerokiej* w sobotę 4 lipca, podczas którego wystąpiło 11 zespołów, a ul. Szeroka przekształciła się w największą na świecie scenę muzyki żydowskiej.

Termin realizacji: 27 czerwca–5 lipca

Kwota udzielonej dotacji: 590.800,00 zł. Zadanie otrzymało również dofinansowanie z budżetu WM w wysokości 90.000,00 zł w ramach I edycji konkursu pn. Mecenat Małopolski.

Stowarzyszenie Przyjaciół Piwnicy Pod Baranami Klub 40 – XIV LETNI FESTIWAL JAZZOWY W PIWNICY POD BARANAMI

Festiwal rozpoczął się *Paradą Nowoorleańską*. Koncerty festiwalowe odbywały się m.in. w Piwnicy Pod Baranami (*Gwiazdy jazzu polskiego*), w Operze Krakowskiej (*Artists in residence i gwiazdy*), w Centrum Manggha, na dziedzińcu Radia Kraków oraz w kilkunastu innych miejscach: klubach, kawiarniach i galeriach. Łącznie zrealizowano ponad 100 koncertów, na których wystąpiło ok. 260 artystów. Tradycyjnie podczas Festiwalu przyznano nagrodę *Jazzowego Baranka*. Nagroda jest przyznawana wybitnym artystom jazzowym związanym z historią jazzu w Krakowie i Piwnicy Pod Baranami. W roku 2009 nagrodę otrzymał Roman „Gucio” Dyląg.

Termin realizacji: 5–31 lipca

Kwota udzielonej dotacji: 150.000,00 zł

Rozstaje: u zbiegu kultur i tradycji. Stowarzyszenie – ROZSTAJE 2009. 11. Festiwal Muzyki Tradycyjnej

Podczas jedenastej edycji festiwalu odbył się m.in. wspólny koncert jamajskich rastafarian – światowej gwiazdy roots reggae Twinkle Brothers i kapeli podhalańskiej Trebunie-Tutki. Kolejną odsłoną muzyki Podhala był koncert Sebastiana Karpiela-Bułecki z zespołem „Zakopower”. Fanom tradycyjnego brzmienia muzyki romskiej z Węgier zadedykowano koncert Romengo i Moniki Lakatos, a miłośnikom muzyki polskiej i słowiańskiej koncert slowinska.art.pl. W Filharmonii im. K. Szymanowskiego w Krakowie odbył się koncert Bester Quartet, jednego z najciekawszych zespołów współczesnej awangardy oraz Dhafera Youssefa – pieśniarza i wirtuoza lutni arabskiej. W ciągu pięciu dni „warsztatowych” odbyły się: Wyszechradzki Dom Tańca (22–26 lipca) – cykl warsztatów tańców tradycyjnych Europy Środkowej prowadzony z udziałem muzyków i tancerzy z Węgier, Słowacji, Moraw i Polski oraz Szkoła na Rozstajach (22–24 lipca) – cykl warsztatów dla skrzypków – amatorów: Muzyka Podhala i Muzyka Mazowska, prowadzony przez praktyków i znawców tematu: Krzysztofa Trebunię-Tutkę i Janusza Prusinowskiego.

Termin realizacji: 22–26 lipca

Kwota udzielonej dotacji: 150.000,00 zł. Zadanie otrzymało również dofinansowanie z budżetu WM w wysokości 35.000,00 zł w ramach I edycji konkursu pn. Mecenat Małopolski.

Stowarzyszenie „Piwnica Świętego Norberta” – Krakus – spektakl teatralny – inscenizacja dramatu C.K. Norwida w 30. rocznicę I Pielgrzymki Jana Pawła II do Ojczyzny

Widowisko *Krakus* powstało w związku z 30. rocznicą pierwszej wizyty Jana Pawła II w Polsce. Oparte zostało na dramacie *Krakus* C.K. Norwida, którego teksty oraz wiersze Karola Wojtyły z czasów młodości tworzyły oś główną widowiska. W przedsięwzięciu, którego scenariusz akceptował za życia jeszcze sam Papież, udział wzięli artyści Piwnicy św. Norberta we współpracy z baletem dworskim Cracovia Danza, przy udziale kwartetu smyczkowego i chóru EDUKATUS Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie pod dyrekcją prof. Adama Korzeniowskiego. Adaptacja i reżyseria: Andrzej Róg, aktor Teatru STU w Krakowie. Spektakl zaprezentowano w Teatrze Lalki, Maski i Aktora *Groteska*.

Termin realizacji: 10 czerwca

Kwota udzielonej dotacji: 20.000,00 zł. Zadanie otrzymało również dofinansowanie z budżetu WM w wysokości 32.000,00 zł w ramach I edycji konkursu pn. Mecenat Małopolski.

Fundacja Pomocy Artystom Polskim „Czardasz” – Cykl koncertów promujących laureatów Trzeciego Ogólnopolskiego Konkursu Wykonawstwa Muzyki Operetkowej i Musicalowej im. Iwony Borowickiej

W ramach przedsięwzięcia zorganizowano siedem koncertów. Gmina Miejska Kraków partycypowała w realizacji dwóch: *Kraków miasto miłości* oraz *Operetka pod choinkę*. Wystąpili uczestnicy Trzeciego Ogólnopolskiego Konkursu Wykonawstwa Muzyki Operetkowej i Musicalowej im. Iwony Borowickiej, m.in.: Bogumiła Dziel-Wawrowska – laureatka, oraz Andrzej Wisniewski – laureat, oraz Sylwia Strugińska – wyróżniona. Ponadto wystąpili: Tomasz Kuk – tenor, Jakub Oczkowski – tenor, oraz Jarosław Kitala – baryton. Artystom na fortepianie akompaniowała Małgorzata Westrych. Koncerty prowadzili: Ewa Warta-Śmietana i Jacek Chodorowski.

Termin realizacji: 26 czerwca i 4 grudnia

Kwota udzielonej dotacji: 10.000,00 zł. Zadanie otrzymało również dofinansowanie z budżetu WM w wysokości 20.000,00 zł w ramach III edycji konkursu pn. Mecenat Małopolski.

Stowarzyszenie Kultury Akademickiej Instytut Sztuki – XIII MIĘDZYNARODOWY KONKURS WSPÓŁCZESNEJ MUZYKI KAMERALNEJ

Konkurs odbywa się od 1997 r. Jego głównym celem jest promowanie młodych, utalentowanych muzyków oraz popularyzacja polskiej muzyki współczesnej. Uczestnikami konkursu mogą być młodzi muzycy, którzy nie ukończyli 30 lat. Repertuar stanowią dwa dowolnie wybrane utwory współczesne, w tym jeden kompozytora polskiego. W 2009 r. międzynarodowe jury obradowało w siedmioosobowym składzie pod przewodnictwem Jana Pilcha. Do konkursu zakwalifikowano 46 zespołów i solistów. Oceniani byli w trzech kategoriach: solistów – 17 artystów, duetów – 18 zespołów oraz tria, kwartety i kwintety – 11 zespołów. W kategorii solistów zwyciężyła Barbara Drązkowska (Polska – fortepian), w kategorii dueatów – Akino Kamiya (perkusja) i Yoko Kojiri (fortepian) tworzące japoński duet Duo L'Iris, w kategorii kwartetów: Fluegelschlag Quartett: Barbara Rieder (Niemcy – fortepian), Sebastian Bartmann (Niemcy – fortepian), Akos Nagy (Węgry – perkusja), Claudius Heizelmann (Niemcy – perkusja).

Termin realizacji: 19–23 sierpnia

Kwota udzielonej dotacji: 50.000,00 zł. Zadanie otrzymało również dofinansowanie z budżetu WM w wysokości 50.000,00 zł w ramach I edycji konkursu pn. Mecenat Małopolski.

Stowarzyszenie Kultury Akademickiej Instytut Sztuki – 45. STUDENCKI FESTIWAL PIOSENKI

Studencki Festiwal Piosenki to festiwal o charakterze konkursu piosenki, jest organizowany od roku 1962. Festiwal jest imprezą o dużym znaczeniu, a zdobycie nagrody to szczególne wyróżnienie, które nierzadko otwiera laureatom drogę do dalszej kariery estradowej. W 2009 r. w konkursie wzięło udział 51 artystów z całego kraju. Przesłuchania odbywały się w dniach 14–16 października. Uczestników konkursu oceniało jury w składzie: Ewa Kornecka, Joanna Lewandowska-Zbudniewek, Janusz Grzywacz, Zygmunt Konieczny, Marcin Kydryński, Jan Poprawa, Mieczysław Szcześniak, Marek Tercz, Grzegorz Tomczak i Jan Wołek. Jury przyznało pierwszą nagrodę Łukaszowi Jemioli, który otrzymał również nagrodę dziennikarzy. Wyróżnienie i Nagrodę im. Wojtka Bellona dla śpiewających autorów zdobyła Monika Parczyńska, a prestiżową Nagrodą im. Marka Grechuty został uhonorowany Marcin Różycki.

Termin realizacji: 12–18 października

Kwota udzielonej dotacji: 300.000,00 zł. Zadanie otrzymało również dofinansowanie z budżetu WM w wysokości 50.000,00 zł w ramach III edycji konkursu pn. Mecenat Małopolski.

Stowarzyszenie Artystyczne Muzyki Centrum – Festiwal Audio Art

Festiwal prezentuje muzykę współczesną, m.in. łączy elementy sztuki performance, instalacji interaktywnych oraz sztuki wideo. Głównym bohaterem festiwalu w roku 2009 był Bogusław Schaeffer – w roku swego jubileuszu 80-lecia urodzin. W Salonie EMPIK w Rynku Gł. 5 otwarta została instalacja IterEter, sterowana przez interaktywny instrument ISA Harp Petera Sycha. W Galerii Sztuki Współczesnej „Bunkier Sztuki” zaprezentowano m.in. instalację *Betty Blue* Miłosza Łuczyńskiego, instalację *Directions* Darka Makaruka oraz *De[Re]Konstrukcja* Grzegorza G. Zgrai z Brunszwiku i powiązany z nią interaktywny performance audiowizualny Christiana Yun-Song Meyerholza. Pozostałe imprezy Festiwalu odbyły się w Akademii Muzycznej w Krakowie. Finał festiwalu w Sali Koncertowej Akademii Muzycznej zawierał wykonanie dwóch projektów Bogusława Schaeffera. *Multimedialne coś* dla trójki aktorów i pianisty (kompozytor) oraz *Pilch Music Quartet* do filmu Longina Szmyda w wykonaniu kwartetu Muzyki Centrum: Bogusław Schaeffer, Jan Pilch, Marek Chołoniewski i Jan Cielecki. Ogółem w czasie festiwalu odbyło się 87 imprez artystycznych.

Termin realizacji: 20–29 listopada

Kwota udzielonej dotacji: 20.000,00 zł

Stowarzyszenie Rotunda – 34. KRAKOWSKIE REMINISCENCJE TEATRALNE – MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL TEATRALNY

W roku 2009 *Reminiscencje Teatralne* odbyły się pod hasłem: *wielogłos-współbrzmienie*. Wydarzenia festiwalowe podzielone zostały na dwa nurty. Z jednej strony ukazano funkcjonowanie muzyki w teatrze, jej obecności na scenie i różnorodnym stylem jej wykorzystania. Z drugiej strony – zaprezentowano funkcjonowanie i metody pracy zaproszonych zespołów teatralnych: Anocompany&Co, Needcompany i Victoria. W roku 2009 na festiwalu przedstawiono pięć spektakli z Polski i osiem prezentacji z zagranicy (Niemcy, Belgia, Węgry), m.in. dwa znakomite przedstawienia z Belgii – wybitnego reżysera Jana Lauwersa (Needcompany) oraz Lies Pauwels (Teatr Victoria z Gandawy), węgierski spektakl Kornela Mundruczo (Projekt Frankenstein).

Termin realizacji: 20–26 kwietnia

Kwota udzielonej dotacji: 200.000,00 zł. Zadanie otrzymało również dofinansowanie z budżetu WM w wysokości 25.000,00 zł, w ramach I edycji konkursu pn. Mecenat Małopolski.

Stowarzyszenie Rotunda – 16. MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL FILMOWY ETIUDA & ANIMA 2009

Po obejrzeniu 39 filmów zgłoszonych do konkursu, jury konkursu Etiuda pod kierownictwem Filipa Bajona przyznało Grand Prix Festiwalu, Złotego Dinozaura, Dragomirowi Szolewowi z Bułgarii za film *Pośrednik*. W konkursie ANIMA Grand Prix Festiwalu – Złotego Jabberwocky, otrzymał Rémi Durin z Francji za film *Tak blisko*. Podczas festiwalu odbyły się pokazy krótkometrażowej animacji i etiud autorów z całego świata, produkcji profesjonalnych, studenckich i niezależnych. Projekcje konkursowe, warsztaty animowane, reżyserskie, scenariuszowe, operatorskie i montażowe, panele dyskusyjne (*Miejsce animacji użytkowej w pejzażu kultury audiowizualnej początku nowego stulecia*), imprezy towarzyszące (m.in. *10 najlepszych holenderskich filmów animowanych w wyborze Gerrita van Dijka*). W roku 2009 zaprezentowano ogółem ok. 400 filmów.

Termin realizacji: 27 listopada–4 grudnia

Kwota udzielonej dotacji: 100.000,00 zł. Zadanie otrzymało również dofinansowanie z budżetu WM w wysokości 25.000,00 zł w ramach I edycji konkursu pn. Mecenat Małopolski.

Stowarzyszenie Rotunda – 33. Międzynarodowy Konkurs Młodych Zespołów Jazzowych JAZZ JUNIORS

Trzydziesta trzecia edycja festiwalu odbyła się pod hasłem *Jazz Juniors = Jazz Młodych*. Głównym celem każdej edycji festiwalu jest wypromowanie młodych debiutujących muzyków. Na tym festiwalu rozpoczynali swe kariery m.in. Leszek Możdżer, Ryszard Tymon Tymański, Andrzej Cudzych, Krzysztof Ścierański. W roku 2009 I nagrodę otrzymał zespół Lena Romul Quintet, dwie równorzędne II nagrody otrzymały zespoły: Inner Spaces oraz Magnolia Acoustic Quartet. Podczas festiwalu zaprezentowani zostali również laureaci poprzednich edycji. Festiwalowi towarzyszyły warsztaty muzyczne i panele dyskusyjne z udziałem muzycznych autorytetów oraz jam session zespołów konkursowych z goszczącymi na festiwalu gwiazdami. Festiwal zakończył koncert w wykonaniu formacji *Polish Bras Ensemble Tymona Tymańskiego & Leszek Możdżer*.

Termin realizacji: 3–4 grudnia

Kwota udzielonej dotacji: 15.000,00 zł

Stowarzyszenie Promocji Sztuki Kabaretowej PAKA – 25. OGÓLNOPOLSKI PRZEGLĄD KABARETÓW PAKA

Jeden z najstarszych festiwali kabaretowych w Polsce, w 2009 r. realizowany był pod hasłem *25-lecie Publiczności Pakowskiej*. Konkurs i przegląd adresowany był głównie do młodych twórców kabaretu i satyry. Do konkursu finałowego dopuszczonych zostało 8 kabaretów (wyłonionych z ponad 100 zgłoszeń w eliminacjach regionalnych i półfina-

fach). Finałowi konkursu (3 kwietnia) i koncertowi laureatów (5 kwietnia) towarzyszyły spektakle kabaretowe z udziałem znanych artystów kabaretowych oraz wystawa *Czego nie wiecie o kabarecie*.

Termin realizacji: 1–5 kwietnia

Kwota udzielonej dotacji: 20.000,00 zł. Zadanie otrzymało również dofinansowanie z budżetu WM w wysokości 40.000,00 zł w ramach I edycji konkursu pn. Mecenat Małopolski.

Stowarzyszenie Artystyczno-Edukacyjne Jazzowy Kraków – XV MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL JAZZOWY *Starzy i młodzi, czyli Jazz w Krakowie*

Festiwal otworzył koncert Johna Abercromie i Marka Dykty, który promował najnowszą płytę artystów pt. *Cradle of Light*. W drugi dzień festiwalu odbył się koncert wirtuoza fortepianu – Gonzalo Rubalcaba z zespołem. W majowej odsłonie festiwalu odbył się koncert światowej gwiazdy acid jazzu – zespołu INCOGNITO. W projekcie *Młoda Scena Jazzowa* oryginalne, własne projekty zaprezentowali najmłodszy artyści jazzowi.

Termin realizacji: 20–22 kwietnia oraz 18 i 25 maja

Kwota udzielonej dotacji: 30.000,00 zł. Zadanie otrzymało również dofinansowanie z budżetu WM w wysokości 11.000,00 zł w ramach II edycji konkursu pn. Mecenat Małopolski.

Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna im. Ludwika Solskiego w Krakowie – 54. Ogólnopolski Konkurs Recytatorski – eliminacje wojewódzkie

Eliminacje wojewódzkie Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego odbyły się w Krakowskiej PWST, na Scenie im. St. Wyspiańskiego. Oprócz przeglądu konkursowego (27 kwietnia) odbyły się warsztaty z jurorami – pedagogami uczelni, specjalistami w zakresie interpretacji wiersza, wymowy i piosenki. Program artystyczny wykonali studenci PWST. Po wysłuchaniu uczestników turnieju jury postanowiło przyznać nagrodę i nominację do konkursu ogólnopolskiego Szymonowi Janczakowi. W dniu 28 kwietnia odbył się turniej poezji śpiewanej i turniej jednego aktora.

Termin realizacji: 27 i 28 kwietnia

Kwota udzielonej dotacji: 3519,00 zł

Stowarzyszenie Muzyki Polskiej – V FESTIWAL MUZYKI POLSKIEJ

Celem festiwalu jest popularyzacja muzyki polskiej. W roku 2009 festiwal rozpoczął się wykonaniem utworu Karola Szymanowskiego *Król Roger* w Operze Krakowskiej. Tradycyjnie w dniu 11 listopada odbył się uroczysty koncert w Teatrze im. J. Słowackiego z okazji Święta Niepodległości. Utwory Zygmunta Noskowskiego, Mieczysława Karłowicza oraz Fryderyka Chopina zostały zaprezentowane podczas koncertu z udziałem Iwo Pogorelicia w Filharmonii im. K. Szymanowskiego w Krakowie w dniu 13 listopada. Tematem kolejnego koncertu festiwalowego była *Muzyka polskiego Oświecenia* (14 listopada). W dniu 15 listopada w kościele o.o. Franciszkanów wykonano *Mszę elektroniczną* Bogusława Schaeffera, w kościele św. Katarzyny – *Siedem bram Jerozolimy* Krzysztofa Pendereckiego. Dodatkowo, jako suplement festiwalu na koncercie w dniu 27 listopada, wystąpiła w Krakowie znakomita skrzypaczka – Midori, która wykonała utwory Karola Szymanowskiego. Festiwalowi towarzyszył Międzynarodowy Wokalny Kurs prof. Heleny Łazarskiej oraz cykl wydarzeń pod wspólną nazwą Akademia Festiwalowa.

Termin realizacji: 9–15 i 27 listopada

Kwota udzielonej dotacji: 390.000,00 zł

Stowarzyszenie Artystyczne PRO MUSICA MUNDI – Cykl koncertów pt. *BAROK ZAPOMNIANY – BAROK ŻYWY. Muzyka barokowa z archiwów europejskich*

Ideą przewodnią cyklu *Barok zapomniany – barok żywy* jest ożywianie zapominanych dzieł mistrzów XVII i XVIII wieku. W roku 2009 zrealizowane zostały dwa koncerty. Podczas marcowego koncertu wykonano: *Pasję wg św. Jana* Carla Philipsa Emanuela

Bacha (prapremiera polska i drugie wykonanie światowe) natomiast podczas grudniowego wykonano: *Missa Fidei ZWV 6* (premiera polska) oraz *Magnificat* Jana Dismasa Zelenki.

Termin realizacji: 21 marca i 6 grudnia

Kwota udzielonej dotacji: 18.500,00 zł

Fundacja Teatru Ludowego w Krakowie – Festiwal Radości i Uśmiechu LAJKONIK 2009

W festiwalu uczestniczyły grupy dzieci i młodzieży niepełnosprawnej z lekkim upośledzeniem umysłowym oraz dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych. Wystąpiło 20 grup z Węgier, Bułgarii, Czech, Ukrainy, Nowego Targu, Koła, Międzyrzecza, Gdyni, Jarosławia, Pruszkowa, Kluczborka, Puław, Zielonej Góry i kilka grup z Krakowa. Grupy przygotowały programy artystyczne, prezentując etiudy teatralne, przedstawienia taneczne, instrumentalne i wokalne. Ogółem w ramach festiwalu w roku 2009 odbyły się trzy przeglądy i koncert galowy. Na zakończenie festiwalu Teatr Ludowy wystawił dla uczestników festiwalu spektakl *Niezwykły dom Pana A*, a Zespół Szkół nr 14 w Krakowie zorganizował okolicznościowy piknik.

Termin realizacji: 1–3 czerwca

Kwota udzielonej dotacji: 10.000,00 zł. Zadanie otrzymało również dofinansowanie z budżetu WM w wysokości 25.000,00 zł w ramach I edycji konkursu pn. Mecenat Małopolski.

Stowarzyszenie Gospel – Festiwal 7xGospel

Festiwal w roku 2009 rozpoczęły Gospelowe Warsztaty dla Dzieci w Galerii Krakowskiej (15–18 października). XI Warsztaty Gospel prowadzili Karen Gibson z Wielkiej Brytanii i Gerald T. Smith ze Stanów Zjednoczonych. Zrealizowano m.in. koncert *Gospel u Pijarów* oraz gospelsowe jam sessions w „Harris Piano Jazz Bar”. Koncert finałowy Festiwalu odbył się w Filharmonii Krakowskiej.

Termin realizacji: 15–25 października

Kwota udzielonej dotacji: 10.000,00 zł

Związek Kompozytorów Polskich Oddział w Krakowie – 21. MIĘDZYNARODOWE DNI MUZYKI KOMPOZYTORÓW KRAKOWSKICH. Międzynarodowy Festiwal Muzyki Współczesnej.

W roku 2009 odbyło się 16 imprez festiwalowych, w tym: 12 koncertów kameralnych, 3 projekcje filmów dokumentalnych oraz wykład muzykologiczny. Festiwal tradycyjnie (od 15 lat) otworzyła Msza św. inauguracyjna w Bazylice Mariackiej, a homilie *Do Artystów Muzyków Krakowa* wygłosił ks. dr R. Tyrała.

Termin realizacji: 30 maja–8 czerwca

Kwota udzielonej dotacji: 30.000,00 zł

Stowarzyszenie Kulturalno-Społeczne DE PROFUNDIS z siedzibą w Wieliczce – 54. Krakowskie Zaduszki Jazzowe

54. edycja festiwalu poświęcona została pamięci Zbigniewa Seiferta w 30 rocznicę śmierci artysty. Koncerty odbyły się w Krakowie, Wieliczce, Niepołomicach, Zabierzowie i Trzebini. Były to m.in.: koncert z udziałem Jarry Goodmana USA, światowej sławy skrzypka z USA oraz z udziałem międzynarodowych zespołów: Eryk Kulm International Quartet i Barabasz Jazz Quartet. Ogółem gośćmi festiwalu było 17 formacji prezentujących różne oblicza jazzu. W tradycyjnej XXIII Mszy św. Jazzowej udział wzięło 30 muzyków.

Termin realizacji: 30 października–9 listopada

Kwota udzielonej dotacji: 50.000,00 zł. Zadanie otrzymało również dofinansowanie z budżetu WM w wysokości 11.000,00 zł w ramach II edycji konkursu pn. Mecenat Małopolski.

Fundacja Dom Kultury Alchemia – KRAKOWSKA JESIEŃ JAZZOWA

Podczas czwartej edycji festiwalu odbyło się 20 koncertów, z których ponad połowę stanowiły projekty po raz pierwszy prezentowane w Polsce lub przygotowane specjalnie na ten Festiwal. Wystąpiło 55 artystów ze wszystkich stron świata, ze Stanów Zjednoczonych, Norwegii, Chin, Szwecji, Anglii, Czech, Węgier, Ukrainy, Niemiec, Francji, Szwajcarii, Japonii, Austrii, Hiszpanii i Polski. Wystąpili m.in. Lucas Niggie w duecie z Xu Fengxia, New Fracture Quartet, Basement Research, Maya Homburger i Barry Guy, trio Agustí Fernández, Barry Guy, Ramón López. Zagrali ponadto: Valentine Trio, Victor Toth Trio, Lee Sloan, Klaus Kugel, Tony Wrafter z udziałem cenionego ukraińskiego kontrabasisty Marka Tokara. Polską scenę nowoczesnego jazzu zaprezentowali: Mikołaj Trzaska, Raphael Rogiński i Tomasz Sowiński w formacji War Songs, dalej Ensemble 56 oraz Wacław Zimpel z formacją Hera. Wielkim wydarzeniem Festiwalu był niewątpliwie koncert tria Williama Parkera.

Termin realizacji: 27 września–6 grudnia

Kwota udzielonej dotacji: 50.000,00 zł. Zadanie otrzymało również dofinansowanie z budżetu WM w wysokości 16.000,00 zł, w ramach II edycji konkursu pn. Mecenat Małopolski.

Fundacja Dom Kultury Alchemia – IV Krakowski Festiwal Kultury Alternatywnej – *Alchemia Off Art*

Krakowski Festiwal Kultury Alternatywnej *Alchemia Off Art* jest przeglądem młodej, niezależnej kultury. Koncerty odbyły się w Klubie Alchemia, Klubie Re, Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggħa, gdzie wystąpili m.in.: duet Handsome Furs (Kanada), zespół Pivot (Australia), The Complainer & The Complainers (Polska), Experimental Dental School (USA), Mi Ami (USA), Themselves (USA), Ircha Pneumatic (Polska), Sao Paulo Underground (Brazylia), Mikrokolektyw (Polska), Dub Trio (USA), Icy Demons (USA).

Termin realizacji: 1 kwietnia–30 maja

Kwota udzielonej dotacji: 50.000,00 zł

Stowarzyszenie Sezony Teatralne – Festiwal Dramaty Narodów *Słowacki 2009*

Festiwal zorganizowany z okazji 200. rocznicy urodzin Juliusza Słowackiego i 160 rocznicy jego śmierci, prócz przybliżenia twórczości literackiej i życia poety skupił się na ukazaniu jego wpływu na polską historię i kulturę, w tym na różne gatunki sztuki. W spektaklu *Duch w katedrze wawelskiej* (reż. Tadeusz Malak), według scenariusza Tadeusza Malaka oraz Jacka Popiela, wystąpili: Dorota Segda, Aleksander Fabisiak, Krzysztof Jędrysek, Tadeusz Malak, Grzegorz Mielczarek, Jacek Romanowski, Jerzy Trela oraz Chór Mieszany Katedry Wawelskiej pod dyrekcją Andrzeja Korzeniowskiego. Zrealizowane zostały również spektakle: *Beniowskiego „awantur dziwnych łańcuch złoty”* wysnuty z poematu Juliusza Słowackiego (inscenizacja Anny Polony i Józefa Opalskiego z muzyką Jana Kantego Pawлуśkiewicza), *Dwóch na słońcach swych przeciwnych bogów, czyli uczta grudniowa 1840 r.* w reżyserii Mikołaja Grabowskiego w Starym Teatrze, *Balladyna* w Grotesce, *Beatrix Cenci* Macieja Sobocińskiego (Teatr im. J. Słowackiego), spektakle-wykłady: *Lilla Weneda* oraz *Fantazy* na podstawie niezrealizowanego scenariusza Konrada Swinarskiego, wystawy, sesje naukowe oraz cykl projekcji filmowych na Scenie w Bramie w Teatrze im. J. Słowackiego.

Termin realizacji: 4 września–25 października

Kwota udzielonej dotacji: 345.789,00 zł

Krakowska Fundacja Sztuki Baletowej – XII Krakowska Wiosna Baletowa

XII Krakowską Wiosnę Baletową otworzył spektakl nowojorskiego zespołu Compelections Contemporary Dance Company z USA (11 i 12 maja) w Teatrze im. J. Słowackiego. Kolejnymi gośćmi festiwalu był (16 i 17 maja) holenderski Nederlands Theater, obchodzący w roku 2009 jubileusz 50-lecia. 29 maja wystąpił Slovak Dans Theatre

z Bratysławy, pokazujący klasykę na wesoło. Festiwal zamknął Sanktpetersburski Teatr Baletu Borisa Ejfmana (26–27 września).
Termin realizacji: 11–12, 16–17, 29 maja oraz 26–27 września
Kwota udzielonej dotacji: 250.000,00 zł

Stowarzyszenie Międzynarodowe Triennale Grafiki w Krakowie – Międzynarodowe Triennale Grafiki – Kraków 2009

Międzynarodowe Triennale Grafiki (MTG) *Kraków 2009* było kolejną edycją międzynarodowego konkursu graficznego z Wystawą Główną oraz wystawą Grand Prix Młodej Grafiki Polskiej w Galerii Sztuki Współczesnej *Bunkier Sztuki* i ponad 70 wystawami towarzyszącymi, w tym: *Grand Prix MTG 2006 – Ingrid Ledent*, *Triennale z Tai-pei* oraz *Lettra Kraków 2009*. W dniu otwarcia Wystawy Głównej MTG (16 września 2009 r.), w gmachu głównym Muzeum Narodowego w Krakowie odbyło się uroczyste wręczenie nagród laureatom konkursu głównego. Otwarcie wystawy laureatów odbyło się w plenerze przed Galerią Bunkier Sztuki, gdzie na cały czas ekspozycji (do 11 listopada 2010 r.) umieszczona została przestrzenna instalacja promocyjna. Otwarcie wystawy prac młodych polskich grafików w dniu 17 października 2009 towarzyszyło wręczenie nagród – Grand Prix Młodej Grafiki Polskiej. Na wystawie tej zaprezentowano 170 prac 101 artystów. Wystawom towarzyszyły okolicznościowe bogato ilustrowane katalogi prac. W konkursie i w wystawach towarzyszących wzięło ogółem udział ponad 2000 artystów.

Termin realizacji: 16 września–15 listopada 2009 r.

Kwota udzielonej dotacji: 250.000,00 zł

Stowarzyszenie Architektów Polskich Oddział Krakowski – Międzynarodowe Triennale Architektury. Konkurs Główny *Wymiar architektury* – konferencja

Międzynarodowe Triennale Architektury poza licznymi wystawami, to konkursy dla architektów. Tematem konkursu w 2009 r. był *Trzeci wymiar architektury*, czyli 50 wieżowców dla historycznego miasta Krakowa. Przedmiotem konkursu studenckiego było stworzenie optymalnego rozwiązania przystanku, projektowanej Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej w Krakowie, a tematem konkursu młodych architektów była koncepcja wieży na Rondzie Mogiłskim w Krakowie. Otwarcie Triennale Architektury 8 kwietnia 2009 r. było zwieńczeniem wcześniej przeprowadzonych warsztatów i wykonanych prac. Dzień 17 kwietnia 2009 r. był dniem uroczystego wręczenia nagród i rozpoczęcia konferencji oraz szeregu imprez towarzyszących Triennale. Podczas tygodnia pomiędzy dwiema uroczystościami odbyły się wernisaże i warsztaty towarzyszące. Ogółem zaprezentowanych zostało 12 wystaw i odbyło się 6 wykładów.

Termin realizacji: wystawa: 8–22 kwietnia, 18 kwietnia – konferencja

Kwota udzielonej dotacji: 30.000,00 zł. Zadanie otrzymało również dofinansowanie z budżetu WM wysokości 30.000,00 zł, w ramach I edycji konkursu pn. Mecenat Małopolski.

Stowarzyszenie imienia Ludwiga van Beethovena – 13. Wielkanocny Festiwal Ludwiga van Beethovena w Krakowie

Program każdej edycji Festiwalu ujmuje dzieła Beethovena z różnych muzycznych perspektyw. Od 2004 r. główne wydarzenia mają miejsce w Warszawie, natomiast wydarzenia towarzyszące – w Krakowie, Gdańsku, Łodzi i we Wrocławiu. W Krakowie w dniu 26 marca 2009 r. w Filharmonii im. K. Szymanowskiego w Krakowie odbył się koncert Symfonii Varsovii pod dyktando Krzysztofa Pendereckiego z udziałem Anne-Sophie Mutter (skrzypce). Otwarcie wystawy manuskryptów w Bibliotece Jagiellońskiej w dniu 27 marca 2009 r. towarzyszył koncert kameralny; sonaty Ludwiga van Beethovena zaprezentowali: Agata Szyczeńska – skrzypce, i Marian Sobula – fortepian.

Termin realizacji: 26 marca 2009 r.

Kwota udzielonej dotacji: 100.000,00 zł

Filharmonia im. Karola Szymanowskiego – Wieczory Wawelskie – cykl koncertów realizowanych w komnatach Zamku Królewskiego na Wawelu

W koncertach na Wawelu w roku 2009 wystąpili m.in.: Ł. Długosz – flet, P. Tkaczyk – klawesyn, Zespół Muzyki Dawnej *alla polacca* (Kolonja), *Capella Cracoviensis* oraz zespoły: *Lute Duo* oraz *La Tempsta i Trombastic*.

Termin realizacji: 15 kwietnia, 6 maja, 7 października, 4 listopada, 2 grudnia
Kwota udzielonej dotacji: 20.000 zł

Fundacja Sztuk Wizualnych – Międzynarodowy Festiwal *Miesiąc Fotografii w Krakowie 2009*

Program Festiwalu podzielony został na 4 części: tematyczny Program Główny, prezentację wybranego kraju – Gościa Specjalnego (Czechy – prezentacja fotografii czeskiej), Program OFF oraz wydarzenia towarzyszące. Motywem przewodnim Programu Głównego było Archiwum – jego rola kulturotwórcza, wpływ na życie społeczne, funkcjonowanie w historii i pamięci zbiorowej. Zaprezentowano unikatowe kolekcje historyczne, dokumentacje naukowe, archiwa znanych artystów oraz nieznanne prace znanych twórców. Łącznie odbyło się blisko 70 wydarzeń w 30 miejscach na terenie całego Krakowa.

Termin realizacji: 5–31 maja

Kwota udzielonej dotacji: 453.728 zł. Zadanie otrzymało również dofinansowanie z budżetu WM w wysokości 40.000,00 zł w ramach II edycja konkursu pn. Mecenat Małopolski.

6.2. Przedsięwzięcia dofinansowane z budżetu Województwa Małopolskiego w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych województwa w dziedzinie kultury

W 2009 r. w ramach III edycji otwartego konkursu wpłynęło 1099 ofert na łączną oczekiwaną kwotę wsparcia z budżetu województwa małopolskiego 55.131.086 zł. Województwo małopolskie dofinansowało 305 zadań na łączną kwotę 6.047.000 zł w podziale na następujące priorytety:

Twórczość profesjonalna

W ramach tego priorytetu zostały dofinansowane festiwale (muzyczne, filmowe, teatralne), spektakle, warsztaty dla dzieci i młodzieży (nauka gry na instrumentach, nauka tańca, warsztaty językowe dla mniejszości narodowych). Wśród przykładowych zadań można wymienić:

XIV Międzynarodowy Festiwal i Konkurs Gitarowy im. Cz. Drożdżewicza w Krynicy-Zdroju – zadanie realizowane przez Sądeckie Towarzystwo Muzyczne. Projekt realizowany od stycznia do lutego 2009 r. Zadanie zostało podzielone na 3 części: konkurs gitarowy w dwóch grupach wiekowych (do 18 i 25 lat) dla uczniów, studentów i absolwentów szkół i akademii muzycznych, koncert gwiazd gitary z Europy i Ameryki Południowej (Mikita Maksymczyk – Białoruś, Judicael Perroy – Francja, Victor Villadangos – Argentyna) oraz Polski (A. Olewiński i A. Wilgos, W. Gromolak i J. Adamowski). Uczestnicy konkursu wzięli udział w lekcjach mistrzowskich. Zadanie zostało dofinansowane kwotą 10.000 zł ramach I edycji konkursu.

Nuevo Mundo Festiwal *Flamenco 2009* – projekt zrealizowany przez Stowarzyszenie Pro Musica Mundi. W ciągu kilku dni w kilku miastach Małopolski (Kraków, Nowy Sącz, Wieliczka, Tarnów – Mościce) rozbrzmiewały dźwięki muzyki flamenco. Uczestnicy mieli możliwość podziwiać znakomitych muzyków: Ignazio Fernandez z zespołem, Domingo Patricio Quartett, Misa Flamenca – Carlos e Curro Piniana, Los Payos, Corazon Flamenco, Indialucia i Michała Czachowskiego, Kwintet Piazzoforte. Organizatorzy zadbali o przy-

bliżenie historii flamenco uczestnikom festiwalu. Wykład Leszka Potasińskiego *Flamenco puro – flamenco nuevo* przedstawił historię rozwoju flamenco oraz wyjaśnił podstawowe terminy związane z tym rodzajem muzyki. Zadanie zostało dofinansowane kwotą 30.000 zł ramach I edycji konkursu.

23. TARNOWSKA NAGRODA FILMOWA – festiwal wybranych polskich filmów fabularnych – projekt realizowany przez Tarnowskie Centrum Kultury. Zadanie realizowane od stycznia do czerwca. W czasie festiwalu odbyły się projekcje konkursowe, spotkania z twórcami, przegląd Kino Młodego Widza, a także warsztaty dla pedagogów i wychowawców *Film jako środek wychowania i kształcenia dzieci i młodzieży*, wystawy (*100 lat polskiego filmu* – wystawa zdjęć Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej, *Nieznane polskie plakaty filmowe z ubiegłego wieku* – wystawa przygotowana przez Galerie Plakatu POST GALLERY), koncerty, spektakl w Tarnowskim Teatrze Spektaklu teatru Powszechnego *Słoneczni chłopcy* w udziale Laureata Nagrody za całokształt twórczości Franciszka Pieczki, widowiska plenerowego (*Kaskaderzy* na tarnowskim rynku), debaty, prezentacja projektu *Kino RP – cyfryzacja kopii filmowych*. Zadanie zostało dofinansowane kwotą 50.000 zł ramach I edycji konkursu.

XIII Ogólnopolski Festiwal Komедии TALIA – Tarnowski Teatr im. Ludwika Solskiego. Festiwal odbył się w dniach 10 do 18 października 2009 r. W czasie festiwalu zostały zaprezentowane m.in. spektakle: *Kamienie w kieszeniach*, *Dzień Walentego*, *Pomału a jeszcze raz*, *Zazdrość*, *Wariactwa według Czechowa*, *Każdy kocha Opalę*, *Multimedialne coś*, *Shirley Valentine*. Wśród wydarzeń towarzyszących festiwalowi dużym zainteresowaniem widzów cieszył się klub festiwalowy (wieczór cygański, wieczór aktorski, wieczór niespodzianka). Publiczność miała okazję zobaczyć na scenie w Tarnowie wielkie gwiazdy polskiego teatru m.in.: **Krystynę Jandę, Annę Seniuk, Hannę Śleszyńską, Olgę Bończyk.** **Nagrody i wyróżnienia zostały przyznane przez publiczność. Dwa indywidualne wyróżnienia na XIII Ogólnopolskim Festiwalu Komедии Talia w Tarnowie otrzymali Szymon Sędrowski i Bartłomiej Kasprzykowski za grę w spektaklu *Kamienie w kieszeniach* Marie Jones w reżyserii Łukasza Witt-Michałowskiego.** Zadanie zostało dofinansowane kwotą 85.000 zł w ramach I edycji konkursu.

II Międzynarodowy Festiwal Filmów Dziecięcych *Galicja 2009* – projekt realizowany przez Fundację Rozwoju Kina. Festiwal odbył się w dniach 22–26 września 2009 r., w największych miastach województwa małopolskiego: Krakowie, Tarnowie, Nowym Sączu oraz Rzeszowie (woj. Podkarpackie). II edycja festiwalu była adresowana do młodego odbiorcy sztuki, w wieku 8–12 lat. Partnerem Festiwalu był włoski Festiwal Filmów Dziecięcych *Giffoni Experience*, który jest największym i najbardziej renomowanym festiwalem dla dzieci na świecie. W programie festiwalu znalazły się m.in.: projekcje światowych filmów dla dzieci nagradzanych na międzynarodowych festiwalach filmowych, *70. urodziny Muminków* w ramach akcji *Cała Polska czyta dzieciom*; przedpremierowe pokazy trójwymiarowych filmów animowanego, gry interaktywne dla dzieci, zarówno na dużym ekranie kinowym jak i dzięki konsolom X-box, dwa przedstawienia teatralne dla młodych widzów, filmowy bal kostiumowy dla dzieci (dzieci przebrane za postacie literackie i filmowe), spotkania z artystami, twórcami filmowymi, aktorami, reżyserami, rysownikami, animatorami, plan filmowy, na którym dzieci mogły poznać techniczną stronę powstawania filmu, stanąć za kamerą, wcielić się w rolę reżysera, wziąć udział w castingu, a wszystko to pod okiem profesjonalistów z branży filmowej, którzy przez cały czas trwania festiwalu obecni byli na planie filmowym. Wsparcie finansowe z budżetu województwa małopolskiego w kwocie 6000 zł w ramach I edycji konkursu.

Nowe drogi klasyki 2009. Sezon koncertowy dla województwa małopolskiego – organizator Stowarzyszenie im. Ludwika van Beethovena w Krakowie. Cykl koncertów w małopolskich miastach: Zakopanem, Tarnowie Mościcach, Nowym Sączu, Krakowie, Bochni. W ramach sezonu odbyły się: *Koncert inauguracyjny obchody roku Mieczysława Karłowicza oraz 100-lecie TOPR-u* – pieśni Mieczysława Karłowicza w aranżacjach Grzegorza Turnaua na fortepian i orkiestrę (M. Karłowicz: prolog symfoniczny *Bianca*

da Molena, Pieśni na sopran i orkiestrę, Impromptu na skrzypce i orkiestrę, poemat symfoniczny *Odwieczne pieśni*; wykonawcy: Janusz Wawrowski – skrzypce, Bogumiła Dziel-Wawrowska – sopran, Grzegorz Turnau – fortepian, śpiew, Gabriel Chmura – dyrygent, Orkiestra Akademii Beethovenowskiej); Koncert *Nowe drogi klasyki 2009* – Filharmonia Krakowska (w czasie koncertu zaprezentowano: F. Mendelssohna-Bartholdy’ego uwerturę *Hebrydy* op. 26, P. Czajkowskiego *Koncert fortepianowy b-moll* op. 23, R. Straussa *4 Interludia z opery Intermezzo* op. 72.; wykonawcy: Orkiestra Akademii Beethovenowskiej pod dyрекcją Michała Dworzyńskiego, Marian Sobula – fortepian, Maciej Jabłoński – słowo prowadzące); Muzyczne Jubileusze. *Nowe drogi klasyki 2009* – Mościckie Centrum Kultury (w czasie koncertu zostały wykonane utwory: F. Mendelssohna-Bartholdy’ego *Sinfonia D-dur*, M. Karłowicza *Serenadę na smyczki* op.2, G. Bacewicz *Koncert na orkiestrę smyczkową*, W. Kilara *Orawę na orkiestrę smyczkową*; wykonawcy: Orkiestra Akademii Beethovenowskiej); Koncert *Nowe drogi klasyki 2009* (Steven Isserlis i Orkiestra Akademii Beethovenowskiej zaprezentowali utwory: H. Berlioz’a *Symfonię fantastyczną*, A. Dwořaka *Koncert wiolonczelowy h-moll*; wykonawcy: Orkiestra Akademii Beethovenowskiej, Steven Isserlis – wiolonczela, Paweł Kotla – dyrygent); koncert w Klasztorze Cystersów w Nowej Hucie Mogile (utwory: W. A. Mozarta – *Divertimento*, A. Dwořaka – *Serenada na smyczki*, P. Czajkowskiego – *Serenada*; wykonawcy: Orkiestra Akademii Beethovenowskiej); koncert *Felix Mendelssohn – Nowe drogi klasyki 2009* (program: F. Mendelssohn Bartholdy *Die Erste Walpurgisnacht*; wykonawcy: Orkiestra Akademii Beethovenowskiej, Chór Polskiego Radia, pod dyрекcją Gabriela Chmury); *Dzień dziecka z Akademią Beethovenowską* (w czasie koncertu zaprezentowano: S. Mercadante *Koncert fletowy E-dur*, J. Haydn *Symfonia nr 44 e-moll „Trauer”*, G. Bacewicz *Koncert na orkiestrę smyczkową*, J. Bielecki *Uwertura Jaś i Małgosia*; wykonawcy: Orkiestra Akademii Beethovenowskiej, Michał Dworzyński – dyrygent, Łukasz Długosz – flet); koncert *Nowe drogi klasyki 2009 Brahms w Małopolsce* (w programie: J. Brahms *Symfonia nr II*, W. A. Mozart *Symfonia 39 KV 543*; wykonawcy: Orkiestra Akademii Beethovenowskiej pod dyрекcją Michała Dworzyńskiego); koncert *Nowe Drogi Klasyki 2009 Brahms w Małopolsce* (w programie: J. Brahms *Symfonia nr I*, F. Chopin *Koncert fortepianowy e- moll*; wykonawcy: Orkiestra Akademii Beethovenowskiej, Michał Dworzyński – dyrygent, Ireneusz Boczek/Piotr Paleczny – fortepian); koncert *Nowe Drogi Klasyki 2009* (program: J. Brahms *Symfonia III*, W. A. Mozart *Symfonia 41 „Jupiter”*; wykonawcy: Orkiestra Akademii Beethovenowskiej, Michał Dworzyński – dyrygent). Zadanie zostało dofinansowane kwotą 255.000 zł w ramach I edycji konkursu.

Regionalizm – wartość – tradycja

Wsparcie dla projektów, które przyczyniają się do ochrony wartości regionalnego i lokalnego dziedzictwa kulturowego. Zadania realizowane w ramach tego priorytetu umacniają tożsamość regionalną, chronią zasoby kulturalne regionu. Wytwory kultury powstałe w tym obszarze podtrzymują zanikające formy twórcze sztuki ludowej, zapobiegają bezpowrotnemu utraceniu unikatowych zjawisk i produktów kultury regionalnej. W 2009 r. z 305 zadań dofinansowanych w ramach konkursu ponad 70 zrealizowanych zadań było tematycznie związanych z ochroną małopolskiego dziedzictwa kulturowego. Dla przykładu można wymienić:

Szkoła Ginących Zawodów, Folkloru i Sztuki Ludowej – Bukowiańskie Centrum Kultury Dom Ludowy im. Fr. Cwiżewicza w Bukowinie Tatrzańskej. Organizacja zajęć pozalekcyjnych i „zielonych szkół” dla dzieci i młodzieży w ramach Szkoły Ginących Zawodów, skupiających się na zajęciach regionalnych i sztuce ludowej. Zajęcia odbywały się w formie warsztatów (malarstwo na szkle, rzeźba, snycerka, kowalstwo, muzyka góralska). Projekt realizowany od 1999 r. Celem projektu jest zachowanie i przekazanie dorobku rękodzieła, a także pokazanie bogactwa i unikatowości wytworzonych przedmiotów. Zadanie zostało dofinansowane kwotą 8500 zł w ramach I edycji konkursu.

XXXIII Karpacki Festiwal Dziecięcych Zespołów Regionalnych – Miejski Ośrodek Kultury w Rabce-Zdroju. W dniach 13 i 14 czerwca w Rabce Zdroju odbył się festiwal dziecięcych zespołów regionalnych. W ramach projektu zaprezentowały się zespoły – „Małe Harnasie” z Suchego, „Zornica” z Zakopanego, „Krzesani” ze Spytkowic, „Robcusie” z Rabki-Zdroju, „Małe Regle” z Poronina; z regionu górali żywieckich: „Mały Haśnik” z Żabnicy; z regionu Lachów sądeckich: „Piecuszki” z Nawojowej, „Dolina Słomki” ze Stronia; z regionu górali spiskich: „Honaj” z Dursztyna; z Pogórza: „Mali Lipniczanie” z Lipnicy Wielkiej; z regionu górali łącko-kamienickich: „Zasadnioki” z Zasadnego; z regionu Krakowiaków Zachodnich „Mali Siedlecanie” z Siedlca. Gościnne występy zespołu „Majeranki”, koncert *Między Kijowem a Moskwą* w wykonaniu Ireny Obary i Jurija Bejchuka oraz koncert bałkańskiej muzyki ludowej – w wykonaniu zespołu Balkan Sevdah. **Imprezy towarzyszące:** warsztaty dla instruktorów dziecięcych zespołów regionalnych, kiermasz prac i warsztaty plastyczne regionalnych twórców plastyków – malarstwo na szkle, bibułkarstwo, haft koronki klockowej. Zadanie zostało dofinansowane kwotą 8500 zł w ramach I edycji konkursu.

Przegląd Teatrów Regionalnych – Centrum Kultury i Promocji Gminy Czarny Dunajec. W projekcie wzięło udział 35 zespołów regionalnych, które zaprezentowały spektakle związane tematycznie z tradycjami i zwyczajami ludowymi. Spektakle konkursowe m.in.: *Skubki* – „Czubrowiaczy” z Czubrowic (pow. krakowski), *Kwiat paproci* – „Nowi Gotowi” z Tymbarku (pow. limanowski), *Chochotowskie prawnuki* – „Siumni” z Chochotowa (pow. nowotarski), *Swaty – zrękowiny* – „Podlipianki” z Bolesławia (pow. olkuski), *Dobre jadło na zimo* – Grupa Obrzędowa KGW z Laskowej (pow. limanowski), *Torba* – Teatr Ludowy przy KGW z Ryczowka (pow. olkuski), *Damy i huzary* – AZT z Szalowej (pow. gorlicki), *Godne święta w Podegrodziu* – „Podegrodzie” z Podegrodzia (pow. nowosądecki) *Jak Zwyrtała posed do nieba* – „Tatry” z Ratułowa (pow. nowotarski), *Bojka nie wiadomo o cym* – „Serdocki” z Podszkla (pow. nowotarski), *Jako to dzieciom przy chałpie cas mijo* – „Małe Regle” z Poronina (pow. tatrzański), *Jak to dzieci zostawały w domu z dziadkami* – „Dunajec” z Niedzicy (pow. nowotarski), *Niedziela* – „Prowda” z Szaflar (pow. nowotarski), *babski wybór wg Tetmajera* – „Spojrzymy” z Rabki (pow. nowotarski), *Polowanie na zięńcia* – Stowarzyszenie „Rota” z Zubrzyicy Górnej (pow. nowotarski), *Świniobicie* – „Brzeszczanki” z Brzeszcz (pow. oświęcimski), *Wykopki* – „Jawiszowianki” z Jawiszowic (pow. oświęcimski), *Kiszenie kapusty* – „Przecieszynianki” z Przecieszyna (pow. oświęcimski). Jury przyznało nagrody:

1. W kategorii teatrów dziecięco-młodzieżowych: **Złotą Maskę** – Dziecięcemu Zespołowi Regionalnemu „Honielnik” z Czerwiennego, **Srebrną Maskę** – Dziecięcemu Zespołowi Góralskiemu „Małe Regla” im. J. Jędroła z Poronina.

2. W kategorii teatrów dorosłych: **Grand Prix** – Grupie Obrzędowej Stowarzyszenia KGW z Męciny, **Złotą Maskę ex equo** – Grupie Obrzędowej KGW z Laskowej, Zespołowi Regionalnemu „Toporzanie” z Tenczyna; **Srebrną Maskę ex equo** – Zespołowi Regionalnemu „Pisarzowanie” z Pisarzowej, Zespołowi Regionalnemu „Podegrodzie” z Podegrodzia; **Brązową Maskę ex equo:** Grupie Obrzędowej KGW z Kamienicy i Grupie Obrzędowej KGW ze Słopnic.

Zadanie zostało dofinansowane kwotą 5000 zł w ramach I edycji konkursu.

Bobowa w roku 670-lecia lokacji – plenerowa rekonstrukcja wesela żydowskiego i pogórzańskiego oraz organizacja X Międzynarodowego Festiwalu Koronki Klockowej – Stowarzyszenie Twórczości Regionalnej w Bobowej. W ramach projektu: *Wesele żydowskie* – widowisko będące rekonstrukcją najbardziej okazałego wesela w historii Małopolski (odtworzony pociąg pełen chasydów, korowód z orkiestrą, banderia konna, ceremonia zaślubin). Widowisko pokazane na zakończenie Międzynarodowego Festiwalu Koronki Klockowej w Bobowej. W ramach zadania: prezentacja rękodzieła, kiermasz sztuki ludowej, pokaz mody koronki klockowej. Zadanie dofinansowane w ramach I edycji konkursu w kwocie 65.000 zł.

Tydzień Kultury Beskidzkiej – Miejska Biblioteka Publiczna w Makowie Podhalańskim. Dziewięciodniowa impreza folklorystyczna, w czasie której na estradzie wystąpiły zespoły prezentujące muzykę folkową m.in.: „Mały Haśnik” z Żabnicy, „Rybarzowice” z Rybarzowic, „Dolina Nowego Sołońca” ze Złotnika, „Połoniny” z Rzeszowa, Folk Ensemble „Busuiocul” Rumunia, „Zbójnik” ze Skawicy, „Dolina Dunajca” z Nowego Sącza, „Kotarzanie” z Brennej, „Wrocław” z Wrocławia, „Sveti Sava” z Serbii, „Kowalnia” ze Stróży, „Watra” z Czarnego Dunajca, „Mszalniczanie” z Mszalnicy, „Zbyrcok” z Juszczyna, „Kęty” z Kęt, „Nograd” z Salgótarjan – Węgry, „Rybarzowice” z Rybarzowic, „Turopolje” z Velikej Goricy – Chorwacja, „Polana Makowska” z Makowa Podhalańskiego. Imprezy towarzyszące: Kiermasz Twórczości Ludowej, Międzynarodowy Plener Malarsko-Rzeźbiarski *Inspiracje w cieniu Babiej Góry* oraz wystawa *60 lat Spółdzielni Rękodzieła Ludowego i Artystycznego Makowianka*. Impreza umożliwiła prezentację wielu zespołów uprawiających tradycyjną twórczość ludową z terenu Beskidów. Zaproszone zespoły zagraniczne zaprezentowały muzykę ludową charakterystyczną dla każdego kraju (Serbia, Węgry, Ekwador, Kolumbia, Chorwacja). Maków Podhalański jest jednym z pięciu miast goszczących u siebie zespoły występujące w ramach jednej z największych na świecie imprez folklorystycznych. Zadanie było realizowane o okresie od 1 do 9 sierpnia 2009 r. i zostało dofinansowane kwotą 13.000 zł w ramach I edycji konkursu.

Małopolskie Tradycje Wielkanocne – 51. Konkurs Lipnickich Palm i Rękodzieła Artystycznego im. Józefa Piotrowskiego – Gminny Dom Kultury w Lipnicy Murowanej. W dniu 5 kwietnia na lipnickim rynku po raz 51. odbył się Konkurs Lipnickich Palm i Rękodzieła Artystycznego im. Józefa Piotrowskiego. Konkurs służy podtrzymaniu dawnych tradycji związanych z obchodami Niedzieli Palmowej. Palmy wyplatane z wikliny, bogato ozdobione kwiatami zostały zaprezentowane na rynku pod figurą św. Szymona. Konkursowi towarzyszyła wystawa zdjęć dokumentujących pięćdziesięcioletnią historię konkursu, prezentacja materiałów archiwalnych związanych z konkursem, Warsztaty Ginących Rzemioł (m.in. kowal, garncarz, bednarz), a także recytacja Tryptyku Rzymskiego w wykonaniu Andrzeja Ferenca, któremu towarzyszył Chłopięcy Chór Katedralny „Pueri Cantores Tarnovienses”. W kościele Św. Leonarda wpisanym na listę światowego dziedzictwa UNESCO odbył się koncert na zabytkowym instrumencie – pozytywie szkatulnym. Konkurs został dofinansowany kwotą 8500 zł w ramach I edycji konkursu.

XLI Międzynarodowy Festiwal Folkloru Ziem Górskich w Zakopanem – Biuro Promocji Zakopanego. Cykliczna impreza, organizowana w Zakopanem od 40 lat, promuje dorobek zespołów folklorystycznych z całego świata. W imprezie, która odbyła się od 21 do 28 sierpnia wzięło udział kilkadziesiąt zespołów z kraju i z zagranicy. Na festiwalu były reprezentowane zespoły z kilku krajów: Bułgarii, Rumunii, Włoch, Serbii, Norwegii, Słowacji, Hiszpanii, Macedonii, Węgier, Turcji, Nepalu, Francji, Gruzji i Indonezji. Polskę na Festiwalu reprezentowały: Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, Zespół Regionalny „Istebna”, Zespół „Watra” z Czarnego Dunajca, Zespół Regionalny „Mszalniczanie”, Zespół „Młode Klimki” oraz „Mali Śwarni”. Gospodarzem Festiwalu był Zespół Regionalny „Zbójniczek” z Zębu. W ramach Festiwalu odbyły się imprezy towarzyszące, wśród których znalazły się: Międzynarodowa konferencja naukowa *Instrumentarium muzyki ludowej*, warsztaty folklorystyczne *Instrumenty muzyczne w tradycji ludowej i folkowej*, *Tradycyjne wesele góralskie* w wykonaniu zespołu regionalnego „Zbójniczek” z Zębu, Opera Góralska w 4 aktach *Naski Świat* – zespół „Regle” z Poronina, Festiwal Muzyki Łuku Karpat *Wierchowe Nuty*. W czasie imprezy ogłoszono wyniki Ogólnopolskiego Konkursu Literackiego im. T. Staicha na wiersz o tematyce górskiej. Jak co roku zorganizowano Konkurs w Powożeniu, Konkurs na Śpiew Pytacki, Konkurs na Fiakra Roku. Zadanie zostało dofinansowane kwotą 50.000 zł w ramach I edycji konkursu.

19. Festiwal Kultury Żydowskiej – Stowarzyszenie Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie. Interdyscyplinarne zadanie, w ramach którego oprócz występów artystów prezentujących współczesną muzykę żydowską, odbyły się warsztaty poświęcone językowi jidysz, hebrajskiemu, tańcowi żydowskiemu, kuchni żydowskiej, wycinance żydowskiej, śpiewowi jidysz, śpiewowi chasydzkiemu, kaligrafii hebrajskiej, warsztaty klezmerskie, pokazy filmowe (prezentacja filmów: *Austeria*, reż. Jerzy Kawalerowicz; *Sanatorium pod Klepsydrą*, reż. Jerzy Wojciech Has; *Pensjonat „Cztery pory roku”*, reż. Andrew Jacobs (USA); *Walc z Baszirem*, reż. Ari Folman (Izrael); *Po-Lin. Okruchy życia*, reż. Jolanta Dylewska (Polska); *Pierwszy kosz*, reż. David Vyorst (USA); *Think Popcorn*, reż. Dan Geva (Izrael); *The Work*, reż. Bernard Offen (USA); *My Hometown Concentration Camp*, reż. Bernard Offen (USA); *Process B-7815*, reż. Bernard Offen (USA); *Hawaii and the Holocaust*, reż. Bernard Offen (USA). Wystawy związane z kulturą żydowską, m.in.: *Chasydzi w Leżajsku w fotografii Marka Konarskiego, Adama Bębenisty i Piotra Hejke, Filary judaizmu, Obrazy oporu: Fotografie żydowskich partyzantów*. Wykłady i spotkania, w czasie których poruszono tematykę związaną z kulturą, sztuką, polityką żydowską m.in.: *Partnerstwo Polski i Izraela* – wykład Zvi Rav-Nera, ambasadora Izraela w Polsce; *Muzyczny świat Anskiego*, Michael Alpert; *Podstawowe zagadnienia Judaizmu: Remuh – ojciec aszkenazyjskiej Halachy*, Rabin Boaz Pash; *Tratwa muzykantów*, Małgorzata Czyżewska i Wojciech Szroeder, Fundacja Pogranicze Sejny; *Podstawowe zagadnienia Judaizmu: Remuh – rabin kabalista i rabin filozof*, Rabin Boaz Pash; *Synagoga a kościół*, Anna Lebet-Minakowska. **Koncerty i wydarzenia muzyczne:** **Koncert kantorów** – Moshe Schulhoff (USA), Yaakov Lemmer (USA) i Emil Zrihan (Izrael) oraz chór The Neimah Singers (Wielka Brytania), The Sway Machinery (USA); **Birds on Fire. Jewish music for viols** – Fretwork (Wielka Brytania), Emil Zrihan Ensemble (Izrael), Ilana Eliya (Izrael), Pharaoh's Daughter (USA), Michael Winograd (USA), Ha-Ben Ish Hai Ensemble (Izrael), Miller Family Hassidic Tisch (USA); **The Other Europeans: Klezmerzy i Cyganie** (USA, Niemcy, Węgry, Wielka Brytania, Rumunia, Francja) – projekt Alana Berna i Kalmana Balogha, Balkan Beat Box (USA/Izrael), Daniel Kahn & The Painted Bird (USA/Niemcy), Leopold Kozłowski i Przyjaciele (Polska), Moussa Berlin (Izrael); **Klasyka w południe** – Barbara Łypik-Sobaniec i Sławomir Cierpik (Polska); **Szalom na Szerokiej** – plenerowy koncert, który był kulminacją Festiwalu; wystąpili w nim goście festiwalowi, jak również muzycy specjalnie na ten koncert zaproszeni; koncert transmitowany przez Telewizję Polską zgromadził około 15.000 widzów na ulicy Szerokiej; **Koncerty między synagogami** (5 koncertów), **Thursday Night Dance Party, Zachor: pamięci Żydów krakowskich, Jazz Klez Sessions** (5 spotkań). **Zwiedzanie miejsc związanych z kulturą żydowską:** *Synagoga na Kazimierzu, Spacer po dawnym Getcie Krakowskim, Zwiedzanie Cmentarza Remu, Zwiedzanie Cmentarza Nowego, Śladami Bałabana, Śladami krakowskich rabinów*. W realizacji zadania wzięło udział 177 artystów, odbyły się 202 imprezy (m.in. 18 koncertów, 11 projekcji filmowych, 9 tematycznych wydarzeń muzycznych, 9 wystaw, 15 wykładów i spotkań, 5 promocji książek i spotkań autorskich, 75 spotkań warsztatowych, 40 wycieczek, 5 ceremonii religijnych). Zadanie było realizowane w dniach od 26 czerwca do 5 lipca 2009 r., zostało dofinansowane kwotą 90.000 zł w ramach I edycji konkursu.

XIII Święto Zabawki Ludowej – Gminny Ośrodek Kultury w Stryszawie. Jedyna taka impreza kulturalna na terenie Małopolski. Impreza promuje zabawkarstwo i zabawkę ludową. W ramach zadania powstały drewniane zabawki kolorowo pomalowane (koniki na biegunach, bryczki, wózki ciągnięte przez koniki, karuzele). Zadanie dofinansowane w ramach I edycji konkursu w kwocie 7000 zł.

XLIII Sabałowe Bajania. Ogólnopolski Konkurs Gawędziarzy, Instrumentalistów, Śpiewaków, Pytacy i Mowy Starosty Weselnego – Bukowińskie Centrum Kultury Dom Ludowy Spółdzielnia Kulturalno-Oświatowa im. Fr. Cwiżewicza w Bukowinie Tatrzańskiej. Impreza, której celem jest kultywowanie tradycji gawędziarstwa, śpiewu i gry na instrumentach ludowych. Program obejmuje tradycyjny konkurs śpiewaków

ludowych oraz konkurs na śpiew pytacy i mowę starosty weselnego, a także szereg imprez towarzyszących, m.in. wystawę i kiermasz sztuki ludowej, wystawy fotograficzne, zawody strzeleckie, występy, spektakle teatralne, degustacje potraw regionalnych. Po raz pierwszy **Sabałowe Bajania** zostały zorganizowane w 1967 r. Nazwa imprezy wywodzi się od przydomku „Sabała” – gawędziarza i pieśniarza ludowego Jana Krzeptowskiego. Wśród kapel, które wystąpiły w czasie kilkudniowej imprezy, należy wymienić: „Kała Bała”, „Trebunie-Tutki”, „Kamraci”, „Muzykanci”, Zespół Pieśni i Tańca „Bielsko”, „Stonhenge”, „Beltaine”, „Rostock”, RZOZ. W czasie Sabałowej Nocy odbyła się ceremonia pasowania na zbójnika tych twórców, którzy kontynuują tradycję i dbają o rozwój kultury Podhala. Zadanie zostało dofinansowane kwotą 8000 zł ramach II edycji konkursu.

Edukacja dla kultury

Wsparcie realizacji projektów związanych z wdrożeniem nowoczesnych technik edukacyjnych (metody interaktywne pozwalające na budowanie niekonwencjonalnych relacji wśród odbiorców kultury). Projekty angażujące różne grupy odbiorców w kreowanie zjawisk kulturowych, pozwalające zgłębić wiedzę na temat zjawisk zachodzących w sferze kulturze, projekty umożliwiające rozwijanie pasji i doskonalenie talentów. W ramach priorytetu można było zakupić stroje regionalne i instrumenty o koszcie jednostkowym do 3500 zł. Dla przykładu można wymienić:

XXXVI Wadowickie Spotkania Teatralne – Wadowickie Centrum Kultury im. Marcina Wadowity. 36. edycja festiwalu, którego formuła skupia się na działaniach edukacyjnych i integracyjnych, w tym głównie na edukacji artystycznej młodych artystów. W spotkaniach wzięło udział ok. 15 grup teatralnych z terenu Małopolski, Śląska i Podkarpacia. Uczestnicy brali udział w warsztatach prowadzonych przez zawodowych aktorów, dyskutowali na Forum Teatralnym, brali udział w spotkaniach integrujących oraz w pracach Jury Młodzieżowego przyznającego Maskę Młodych. **W czasie imprezy zostały zaprezentowane spektakle konkursowe:** Teatr „Glutaminian Sodiu”, Miejski Ośrodek Kultury Olkusz – *Don Kichote*; Teatr „Krynologii” Absolwentów IV LO Kraków – *Sen kurczaka*; Amatorska Grupa Aktorska (AGA), Ognisko Pracy Pozaszkolnej Bielsko-Biała – *Porwanie Europy*; Grupa ITP – IV LO KRAKÓW – *Przebaczyć samemu sobie*; Teatr Drama, Miejski Dom Kultury Olesno – *Witamy w krainie lodowych ludzi*; Teatr Młodych „Sokół”, Wadowickie Centrum Kultury Wadowice – *Scena po scenie*; Gorlicka Grupa Teatralna „Promień”, Gorlickie Centrum Kultury Gorlice – *Skąpiec*; Teatr Offowy „CYFRA”, Klub Osiedlowy SM „Garsoniera” Wadowice – *Ulica ciepła*; Teatr „NOICO”, Centrum Kultury i Sportu Skawina – *Bez faceta w tytule*; Teatr „Maska”, Centrum Kultury i Sportu Skawina – *W małym dworku*; Grupa Teatralno-Happenerska „PRÓG” – Wadowickie Centrum Kultury, Wadowice – *Ona*; Zespół Teatralny „Bez Maski” – Zespół Szkół Nr 1 Chocznią – *Polowanie na lisa*. **Nagrody otrzymali: Nagrodę Główną „Drewnianą Maskę”** Grupa Teatralno-Happenerska „Próg” z Wadowic za spektakl: *Ona* w reżyserii Bartosza Nowakowskiego, **I nagrodę – Teatr „Krynologii” z Krakowa** za spektakl *Sen kurczaka* w reżyserii Doroty Kondraciuk, **II nagrodę – Amatorska Grupa Aktorska z Ogniska Pracy Pozaszkolnej w Bielsku-Białej** za spektakl *Porwanie Europy* w reżyserii Józefa Argasińskiego, **II nagrodę** Teatr „Drama” z Miejskiego Domu Kultury w Oleśnie za spektakl: *Witamy w krainie lodowych ludzi* w reżyserii Sławomira Kuligowskiego, **Nagrodę Specjalną im. Mieczysława Kotlarczyka za kulturę słowa:** Teatr „Glutaminian Sodiu” z Miejskiego Ośrodka Kultury w Olkuszu za spektakl *Don Kichote* w reżyserii Agnieszki Grabowskiej i Macieja Nabałka, **wyróżnienie – Grupa „ITP” z IV Liceum Ogólnokształcącego z Krakowa** za spektakl *Przebaczyć samemu sobie* w reżyserii Doroty Kondraciuk. Zadanie dofinansowane w ramach I edycji konkursu kwotą 8500 zł.

VI Ogólnopolskie Biennale Fotografii Kochać człowieka organizowane przez **Oświęcimskie Centrum Kultury**. Biennale z udziałem twórców z całej Polski, profesjonalistów oraz amatorów. Tematyka dotyczy postaw miłości, szacunku wobec człowieka,

prezentacji wszystkich aspektów życia człowieka. Jury przyznało następujące nagrody: I nagrodę – Ryszardowi Kozłowskiemu z Oświęcimia (ROKKOR 09) za zestaw *Pamięć, czy pamiętka?*, II nagrodę – Krzysztofowi Gołuchowi z Knuruwa (Łukasz) za zestaw *Turyści*, III nagrodę – Krzysztofowi Gołuchowi z Knuruwa (Łukasz) za zestaw *Rugbiści*. Prace na konkurs nadesłało 144 autorów, jury oceniło 813 fotografii. Zadanie dofinansowane w ramach I edycji konkursu kwotą 7000 zł.

Ukryte skrzydła – projekt realizowany przez **Fundację Teatru Ludowego w Krakowie**. Warsztaty rozwijające zainteresowania i pasje z zakresu sztuki niszowej wśród młodzieży z osiedli nowohuckich, zagrożonej wykluczeniem społecznym i demoralizacją ze względu na sytuację rodzinną i bytową. Projekt zakładał przeprowadzenie warsztatów w 5 modułach: capoeira, breakdance, teatr klasyczny, fotografia oraz media (dziennikarstwo obywatelskie) – każdy moduł po 4 godziny tygodniowo. Celem projektu było zainteresowanie dzieci i młodzieży działalnością artystyczną, aktywizacja młodych ludzi i odkrywanie oraz rozwijanie talentów. Na zakończenie warsztatów uczestnicy spotkali się na deskach Teatru Ludowego, gdzie zaprezentowali to, czego nauczyli się w czasie warsztatów. Zadanie dofinansowane w ramach II edycji konkursu kwotą 16.000 zł.

IX Dni Wokalistyki Operowej wraz z Kursem Wokalnym dla młodych artystów śpiewaków w Krynicy-Zdroju – Polskie Stowarzyszenie Pedagogów Śpiewu. W ramach IX Dni zorganizowane zostały w Krynicy-Zdroju koncerty i spektakle oraz Kurs Wokalny dla młodych śpiewaków – studentów Akademii Muzycznych i uczniów Średnich Szkół Muzycznych z całego kraju. W czasie kursu zostały przygotowywane wybrane sceny z przedstawień operowych i przedstawień kameralne. Zajęcia i wykłady poprowadzili wybitni wykładowcy akademicy. Zadanie dofinansowane w ramach II edycji konkursu kwotą 5000 zł.

Blżej kultury – pogłębiamy naszą wiedzę i rozwijamy swoje pasje – Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Dzieci Niepełnosprawnych „Dziecięce Marzenia”. Projekt został zrealizowany w kilku blokach tematycznych: **Spotkajmy się** – wspólne kolędowanie przez dzieci z kółka muzycznego działającego przy WDK Wola Zabierzowska oraz podopiecznych stowarzyszenia. **Teatr bliżej nas** – aktywne uczestnictwo w spektaklu pt: *Kocmołuszek* oraz *Kochaj mamę* przygotowanych przez Teatr Lalek „Bajka”. *Jestem artystą* – warsztaty; techniką zastosowaną na zajęciach było lepienie z gliny, tematem – motywy kwiatowe, drzewa i zwierzęta. **Wawel – historia jak żywa i Ku przestworzom** – wycieczki na Wawel i do Muzeum Lotnictwa Polskiego (lekcja muzealna). **Tworzę, więc się rozwijam** – systematyczne zajęcia teatralne i taneczne, podczas których dzieci przygotowały przedstawienie w oparciu o baśń *Królowna Śnieżka i 7 krasnoludków*. Zadanie dofinansowane w ramach II edycji konkursu kwotą 3000 zł.

IX Ogólnopolski Przegląd Młodych Talentów Romskich – Stowarzyszenie Romów w Krakowie. W ramach projektu młodzi artyści prezentują tańce, muzykę i romski śpiew. Publiczność ma okazję poznać romską kulturę. Młodzi artyści romscy mają okazję do integracji, kultywowania własnej tradycji i pokazania odbiorcom przeglądu pozytywnego obrazu Romów. Zadanie dofinansowane w ramach II edycji konkursu kwotą 8000 zł.

V Spotkania z Filmem Górskim – organizator Stowarzyszenie Spotkania z Filmem Górskim. W ramach Festiwalu zorganizowany został konkurs filmowy; spotkania z twórcami filmowymi (70. rocznica wyprawy na Nanda Devi); warsztaty filmowe; pokaz filmów archiwalnych Międzynarodowy Konkurs Filmu Górskiego, zorganizowany został przy współpracy z najstarszym festiwałem filmów górskich w Europie Trento Film Festival. Napłynęło 48 filmów, z czego w konkursie zaprezentowano 33 filmy, m.in. z Polski, Słowacji, Niemiec, Serbii, Iranu, Wielkiej Brytanii, Austrii, Włoch, Francji, USA, Holandii, Hiszpanii. Filmy były oceniane przez jury, które przyznało nagrody: **Grand Prix** – *Śladami lisa*, reż. Jérôme Bouviers, Francja 2007; **Nagrodę Specjalną** – *Podniebne szczyty i przepastna głębia – pasja filmu górskiego*, reż. Hans-Jürgen Panitz, Matthias Fanck, Niemcy 2009, 60’; **Nagrodę**

Specjalną – *Acopan Tepui – góra bogów*, reż. Jochen Schmoll, Niemcy 2008, 43'; **Nagrodę Publiczności** – *Into the White*, reż. Kostek Strzelski, Polska 2008; **Nagrodę Burmistrza Miasta Zakopanego** za film, który w najlepszy sposób obrazuje ludzkie, kulturowe i artystyczne aspekty życia społeczności górskich – *Drewniany dywan*, reż. Abdorahman Mirani, Iran 2008; **Nagrodę Dyrektora Tatrzańskiego Parku Narodowego** za film, który w najlepszy sposób obrazuje głęboką i nierozzerwalną więź człowieka z naturą – *Rozmowny Śpioch*, reż. Olga Janíková, Słowacja 2008; **Nagrodę Naczelnika TOPR** za najlepszy film ukazujący człowieka w ekstremalnych sytuacjach – *Berhault*, reż. Gilles Chappaz, Raphaël Lassablière, Francja 2008; **Nagrodę Jury Młodzieży** – *Na Krawędzi* reż. Peter Mortimer i Nick Rosen, USA 2008. Zadanie dofinansowane w ramach III edycji konkursu kwotą 10.000 zł.

Kultura nowoczesna

Wsparcie dla projektów nowatorskich, które w niekonwencjonalny sposób pokazują zjawiska zachodzące w kulturze. *Dialog kreator* – odbiór sztuki za pomocą nowoczesnych technik wyrazu, wykorzystywanie przestrzeni publicznej do prezentacji sztuki, pokazanie sztuki nowoczesnej (malarstwo, rzeźba, plakat, nowoczesne instalacje, fotografia, dizajn i wzornictwo), budowanie społecznej świadomości znaczenia sztuki (m.in. warsztaty, zajęcia dydaktyczne, plenery, wystawy i prezentacja multimedialne).

Tworzenie kolekcji sztuki współczesnej w województwie małopolskim – Małopolska Fundacja Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie. W ramach projektu zostały zakupione dzieła współczesnych artystów: Katarzyny Józefowicz – *Gry, multiobiekt*, Davida Maljkovicia (Chorwacja) – *Targi w Zagrzebiu, fotografie*; Artura Klinau (Białoruś) – *Supermarket Europa Środkowa, obiekt*; Eveliny Deičmane (Łotwa) – *Bez tytułu, instalacja z dźwiękiem*; Miksa Mitrevicsa (Łotwa) – *Autobiografia, fotografie*. Zadanie dofinansowane w ramach I edycji konkursu kwotą 85.000 zł.

Międzynarodowy Festiwal Miesiąc Fotografii w Krakowie 2009 – Fundacja Sztuk Wizualnych. Interdyscyplinarne zadanie, w ramach którego oprócz wystaw fotografii zorganizowane zostały warsztaty, dyskusje, spotkania, wykłady, przegląd fotokastów, projekcje slajdów i filmów dokumentalnych poświęconych fotografii. Zadanie podzielone na 4 części:

1. Program Główny – część tematyczna: Pamięć przetwarzana. Pokaz zdjęć archiwalnych, m.in. ze zbiorów czechosłowackich służb specjalnych oraz z archiwum Instytutu Pamięci Narodowej, związanych z wydarzeniami 1956 r. w Poznaniu. Zdjęcia wykonane przez pracowników służb specjalnych, które nie były pokazywane nigdy wcześniej. Wystawa zdjęć pochodzących z Archive of Modern Conflict prezentuje prywatne zdjęcia niemieckich żołnierzy zrobione na terenach okupowanych. Kolejna wystawa prezentuje zdjęcia z lat 1942–1944 przedstawiające zbiór przedmiotów odebranych w czasie wojny Żydom w Pradze. *Martwa natura* – fotografie martwych zwierząt zebrane przez pracowników Biblioteki Instytutu Ochrony Przyrody PAN.

2. Archiwa przetworzone (wystawy indywidualne) m.in.: *Weegee z kolekcji Hendrika Berinsona* – 240 prac z życia Nowego Yorku zrobionych przez Arthura Felliga (zrobione w latach trzydziestych i czterdziestych pokazujące slumsy, miejsca zbrodni, wypadki, pożary, aresztowania); Masao Yamamoto – *KAWA – flow* (człowiek i jego otoczenie, prace inspirowane filozofią Zen); *Witkacy – Psychol, psycholog i psychopatolog* – portrety i autoportrety z lat 1910–1938 – zestawienie portretów, które cechuje tajemniczość, powściągliwość, spokój z autoportretami pełnymi ekspresji, demonicznymi i przepęnlionymi ekshibicjonizmem. **3. Program Główny – Gość Specjalny: Czechy** – prezentacja dorobku czeskich fotografików, m.in.: Viko Kolar *Retrospektywa*, Miroslav Tichy *Warianty stylów*, Jiří David *Dotknij mojej głowy*. **4. Program OFF – prezentacja projektów młodych twórców** – ze 150 nadesłanych projektów wybrano do prezentacji 17, m.in.: Jolanty Nowaczyk *Retro-akcje*, Tomasza Zalewskiego *Fryzjera Kobyłki*, Jakuba Borysa *Patrz pod nogi*, Michała Łuczka *Biały dom*. W czasie realizacji projektu odby-

ło się 89 imprez (29 projektów w Programie Głównym, 17 w ramach projektu OFF, 43 wydarzenia towarzyszące). Zadanie dofinansowane w ramach II edycji konkursu kwotą 40.000 zł.

7. Festiwal Sacrum Profanum – Krakowskie Biuro Festiwalowe. 7. edycja Festiwalu poświęcona była w całości najważniejszym twórcom i zjawiskom muzycznym Wielkiej Brytanii XX i XXI wieku. Podczas wieczoru inauguracyjnego w Filharmonii im. K. Szymanowskiego w Krakowie wystąpili przedstawiciele nu jazzu – The Cinematic Orchestra wraz z Sinfoniettą Cracovią. Na koncercie w Muzeum Inżynierii Miejskiej w dniu 14.09.2009 r. utwory Juliana Andersona zaprezentował zespół Asko-Schonberg, publiczność miała okazję usłyszeć utwory inspirowane wielkim dziełem średniowiecza Book of Hours, kompozycje nawiązujące do dzieł Strawińskiego. W Fabryce Oskara Schindlera legendarny zespół Ensemble Inercontemporain w repertuarze Johnatana Harveya zaprezentował *Two interludes and excerpt from Wagner's Dream* oraz Bhakti. W ciągu kilku następných dni festiwalu publiczność miała okazję usłyszeć utwory Petera Maxwella Daviesa w wykonaniu Ensemble Recherche, London Sinfoniettę wykonującą dzieła Oliviera Knussena, Ensemble Modern w utworach Marka Anthony'ego Turnage'a, zespół Klagforum Wien zaprezentował repertuar Briana Fereyhougha. Na zakończenie festiwalu wystąpił Aphex Twin uznawany za jednego z najbardziej twórczych artystów współczesnej muzyki elektronicznej. W trakcie trwania projektu odbyło się 11 koncertów, w których udział wzięło 190 artystów, w wydarzeniach uczestniczyło 11 tys. widzów. Zadanie zostało dofinansowane w ramach II edycji konkursu kwotą 24.000 zł.

„NH'49'-09/część 1-miasto idealne, część 2-epicentre urban song/” – Trans Media Art Centrum. Wielowymiarowa kompozycja muzyczno-medialna na instrumenty elektroakustyczne. Projekt stworzony przez Czesława Minkusa pokazał unikatową przestrzeń dzielnicy Nowa Huta na tle wydarzeń historycznych, które wpłynęły na ukształtowanie dzielnicy w jej obecnym kształcie. W projekcie wykorzystano sekwencje filmowe, fotograficzne, rysunki układów topograficznych dzielnicy do pokazania unikatowości Nowej Huty. Muzykę stworzoną przez Czesława Minkusa wykonał zespół „Minkus-TMA Aesamble” w składzie: Czesław Minkus (trąbka elektryczna), Dominik Bieńczycki (syntezator, skrzypce elektryczne), Rafał Mazur (gitara basowa), Filip Mozul (perkusja). Projekt został zaprezentowany na koncertach w Barbakanie i w kinie „Sfinks” w Nowej Hucie. Zadanie dofinansowane w ramach III edycji konkursu kwotą 20.000 zł.

Kultura bez granic

Projekty realizowane przez podmioty z sektora kultury, których celem jest współpraca za podmiotami zajmującymi się kulturą poza granicami kraju, ze szczególnym uwzględnieniem regionów partnerskich województwa małopolskiego. Realizacja wspólnych projektów kulturalnych, wymiana doświadczeń, nawiązanie współpracy z zagranicznymi ośrodkami kulturalnymi. Samorząd województwa dofinansował w ramach tego priorytetu 11 zadań, wśród których można wymienić:

Sztuka świata islamu i polsko-islamskie kontakty artystyczne – Polskie Stowarzyszenie Sztuki Orientu, Oddział Krakowski. W ramach projektu zorganizowano w Muzeum Sztuki i Techniki „Manggha” w Krakowie konferencję poświęconą badaniom sztuki świata islamu ze szczególnym uwzględnieniem kontaktów artystycznych Polski z krajami islamu – uczestnicy: profesorowie uniwersytetów europejskich, amerykańskich i azjatyckich, kuratorzy zagranicznych muzeów oraz polskie środowisko historyków sztuki i konserwatorów. Konferencja była podzielona na kilka obszarów tematycznych (12 sesji, poświęconych m.in. architekturze, dekoracji architektonicznej, malarstwu miniaturowemu, kaligrafii i epigrafii, rzemiosłu artystycznemu, sztuce współczesnej, sztuce islamskiej w europejskich kolekcjach oraz kulturze artystycznej Tatarów polsko-litewskich oraz związkom artystycznym Polski i Europy Środkowo-Wschodniej z krajami islamu). W konferencji uczestniczyło około 80 profesorów i wykładowców uniwersytetów europejskich i azjatyckich, kuratorów i pracowników muzeów

z Algierii, Arabii Saudyjskiej, Egiptu, Libanu, Turcji i Azerbejdżanu, Federacji Rosyjskiej (w tym z Moskwy, Petersburga, Azowa, Czelabińska, republik Baszkortostanu, Czuwacji i Tatarstanu), Ukrainy (w tym Krymu), Iranu, Azji Środkowej i Południowo-Wschodniej (Malezja), a także z wielu państw Unii Europejskiej, USA i Kanady. W programie dodatkowym: wystawy i prezentacje zbiorów sztuki islamskiej w 4 krakowskich muzeach. Zadanie dofinansowano kwotą 8500 zł w ramach I edycji konkursu.

Literackie Tercety – organizator **Stowarzyszenie Willa Decjusza**. Przygotowano dla literatów pobyty stypendialne w Willi Decjusza w ramach projektu Literackie Tercety, czyli pisarz, tłumacz, dobra książka. Celem projektu było poznawanie kultur i literatury krajów sąsiedzkich poprzez spotkania z autorami z krajów ościennych i tłumaczami. Pobytu stypendialne trwały od jednego do trzech miesięcy, były przeznaczone dla autorów i tłumaczy polskich, niemieckich i okręgu lwowskiego. W czasie pobytu autorów i tłumaczy w Polsce były organizowane spotkania z publicznością, na których stypendyści mogli bezpośrednio z odbiorcami poruszyć problemy poruszane w książkach. Zadanie dofinansowano kwotą 25.000 zł w ramach I edycji konkursu.

Cykl koncertów Chłopięcego Chóru Katedralnego PUERI CANTORES TARNOVIENSES w Szwecji, Łotwie i Litwie – Chłopięcy Chór Katedralny PUERI CANTORES TARNOVIENSES w Tarnowie. Chór wziął udział w XXXV Międzynarodowym Kongresie Chórów Pueri Cantores, który odbył się w Sztokholmie w dniach 8–12 lipca 2009. Podczas kongresu chór wystąpił w czasie trzech koncertów prezentując swój repertuar. W ramach zadania chór wystąpił przed Polonią w Rydze i Wilnie. Zadanie dofinansowano kwotą 17.000 zł w ramach I edycji konkursu.

Kapitał myśli

Wsparcie finansowe dla zadań związanych z organizacją seminariów, warsztatów, konferencji i wizyt, na płaszczyźnie których następuje transfer wiedzy, wymiana doświadczeń, umiejętności związanych z realizacją działań w sferze kultury. Wykorzystanie do realizacji projektów nowoczesnej techniki umożliwiającej szybki i efektywny przekaz informacji.

Letnia Szkoła Wyszehradzka 2009 – VIII edycja – Stowarzyszenie Willa Decjusza. Projekt był adresowany do studentów i doktorantów (kierunki: stosunki międzynarodowe, politologia, europeistyka, prawo, ekonomia, handel, socjologia, medioznawstwo, dziennikarstwo, studia filologiczne i lingwistyczne) europejskich uczelni. W programie wzięło udział 46 osób z: Polski (8 osób), Węgier (9 osób), Czech (8 osób) i Słowacji (8 osób) oraz z innych krajów Europy Środkowo-Wschodniej: Rosji (1 osoba), Ukrainy (5 osób), Rumunii (2 osoby), Kosowa (1 osoba), Gruzji (2 osoby), Kirgistanu (1 osoba), Białorusi (1 osoba) i Azerbejdżanu (1 osoba). Wiodącym tematów wykładów, seminariów, debat i warsztatów były wyzwania, jakie stoją przed współczesnym światem, Unią Europejską, problem ubóstwa, bezpieczeństwo energetyczne, europejska tożsamości (regionalna, narodowa), dziedzictwo kulturowe. Zadanie dofinansowano kwotą 25.000 zł w ramach I edycji konkursu.

Źródła antytotalitaryzmu – Stowarzyszenie Willa Decjusza. Zadanie miało na celu pogłębianie wiedzy na temat Małopolski w okresie II poł. XX wieku. W ramach projektu zorganizowana została konferencja naukowa poświęcona zagadnieniom związanym z wolnością, zniewoleniem, tło historyczne i problem kształtowania się pojęcia wolności, panele: *Ideologie wyzwolenia i ideologie zniewalania*, *Światy równoległe*, *To zdarzyło się jutro*; konkurs o Nagrodę im. Sergia Vieiry de Mello za działanie na rzecz pokojowego współistnienia i współdziałania społeczeństwa, religii i kultur; wystawa multimedialna prezentująca dokonania NGO w dziedzinie zachowania dziedzictwa historycznego i kulturowego, promocji praw człowieka i rozwijania dialogu międzykulturowego. Nagrodę imienia Sergia Vieiry de Mello w kategorii osoba otrzymał Fatos Lubonja, w kategorii organizacji otrzymała United Assistance Mission for Iraq, a Nagrodę

Honorową – Leopold Unger. Zadanie dofinansowano kwotą 25.000 zł w ramach I edycji konkursu.

Dni Jana Pawła II – Wiara i Nauka – Uniwersytet Jagielloński. W ramach projektu odbyła się sesja naukowa Wiara i Nauka, panel dyskusyjny *Jan Paweł II między Galileuszem a Darwinem*, warsztaty z udziałem studentów Małopolski, konkurs literacki na temat *Wiara i nauka* dla studentów z całej Polski na prace inspirowane myślą i twórczością Karola Wojtyły – Jana Pawła II. Wśród imprez towarzyszących można wymienić: koncerty wystawy, wieczór poezji, spektakl teatralny. Zadanie dofinansowano kwotą 25.000 zł w ramach III edycji konkursu.

Atrakcyjna przestrzeń – ekspozycja – odbiorca

Dofinansowanie projektów, które za cel do zrealizowania przyjęły zmianę w relacjach twórca sztuki–odbiorca. Pokazanie nowoczesnej wizualizacji przestrzennej, odejście od schematu wystaw, które nie przemawiają do widza, wyodrębnienie z kręgu odbiorców grupy, do której będzie kierowany przekaz.

Nowa Europa – Fundacja „Imago Mundi”. Fundacja zrealizowała plenerową wystawę, która była fotograficzno-literacką podróżą przez kraje Europy (Bośnia, Macedonia, Bułgaria, Serbia, Czechy, Węgry, Słowacja, Rumunia). Zamiarem twórców było pokazanie zmian, jakie zaszły od czasu upadku systemu komunistycznego w krajach bloku wschodniego. Zestawienie portretów z czasów przed przemianami i dokumentuje środkowoeuropejski proces transformacji. Odbiorca miał okazję zobaczyć, jak wygląda historia i współczesność w każdym z pokazanych krajów postkomunistycznych. Zadanie dofinansowano kwotą 40.000 w I edycji konkursu.

Stefan Żechowski – a jednak nie zmarnowałem swojego życia. Pracownia odtworzona w 25. rocznicę śmierci Artysty – Biuro Wystaw Artystycznych Galeria „U Jaksy” w Miechowie. Celem projektu była popularyzacja twórczości Stefana Żechowskiego w województwie małopolskim poprzez wystawę dzieł oraz opracowanie i wydanie albumu (nakład 2000 szt.) z reprodukcjami i opisem dzieł Żechowskiego. Prezentacja prac artysty w kilku cyklach: *Liryzm dzieciństwa, Dramaturgia młodości, Literackie inspiracje, Filozoficzne rozważania, Portrety zaprzyjaźnione, Mistycyzm religijny, Wizje śmierci, Nimfy, fauny i demony, Muzy i erotyzm romantyczny, Satyra w karykaturze*. Zadanie dofinansowano kwotą 10.000 w ramach II edycji konkursu.

Zapis – literatura, wydawnictwa, media

Wspieranie niskonakładowych i niekomercyjnych inicjatyw wydawniczych, książek i wydawnictw na innych nośnikach (media elektroniczne, filmy krótkometrażowe, digitalizacja). Realizowane przy wsparciu finansowym województwa małopolskiego projekty obejmowały imprezy, których celem była popularyzacja czytelnictwa, ochrona dziedzictwa kulturowego (specjalistyczne wydawnictwa związane z wąsko ujmowanymi zjawiskami w sferze kultury), gromadzenie i umieszczanie najcenniejszych zasobów kultury na nośnikach elektronicznych.

Zwyczaj i obrzędy z okolic Podegrodzia – publikacja. Gminny Ośrodek Kultury w Podegrodziu. Publikacja opowiada o zwyczajach i obrzędach Lachów sądeckich na podstawie wywiadów przeprowadzonych z mieszkańcami: Podegrodzia, Juraszowa, Mokrej Wsi, Naszacowic, Olszana, Olszanki, Długołęki, Brzezana, Brzezana-Litacza, Podrzecza. Opis życia wspólnoty ukształtowany przez zespoły wierceń, zwyczajów, rytuałów związanych z narodzinami i śmiercią. Zadanie dofinansowano kwotą 8000 zł w ramach I edycji konkursu.

Wydanie albumowe opracowania *Chleb nasz powszedni, czyli kuchnia Lachów Sądeckich* – Biblioteka Gminna w Podegrodziu. W ramach projektu została wydana publikacja przedstawiająca dziedzictwo kulinarne oraz zwyczaje związane z przygoto-

waniem pożywienia i jego spożywaniem. Publikacja to etnograficzny opis dziedzictwa kulinarnego Lachów, zawierająca przepisy stu potraw tradycyjnie przygotowywanych w kuchni Lachów sądeckich. Publikacja zdobyła I miejsce w kategorii wydawnictwa w IV edycji konkursu Złote Formaty. Województwo małopolskie dofinansowało publikację kwotą 8000 zł w ramach I edycji konkursu.

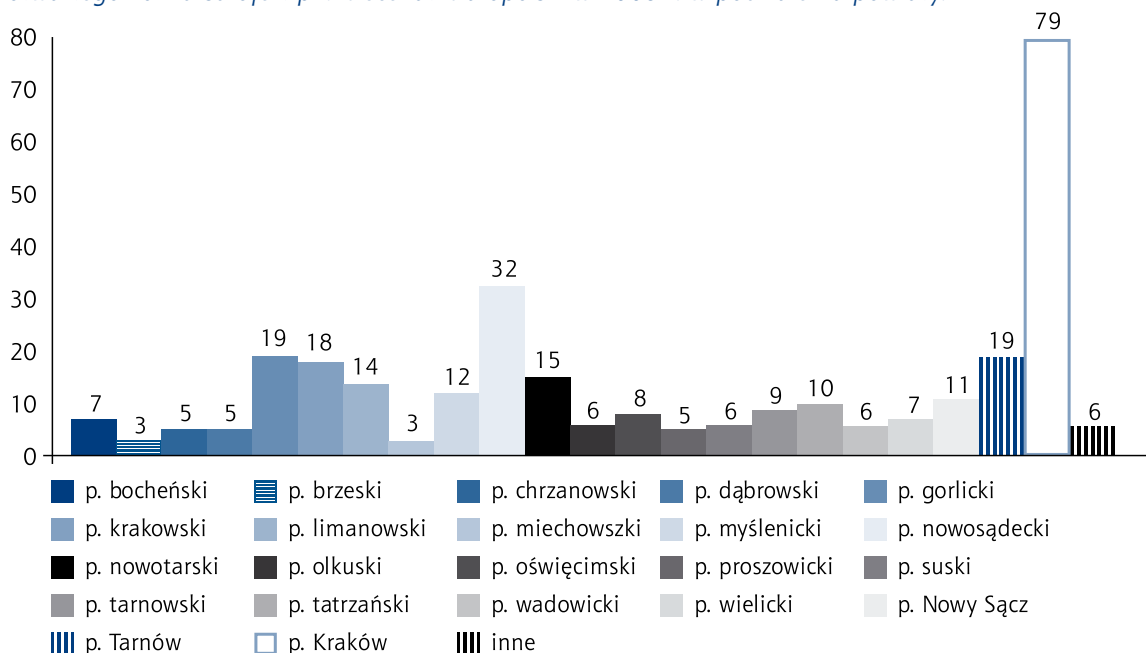
Małopolska bogata w kultury – śladami historii i kultury Żydów – Instytut Studiów Strategicznych. Wizyty w małopolskich miastach, które w przeszłości zamieszkiwała społeczność żydowska: Bobowej, Bochni, Chrzanowie, Dąbrowie Tarnowskiej, Nowym Sączu, Nowym Targu, Nowym Wiśniczu, Oświęcimiu i Wadowicach. Publikacja omawia krótko historię Żydów małopolskich, przybliżając kulturę, religię, tradycję. Projekt dofinansowany w kwocie 25.000 zł w ramach II edycji konkursu.

Małe formy architektury sakralnej w łemkowskich wsiach Beskidu Niskiego – Zjednoczenie Łemków. Publikacja książkowa dokumentująca dziedzictwo kulturowe grupy etnicznej Łemków w aspekcie małych form architektury sakralnej. Dokumentacja fotograficzna ponad 500 obiektów sztuki przyrodznej Beskidu Niskiego znajdujących się w 114 łemkowskich wioskach oraz biogramy twórców – ludowych kamieniarzy. Zadanie dofinansowane kwotą 10.000 w III edycji konkursu.

Województwo małopolskie znalazło się na pierwszym miejscu wśród regionów w Polsce pod względem wysokości udzielania wsparcia finansowego na realizację projektów kulturalnych w ramach otwartych konkursów ofert z dziedziny kultury.

Najwięcej projektów z dziedziny kultury zrealizowanych przy wsparciu finansowym udzielonym w ramach konkursu Mecenat Małopolski w 2009 r. miało miejsce w Krakowie (79 projektów), a najmniej (3 projekty) w powiatach brzeskim i miechowskim. Szczegółowy podział zadań dofinansowanych z budżetu województwa małopolskiego przedstawia wykres 36.

Wykres 36. Ilość zadań dofinansowanych z budżetu województwa małopolskiego w ramach trzech edycji otwartego konkursu ofert pn. Mecenat Małopolski w 2009 r. w podziale na powiaty.

Źródło: Zespół ds. przestrzeni kulturowej Departamentu Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMWM

Realizowane przez trzeci sektor zadania przyczyniły się do:

- wzbogacenia oferty kulturalnej regionu poprzez pokazanie unikatowego bogactwa Małopolski zarówno w sferze kultury materialnej i niematerialnej,
- realizacji nowego podejścia do projektów w dziedzinie kultury, które w niekonwencjonalny sposób kreują zjawiska w dziedzinie kultury,
- tworzenia nowego modelu spędzania wolnego czasu, promocja przemysłów kultury czasu wolnego,
- budowania społecznej świadomości znaczenia sztuki,
- przybliżania kultury i tradycji mniejszości narodowych i grup etnicznych zamieszkujących Małopolskę,
- dokumentacji i budowania systemów infromatycznych poświęconych problematyce kultury, sztuki i dziedzictwa kulturowego.

Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego
31-156 Kraków, ul. Basztowa 22

adres do korespondencji:
30-017 Kraków, ul. Racławicka 56
tel.: (012) 63 03 340, fax: (012) 63 03 341

www.malopolskie.pl; www.malopolska.pl

ISBN 978-83-60538-51-7